

LOHJA • LOJO

TALOUSARVIO 2007

Taloussuunnitelma
2008-2009

Valtuustoseminaari 6-7.10.2006

SISÄLLYSLUETTELO

1 LOHJAN KAUPUNGIN TAVOITTEET	1
1.1 Kaupunkistrategia	1
2 KÄYTTÖTALOUS- JA TULOSLASKELMAOSA	3
2.1 Keskusvaalilautakunta	3
2.2 Tarkastuslautakunta	3
2.3 Yleinen luottamushenkilöhallinto.....	4
2.4 Kaikille hallintokunnille yhteiset tavoitteet	5
2.5 Keskushallinnon strategia ja tavoitteet	10
2.6 Perusturvalautakunnan strategia ja tavoitteet	15
2.7 Opetuslautakunnan strategia ja tavoitteet.....	20
2.8 Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan strategia ja tavoitteet.....	23
2.9 Teknisen lautakunnan strategia ja tavoitteet	26
2.10 Ympäristölautakunnan strategia ja tavoitteet	29
2.11 Käyttötalous yhteensä	33
2.12 Tuloslaskelman rahoitustulot- ja menot.....	33
2.13 Tuloslaskelma	35
3 INVESTOINTI- JA RAHOITUSOSA.....	37
3.1 Kaupunginhallitus/Keskushallinto	37
3.2 Perusturvalautakunta	38
3.3 Opetuslautakunta	39
3.4 Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta	40
3.5 Tekninen lautakunta.....	41
3.6 Ympäristölautakunta	44
3.7 Investoinnit yhteensä.....	45
3.8 Rahoitusosan rahoitustulot ja –menot	45
3.9 rahoituslaskelma	46
4 RAHOITUSTULOT JA –MENOT YHTEENSÄ	48
5 TULOT JA MENOT YHTEENSÄ.....	48
6 TALOUSARVION SITOVUUSMÄÄRÄYKSET JA PÄÄTÖSVALTUUDET	49
7 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN RAKENNE.....	51
7.1 Taloussuunnittelun tavoitteet ja lähtökohdat.....	51
7.2 Rakenne ja sisältö	51
7.3 Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	52
7.4 Määräraha.....	53

8 TALOUDEN PERUSTEET	54
8.1 Kaupungin väestökehitys	54
8.2 Yleinen taloudellinen tilanne.....	55
8.3 Palkat ja hinnat	55
8.4 Verotulot.....	56
8.5 Valtionosuudet vuonna 2007.....	57
8.6 Laskentaperusteet.....	58
9 SUUNNITTELUKAUDEN ASUNTOTUOTANTO	59
9.1 Kaavavaranto ja alueiden käyttöönotto.....	59
9.2 Valtion tukema asuntotuotantotavoite vuosina 2006 - 2009.....	61
10 TOIMINNALLISET MUUTOKSET	63
10.1 Tarkastuslautakunta	63
10.2 Yleinen luottamushenkilöhallinto.....	63
10.3 Keskushallinto	63
10.4 Perusturvalautakunta.....	67
10.5 Opetuslautakunta	73
10.6 Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta	77
10.7 Tekninen lautakunta.....	80
10.8 Ympäristölautakunta	83

1 LOHJAN KAUPUNGIN TAVOITTEET

1.1 KAUPUNKISTRATEGIA

1.1.1 Lohjan kaupungin visio vuoteen 2013

*Lohja on turvallinen järvenrantakaupunki,
jossa viihtyisät asuinympäristöt, monipuolinen kulttuuri,
korkeatasoinen osaaminen ja kilpailukykyinen elinkeinoelämä
luovat edellytykset hyvinvoinnille.*

Visiossa esitetään organisaation haluttu tavoitetila. Visio antaa strategialle suunnan, jota pitkin edetään. Se on tavoitteellinen näkemys siitä, millaiselta Lohjan halutaan näyttävän vuonna 2013.

Lohjan kaupunkistrategiassa painottuu kolme johtoajatusta. Nämä ovat:
Kaupunkimaisuuden ja vetovoiman kehittäminen
Palvelutuotannon tehostaminen
Uudistuminen ja rohkea yhteistyö.

1.1.2 Vision strategiset päämäärät

Visiota tarkennetaan strategisilla päämäärillä, joita Lohjan kaupunkistrategiassa on 12.

1. *Lohja tarjoaa asukkailleen turvallisen kasvu- ja elinympäristön*
2. *Lohjalla on käyttäjälähtöiset palvelut*
3. *Palveluja järjestetään kustannustehokkaasti monipuolisilla tavoilla*
4. *Lohja tarjoaa harju- ja järvimaisemia hyödyntävää kaupunkiasumista sekä hallittua maaseutuasumista*
5. *Lohjalla kaupunki- ja luontoympäristö kohtaavat tasapainoisesti*
6. *Lohja on yritysystävällinen kaupunki*
7. *Lohjalla koulutustarjonta on laadukasta ja monipuolista*
8. *Lohja on vakaan talouden kaupunki*
9. *Lohja on hyvä ja houkutteleva työnantaja*
10. *Lohja uudistaa aktiivisesti toimintatapojaan*
11. *Lohjalla päätöksenteko on toimivaa*
12. *Lohja on tunnettu tietoyhteiskuntamahdollisuuksien soveltajana*

1.1.3 Kriittiset menestystekijät

Palvelukeskuksen ja toimielinten kriittiset menestystekijät on johdettu kaupunkistrategian visioista. Ne vastaavat kysymykseen, missä asioissa on ehdottomasti onnistuttava, jotta se edesauttaa kaupunkiorganisaatiota etenemään visionsa suuntaan.

1.1.4 Arviointikriteerit

Arviointikriteeri on kuvaus tarkasteltavan asian ominaisuuksista, joiden perusteella voidaan erottaa onnistuminen epäonnistumisesta. Arviointikriteerin tehtävänä on osoittaa, eteneekö kaupunki strategiansa mukaisesti. Kullekin arviointikriteerille asetetaan tavoitetasot vuodelle 2006. Ne kuvaavat tavoitetilaa, jonka saavuttaminen on todettavissa ja jonka saavuttaminen

osoittaa lyhyellä aikavälillä etenemistä strategian suunnassa. Arviointikriteerit ja tavoitetasot on asetettu toimitelimitäin.

2 KÄYTTÖTALOUS- JA TULOSLASKELMAOSA

2.1 KESKUSVAALILAUTAKUNTA

2.1.1 Arviointikriteerit ja sitovat tavoitteet vuodelle 2007

Vaikuttavuus ja palvelukyky -näkökulma

Arviointikriteeri: Vaalien toteuttaminen

Sitova tavoite 2007:

- Eduskuntavaalit on toteutettu.

2.1.2 Tuloslaskelma

	1 000 € TP2005	1 000 € TA2006	€ KH2007	1 000 € SV2008	1 000 € SV2009
Toimintatuotot		93	47 022	47	47
Muutos-%			-49,6	0,0	0,0
Myyntituotot		-2	0		
Tuet ja avustukset		95	47 022	47	47
Toimintakulut	-11	-152	-70 366	-71	-77
Muutos-%		1238,5	-53,8	0,4	8,7
Henkilöstökulut		-128	-60 378	-60	-66
Palkat ja palkkiot		-101	-58 000	-58	-64
Henkilöstösivukulut		-27	-2 378	-2	-3
Eläkekulut		-22	0		
Muut henkilöstösivukulut		-4	-2 378	-2	-3
Palvelujen ostot	-3	-14	-990	-1	-1
Muiden palvelujen ostot	-3	-14	-990	-1	-1
Ostot tilikauden aikana	-8	-10	-8 052	-8	-8
Muut toimintakulut	-1		-946	-1	-1
Vuokrat	-1		-946	-1	-1
Muut toimintakulut			0		
Toimintakate	-11	-59	-23 344	-24	-30
Muutos-%		419,6	-60,5	1,3	25,9

2.2 TARKASTUSLAUTAKUNTA

2.2.1 Arviointikriteerit ja sitovat tavoitteet vuodelle 2007

Vaikuttavuus ja palvelukyky -näkökulma

Arviointikriteeri: Ulkoisen tarkastuksen kattavuus

Sitova tavoite 2007:

- Tarkastustoiminnan kehittäminen ja painopisteet on määritelty.
- Hallinnon ja talouden tarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti.

Arviointikriteeri: Tulostavoitteiden toteutuminen

Sitova tavoite 2007:

- Arviointi valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta on tehty.
- Arviointi taloudellisuutta ja tuottavuutta kuvaavien tunnuslukujen toteutumisesta ja kehityksestä on tehty.

2.2.2 Tuloslaskelma

	1 000 € TP2005	1 000 € TA2006	€ KH2007	1 000 € SV2008	1 000 € SV2009
Toimintatuotot	1	1	1 020	1	1
Muutos-%		27,1	-21,5	3,0	2,9
Myyntituotot	1	1	1 020	1	1
Toimintakulut	- 52	- 74	-66 007	- 68	- 70
Muutos-%		44,0	-11,0	2,9	3,8
Henkilöstökulut	- 20	- 34	-28 609	- 29	- 31
Palkat ja palkkiot	- 16	- 26	-22 992	- 24	- 25
Henkilöstösivukulut	- 4	- 7	-5 617	- 6	- 6
Eläkekulut	- 3	- 6	-4 092	- 4	- 4
Muut henkilöstösivukulut	- 1	- 2	-1 525	- 2	- 2
Palvelujen ostot	- 30	- 37	-37 145	- 38	- 39
Muiden palvelujen ostot	- 30	- 37	-37 145	- 38	- 39
Ostot tilikauden aikana		- 1	-253		
Muut toimintakulut	- 1	- 1	0		
Vuokrat	- 1	- 1	0		
Muut toimintakulut			0		
Toimintakate	- 51	- 73	-64 987	- 67	- 69
Muutos-%		44,3	-10,8	2,9	3,8
Henkilökunnan määrä	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3

2.3 YLEINEN LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO

2.3.1 Arviointikriteerit ja sitovat tavoitteet vuodelle 2007

Prosessit ja rakenteet –näkökulma:

Kuntademokratian toimivuus

Arviointikriteeri:. Päätöksenteon strategisuus

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Osavuosisikastausten merkitystä toiminnan ohjaamisessa on korostettu.	- Päätöksenteko on pitkäjänteistä ja strategiaan perustuvaa, työnjako luottamuselinten ja viranhaltijoiden välillä on toimivaa.

Arviointikriteeri:. Osallistumista ja yhteisöllisyyttä edistävien toimintamallien käyttöönotto

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Luottamushenkilöportaalin rakentaminen on aloitettu. - Luottamushenkilöiden tietotekniikan kehittämistarpeet on selvitetty.	- Palvelujen suunnittelussa hyödynnetään aktiivisesti erilaisia osallistumisfoorumeita (myös sähköisiä).

2.3.2 Tuloslaskelma

	1 000 € TP2005	1 000 € TA2006	€ KH2007	1 000 € SV2008	1 000 € SV2009
Toimintatuotot	6	11	10 043	10	10
Muutos-%		78,1	-9,2	2,0	2,0
Myyntituotot		8	43		
Maksutuotot		-4	0		
Muut toimintatuotot	6	7	10 000	10	10
Toimintakulut	-651	-676	-678 190	-691	-731
Muutos-%		3,8	0,4	1,8	5,8
Henkilöstökulut	-405	-412	-446 937	-453	-487
Palkat ja palkkiot	-357	-362	-387 582	-392	-423
Henkilöstösivukulut	-48	-50	-59 355	-61	-64
Eläkekulut	-30	-31	-38 051	-39	-41
Muut henkilöstösivukulut	-18	-19	-21 304	-22	-23
Palvelujen ostot	-200	-216	-190 411	-196	-202
Muiden palvelujen ostot	-200	-216	-190 411	-196	-202
Ostot tilikauden aikana	-25	-26	-24 401	-25	-25
Avustukset	-15	-7	-15 365	-16	-16
Muut toimintakulut	-6	-15	-1 076	-1	-1
Vuokrat	-5	-7	-1 076	-1	-1
Muut toimintakulut	-1	-8	0		
Toimintakate	-645	-665	-668 147	-680	-720
Muutos-%		3,1	0,5	1,8	5,9
Henkilökunnan määrä	1	1	1,2	1,2	1,2

2.4 KAIKILLE HALLINTOKUNNILLE YHTEISET TAVOITTEET

Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:

Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut

Arviointikriteeri: Strategisten palvelujen saatavuus

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Ydinpalvelut tulosalueittain on määritelty ja palvelujen tarjontavertailu (yli-/alipalvelu) vertailukuntiin on tehty.	- Lohja tarjoaa käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut.

Arviointikriteeri: Palvelujen laadun kehittäminen

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Itsearviointityö on käynnistetty kaikissa hallintokunnissa, aikataulut ja ensimmäiset toimenpiteet on tehty.	- Toiminnan laatua arvioidaan ja kehitetään systemaattisesti. - Valitut toiminnot ovat ulkoisesti sertifioituja. - Laatu järjestelmät ovat käytössä.

Arviointikriteeri: Palvelutyytyväisyys

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Kehittämistoimenpiteet on määritelty käyttösuunnitelmissa asiakastyytyväisyyskyselyn ja Efekon tutkimusten perusteella.	- Toimintaa on kehitetty säännöllisesti toteutettavien ja sisällöltään yhtenäistettyjen palvelutyytyväisyyskyselyjen pohjalta.

Prosessit ja rakenteet –näkökulma:

Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen

Arviointikriteeri: Palvelujen tuottamisen prosessilähtöisyys

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- I ja II vaiheena mallinnetut prosessit on hyväksytty ja käytössä, III vaiheena kuvattavat prosessit on määritelty.	- Prosessit on kuvattu ja ohjeistettu.

Arviointikriteeri: Tilaajan roolin selkiyttäminen

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Tuotteistamistyö on organisoitu ja tehty selvitys, mitä palveluita voidaan tarkastella tilaajanäkökulmasta.	- Tilaajan rooli on selkiytynyt, osto-osaaminen ja kustannustietoisuus on lisääntynyt. - Tuottajayksiköiden toimintaa verrataan säännöllisesti muihin palvelutarjontamahdollisuuksiin.

Arviointikriteeri: Vaihtoehtoisten tuottamistapojen käyttöönotto (markkinat)

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Oma toimiala on ositeltu vastaamaan markkinoilla olevaa tarjontaa ja kilpailukenttä on arvioitu.	- Palvelut on järjestetty kustannustehokkaasti vaihtoselvitysten pohjalta. - Oma palvelutuotanto perustuu kuntasektorin parhaisiin käytäntöihin ja toimintaverailuja tehdään yksityisen sektorin kanssa.

Arviointikriteeri: Tietoteknologian hyödyntäminen palveluprosesseissa

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Internetiä ja Intranetiä on kehitetty. - Sähköisen asioinnin laajentamismahdollisuudet on selvitetty. 	<ul style="list-style-type: none"> - Seutuverkko ja muu tietotekninen ympäristö tukee palvelujen tuottamista. - Päällekkäisyyksien osalta manuaalitoiminnot on poistettu.

Uudistuminen ja henkilöstö –näkökulma:

Uudistumiseen motivoitunut henkilöstö

Arviointikriteeri: Työhyvinvointi

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Työhyvinvointikyselyn pohjalta on määritetty työyksiköittäin keskeiset työhyvinvoinnin kehittämisen painopistealueet. - Henkilökohtaisen suoriutumisen arviointi on luonnollinen osa kehittämiskeskustelua. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kehittyvä työhyvinvointi, jota mitataan säännöllisesti. - Lohjan kaupungin työhyvinvointi on selvitetty suhteessa muihin Uudenmaan/Hiiden pilotin kuntiin.

Arviointikriteeri: Muutosvalmius

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Työhyvinvointikyselyn mukaan tulevaisuuden suunta on paremmin selvillä kuin vuoden 2004 kyselyssä. - Työhyvinvointikyselyssä on selvitetty seudullisen toimintamallin omaksumista. 	<ul style="list-style-type: none"> - Organisaation muutosvalmius on arvioitu itsearvioinnin ja ulkopuolisen arvioinnin tuloksena.

Arviointikriteeri: Henkilökunnan asiakaslähtöisyys

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Palveluprosesseja on kehitetty asiakastytyväisyyskyselyn pohjalta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kehittyvä asiakastytyväisyys, jota mitataan säännöllisesti. - Asiakastytyväisyyttä ja työhyvinvointia arvioidaan ja kehitetään yhdessä.

Arviointikriteeri: Osaamisen kehittäminen strategian mukaisesti (koulutus, perehdytys, työnopas, työkierto, toisilta oppiminen, mentorointi)

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Strategia on käsitelty keskuksittain, toimialoittain, työyksiköittäin ja henkilökohtaisella tasolla siten, että jokainen työntekijä tietää miten strategia vaikuttaa oman työyksikön/omaan työhön. Kehityskeskusteluissa on laadittu henkilökohtaiset strategian mukaiset kehittämissuunnitelmat. 	<ul style="list-style-type: none"> - Substanssialan kehittyminen on osaamisen kehittämisen lähtökohtana. - Koko organisaation osaamisen painopistealueet: verkostoituminen, yhteistoimintavalmiudet, tietotekniset valmiudet, johtaminen, kustannustietoisuus, osaamisen johtaminen.

Hyvä ja houkutteleva työnantaja

Arviointikriteeri: Palkkauksen ja henkilöstöpalvelujen kilpailukykyisyys

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Palkkojen jälkeenjääneisyyttä on korjattu siellä, missä sitä on eniten. - Henkilökohtaisen suoriutumisen osuus palkkauksessa on korostunut. - Tulospalkkauksen pilotti on valittu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Palkkaus on oikeudenmukainen ja kilpailukykyinen, henkilökohtainen lisä ja tulospalkkaus ovat käytössä.

Arviointikriteeri: Kunnasta muihin tehtäviin lähtevien määrä (vaihtuvuus-%)

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Vaihtuvuus on selvitetty. - Lähtöhaastattelut on suoritettu ja työpaikan vaihdon syyt on selvitetty. 	<ul style="list-style-type: none"> - Työpaikan vaihdon syitä tutkitaan järjestelmällisesti lähtöhaastattelujen avulla; syyt muita kuin henkilöstöpoliittisia. - Omasta henkilökunnasta huolehtiminen.

Arviointikriteeri: Uralla eteneminen

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Työnkierron/työnvaihtojen avulla on kehitetty henkilökunnan asiantuntijuutta ja osaamista. 	<ul style="list-style-type: none"> - Oppisopimuskoulutus on osana henkilökunnan uralla etenemistä.

Resurssit –näkökulma:**Taloudellinen palvelu- ja tuotantoverkko**

Arviointikriteeri: Yksikkökustannusten kehitys

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Yksikkökustannusten nousu ei ole ylittänyt kustannustason nousua.	- Palvelujen järjestämisen ja taloudellisuus ja tuottavuus on parantunut.

Arviointikriteeri: Kustannusperusteiset laskenta- ja raportointijärjestelmät

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Tuotteistamispiilotit ovat valmistuneet. - Sisäisten laskutusten ja kustannuslaskennallisten erien käsittelyperiaatteet on määritelty.	- Taloudellisuutta ja tuottavuutta kuvaavat analyysijärjestelmät ja vertailutietokannat ovat käytettävissä.

Omistajapolitiikka ja omaisuuden hoito

Arviointikriteeri: Kaupunkikonsernin tytäryhtiöiden, osakkuusyhtiöiden ja liikelaitosten tuloksellisuus

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Kaupungille palveluja tuottavien yhteisöjen menokehitys ei ylitä kaupungin omaa kehitystä. - Omalla tulorahoituksella toimivat yhteisöt eivät aiheuta kaupungille taloudellisia velvoitteita. - Liiketoiminnaksi katsottavasta toiminnasta saadaan kohtuullinen tuotto sijoitetulle pääomalle.	- Kaupungille palveluja tuottavien yhteisöjen menokehitys ei ylitä kaupungin omaa kehitystä. - Omalla tulorahoituksella toimivat yhteisöt eivät aiheuta kaupungille taloudellisia velvoitteita. - Liiketoiminnaksi katsottavasta toiminnasta saadaan kohtuullinen tuotto sijoitetulle pääomalle.

Arviointikriteeri: Kuntayhtymien palvelutaso ja budjetin pitävyys

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Valtion rahoituksella toimivat yhteisöt vastaavat palvelujen tarpeeseen eivätkä aiheuta kaupungille taloudellisia velvoitteita. - Kaupungille ostopalveluja tuottavien kuntayhtymien palvelutaso vastaa ostosopimuksia määrältään ja hinnoiltaan.	- Valtion rahoituksella toimivat yhteisöt vastaavat palvelujen tarpeeseen eivätkä aiheuta kaupungille taloudellisia velvoitteita. - Kaupungille ostopalveluja tuottavien kuntayhtymien palvelutaso vastaa ostosopimuksia määrältään ja hinnoiltaan.

Arviointikriteeri: Omistusten strategisuus/omistuksesta luopuminen

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Kaupunki luopuu omistuksista, jotka eivät ole palvelujen järjestämisen tai kaupungin kehittämisen kannalta välttämättömiä. - Sijoituksiksi tarkoitetut omistukset ovat yhtiömuodossa. - Tarkoitukseen soveltumattomien tilojen osuus on laskenut. - Omaisuuden ylläpitoa ohjaa säännöllisin väliajoin päivitettävä mitattava kuntotieto sekä hoitoluokitukset. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kaupunki luopuu omistuksista, jotka eivät ole palvelujen järjestämisen tai kaupungin kehittämisen kannalta välttämättömiä. - Sijoituksiksi tarkoitetut omistukset ovat yhtiömuodossa. - Tarkoitukseen soveltumattomien tilojen osuus on laskenut. - Omaisuuden ylläpitoa ohjaa säännöllisin väliajoin päivitettävä mitattava kuntotieto sekä hoitoluokitukset.

Arviointikriteeri: Tilojen tehokas käyttö

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Tilojen käyttö on tehostunut. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tilojen käytön tehokkuus on parantunut. - Uudis- ja laajentamisrakentamisen tarve on vähentynyt.

2.5 KESKUSHALLINNON STRATEGIA JA TAVOITTEET

2.5.1 Visio

Palveluillamme tuemme asiakkaidemme ja yhteistyökumppaneidemme onnistumista kaupunkimme kehittämisessä ja hyvinvoinnin parantamisessa. Palvelumme on nopeaa, joustavaa ja helposti käytettävissä palvelupisteissä, tietojärjestelmissämme ja tietoverkoissa. Kehitämme itseämme asiakkaidemme odotusten mukaan uudistuvana ja yhteistyökykyisenä henkilökuntana.

2.5.2 Kriittiset menestystekijät

Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:

Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut
Yrittäjäympäristön kilpailukyky
Laadukas ja monipuolinen osaaminen
Tietoyhteiskuntavalmiudet

Prosessit ja rakenteet –näkökulma:

Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen
Kuntademokratian toimivuus

Uudistuminen ja henkilöstö –näkökulma:

Uudistumiseen motivoinut henkilökunta
Hyvä ja houkutteleva työnantaja

Resurssit –näkökulma:

Taloudellinen palvelu- ja tuotantoverkko
 Omistajapolitiikka ja omaisuuden hoito

2.5.3 Arviointikriteerit ja sitovat tavoitteet vuodelle 2007**Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:****Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut**

Arviointikriteeri: Syrjäytymisen ehkäisy

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - 17 henkilöä on työllistetty. - 60 kesätyöntekijää on palkattu 2 kk:ksi. 	<ul style="list-style-type: none"> - Moniammatilliset ryhmät ehkäisevät syrjäytymistä, pahoinvointimittareiden tulokset ovat parantuneet vuoden 2005 tasosta. - Kaupunkilaisilla on käytössä selviytymistä tukevat neuvontapalvelut.

Yrittäjäympäristön kilpailukyky

Arviointikriteeri: Elinkeinopolitiikan seudullisuus

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Seudullisen elinkeinoyhtiön osakas pohja on laajennettu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Elinkeinopolitiikka on seudullista.

Arviointikriteeri: Markkinointiviestinnän tuloksellisuus

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Markkinointisuunnitelma on tehty ja viestintätoiminta on vakiinnutettu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lohja on kuntien imagotutkimuksissa parhaan 10 % joukossa. - Hiiden alue on tunnettu valtakunnallisesti. - Kulttuuri ja turvallisuus ovat vetovoimatekijöitä.

Arviointikriteeri: Kaupunkiin sijoittuneet uudet yritykset

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - 160 uutta yritystä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Työpaikkaomavaraisuus on 100 %.

Arviointikriteeri: Tonttitarjonnan riittävyys

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Tonttivaranto kattaa 5 vuoden tarpeet. - Kaupunki osallistuu aktiivisesti hankekaavoitukseen.	- Tonttivaranto kattaa 5 vuoden tarpeet.

Arviointikriteeri: Avaintoimialakeskittymien kehittämistyön onnistuminen (toimialakohtaiset tunnusluvut)

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Yrityskehitystyö on aloitettu klusteriselvityksen pohjalta.	- Avaintoimialakeskittymien kehittämistyö on tehokasta.

Arviointikriteeri: Osaamisintensiivisten yrityspalveluyritysten tarjoamien työpaikkojen määrä

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- KIBS-yhteistyö on aloitettu TKK:n kanssa klusteriselvityksen pohjalta.	- Osaamisintensiivisten yrityspalveluyritysten työpaikkojen lukumäärä on 3 % kaikista työpaikoista.

Laadukas ja monipuolinen osaaminen

Arviointikriteeri: Tutkimus- ja tuotekehityspanokset

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Teknologian kehittämiskeskuksen asiantuntijaverkon käyttö ja teknologiapalveluista informointi on aloitettu.	- T&k –panostukset asukasta kohti ylittävät valtakunnan keskitason.

Tietoyhteiskuntavalmiudet

Arviointikriteeri: Tietoverkon kattavuus

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Hiiden seudulle on laadittu tietoverkkostrategia - Kansalaisille on avattu yhdenmukaisesti tietoverkon palvelut.	- Tietoverkot ovat kaikkien kaupunkilaisten saatavilla.

Arviointikriteeri: Kansalaisten sähköiset palvelut

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Palautejärjestelmä on hankittu ja otettu käyttöön. - Pöytäkirjan liitteet julkaistaan internetissä. - Kansalaisten sähköisistä palveluista on laadittu periaatteet ja palveluselosteet. 	<ul style="list-style-type: none"> - Palveluissa on käytössä sähköiset asiointimahdollisuudet, kaupungin kotisivut tarjoavat monipuolista tietoa toimintaympäristöstä, palveluista ja hallinnosta.

Prosessit ja rakenteet –näkökulma:**Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen***Arviointikriteeri: Seutuyhteistyön tuloksellisuus*

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Taloushallinnon, palkanlaskennan ja hankintatoimen seudullinen yksikkö on suunniteltu ja toimintavalmiudessa. - Seudullinen yrityspalvelukeskus on käynnistynyt. - Atk- ja teleyhteistyö on laajentunut (Siuntio, Inko). 	<ul style="list-style-type: none"> - Seudullisia tuottajayksiköitä on syntynyt.

Arviointikriteeri: Tietoteknologian hyödyntäminen palveluprosesseissa

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Verkkolaskutuksen hyödyntäminen on laajentunut. - Hankintaportaali on otettu käyttöön. 	<ul style="list-style-type: none"> - Seutuverkko ja muu tietotekninen ympäristö tukee palvelujen tuottamista. - Päällekkäisyyksien osalta manuaalitoiminnot on poistettu.

Uudistuminen ja henkilöstö –näkökulma:**Hyvä ja houkutteleva työnantaja***Arviointikriteeri: Rekrytoinnin onnistuminen*

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Rekrytoinnin seuraamiseksi on luotu rekisteri. 	<ul style="list-style-type: none"> - Oppisopimuskoulutus on osana rekrytointia. - Kesätyöntekijät ja harjoittelijat voidaan vakinaistaa jo ennen valmistumista. - Sisäinen rekrytointi ja tehtäväkierto on käytössä. - Avoinna oleviin työpaikkoihin saadaan päteviä hakijoita. - Ammattimaisen rekrytoinnin avulla tavoitetaan potentiaalisimmat hakijat.

Resurssit –näkökulma:**Taloudellinen palvelu- ja tuotantoverkko***Arviointikriteeri:* Palvelutarpeiden ennakointi

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Väestökehityksen vaikutus kuntatalouteen on selvitetty.	- Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen perustuu järjestelmälliseen palvelutarpeiden ennakointiin.

2.5.4 Keskushallinnon tuloslaskelma

	1 000 € TP2005	1 000 € TA2006	€ KH2007	1 000 € SV2008	1 000 € SV2009
Toimintatuotot	3 132	2 797	2 599 473	2 656	2 714
Muutos-%		-10,7	-7,1	2,2	2,2
Myyntituotot	2 093	2 113	1 740 733	1 791	1 843
Maksutuotot	213	111	197 784	203	209
Tuet ja avustukset	578	297	378 793	379	379
Muut toimintatuotot	249	275	282 163	283	284
Toimintakulut	- 7 582	- 7 370	-7 451 736	- 7 688	- 7 931
Muutos-%		-2,8	1,1	3,2	3,2
Henkilöstökulut	- 3 636	- 3 479	-3 665 381	- 3 793	- 3 925
Palkat ja palkkiot	- 2 791	- 2 651	-2 754 113	- 2 850	- 2 949
Henkilöstösivukulut	- 845	- 828	-911 268	- 943	- 976
Eläkekulut	- 645	- 634	-703 608	- 728	- 754
Muut henkilöstösivukulut	- 200	- 194	-207 660	- 215	- 222
Palvelujen ostot	- 3 336	- 3 299	-3 286 641	- 3 383	- 3 481
Asiakaspalvelujen ostot	- 13		-13 753	- 14	- 15
Muiden palvelujen ostot	- 3 322	- 3 299	-3 272 888	- 3 368	- 3 467
Ostot tilikauden aikana	- 352	- 328	-262 773	- 268	- 273
Avustukset	- 73	- 59	-43 976	- 45	- 46
Muut toimintakulut	- 185	- 205	-192 965	- 200	- 205
Vuokrat	- 172	- 195	-191 565	- 198	- 203
Muut toimintakulut	- 13	- 10	-1 400	- 1	- 1
Toimintakate	- 4 450	- 4 573	-4 852 263	- 5 032	- 5 216
Muutos-%		2,8	6,1	3,7	3,7
Henkilökunnan määrä	74,2	74,8	77,4	77,4	77,4
Henkilökunta, % asukasmäärästä	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Toimintakulut, €/asukas	-209,35	-201,44	-201,69	-206,00	-210,40
Toimintakate, €/asukas	-122,86	-124,99	-131,33	-134,83	-138,38
Tuotot, % kuluista	41,3	37,9	34,9	34,5	34,2
Ostopalvelut, % kuluista	44,0	44,8	44,1	44,0	43,9
Käyttöomaisuuden poistot	513	468	537 547	577	609

2.6 PERUSTURVALAUTAKUNNAN STRATEGIA JA TAVOITTEET

2.6.1 Visio

Perusturvatoimen menestyksellisen toiminnan lähtökohtia ovat vastuullisuus, oikeudenmukaisuus, tehokkuus, avoimuus, humanisuus/inhimillisuus ja asiakaslähtöisyys/läheisyys sekä jatkuva olosuhteiden muutokset huomioiva kehittäminen.

Palveluillamme haluamme olla luomassa edellytyksiä

- hyvinvoinnille

* palvelutarjonnan sopeuttaminen muuttuvaan väestörakenteeseen (ikä rakenne, väestönkasvu, sosioekonominen muutos)

* palveluvaatimukseen vastaaminen (määrä, laatu, hinta, vaikuttavuus)

- yhteistyölle

- seudullisella tasolla

* Sosiaalitalouden toimintaan ja hankkeisiin osallistuminen

* teknologian hyväksikäyttö

* erityisosaamista vaativista palveluista huolehtiminen

* toimimalla yhdessä seudun muiden kuntien kanssa palvelujärjestelmän yhdenmukaistamiseksi taloudellisesti tehokkaaksi ja asiakkaiden tarpeita vastaavaksi.

- kaupungin sisäisellä tasolla

* hallintokuntien välinen yhteistyö

- oppivalle organisaatiolle

* riittävän henkilöstön ja toimintaedellytysten turvaaminen

* ammattitaitoinen, hyvinvoiva henkilöstö

* jatkuva oppiminen, kehittyminen, kehittäminen

* oma ja ympäristön arvostus

2.6.2 Kriittiset menestystekijät

Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:

Vanhuspalvelujen toimivuus

Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon käyttäjälähtöisyys ja ennaltaehkäisevyys

Syrjäytymisen ehkäisy sekä asuntoalueiden viihtyisyys ja sosiaalinen eheys

a. Korjaavien sosiaali- ja terveystalouden vaikuttavuuden parantaminen

b. Terveystalouden edistäminen

Prosessit ja rakenteet –näkökulma:

Tehokkaat prosessit

Seutuyhteistyön tuloksellisuus

Palvelujen tuottamistavan uudistaminen

Uudistuminen ja henkilöstö –näkökulma:

Uudistumiseen ja motivoitunut henkilöstö

Rekrytoinnin onnistuminen

Resurssit –näkökulma:

Palvelutarpeiden ennakoiminen

Yksikkökustannusten kehitys

2.6.3 Arviointikriteerit ja sitovat tavoitteet vuodelle 2007

Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:

Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut

Arviointikriteeri: Vanhuspalvelujen käyttäjälähtöisyys

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Kotiuttamisen sekä ohjauksen ja neuvonnan toimintamallit on kuvattu. - Erikoissairaanhoidossa ei ole kertynyt sakkopäiviä. - Omalääkärien työpanos kotihoidossa on lisääntynyt vuodesta 2006. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vanhuspalveluja tarkastellaan kokonaisuutena, vanhuspalveluissa painotetaan eniten apua tarvitsevien vanhusten hoitamista kodeissaan. Vanhuspalveluja tukevat koordinoitusti toimivat palveluntuottajamarkkinat.

Arviointikriteeri: Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon käyttäjälähtöisyys ja ennaltaehkäisevyys.

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Avopalvelujen tuotteistamista on hyödynnetty. - Hiiden terveydenhuoltoalueen Hiita-hankkeesta on tehty päätös. - Huuma-hanke eli palveluketjujen sujuvuus on edistynyt. - Hoitoketjuissa on painotettu perusterveydenhuoltoa ja ennaltaehkäisevyyttä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuolto ovat toiminnallinen kokonaisuus, jossa painopiste on ennalta ehkäisevässä terveyttä edistävässä toiminnassa.

Arviointikriteeri: Syrjäytymisen ehkäisy sekä asuntoalueiden viihtyisyys ja sosiaalinen eheys

- a. Korjaavien sosiaali- ja terveyspalvelujen vaikuttavuuden parantaminen
- b. Terveyden edistäminen.

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Työvoiman palvelukeskuksen kanssa tehtävällä uudella toimintamallilla on kuntoutettu pitkäaikaistyöttömiä. - Muutostyön osuutta ja sosiaalineuvontaa on vahvistettu uusilla vakanssijärjestelyillä. - Vanhemmuutta on tuettu ja lastensuojelun sijoitustarvetta on vähennetty terveysneuvonnan perhetyöntekijän työpanoksella. - Syksyllä 2006 hyväksyttyä erityisasunto-suunnitelmaa on toteutettu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Moniammatilliset ryhmät ehkäisevät syrjäytymistä, pahoinvointimittareiden tulokset ovat parantuneet vuoden 2005 tasosta. - Kaupunkilaisilla on käytössä selviytymistä tukevat neuvontapalvelut. - Kaikkein heikoimmassa asemassa olevien palvelut on turvattu niin, että heitteille jäämisen riskiä ei ole. - Väestön toimeentulotasosta riippuvaiset terveyserot ovat kaventuneet vuoden 2005 tasosta. - Omavastuinen terveyskäyttäytyminen on vahvistunut, päihteiden käyttö on vähentynyt, tiettyjen sairauksien esiintyvyys on vähentynyt.

Prosessit ja rakenteet –näkökulma:**Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen**

Arviointikriteeri: Palvelujen tuottamisen prosessilähtöisyys

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Oppilashuollon toimintamalli on kuvattu. - Mielenterveyskuntoutujien palveluketju on kuvattu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Prosessit on kuvattu ja ohjeistettu. - Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon prosessit perustuvat organisaatorajojen asemasta toiminnallisiin kokonaisuuksiin ja saumattomiin palveluketjuihin.

Arviointikriteeri: Seutuyhteistyön tuloksellisuus.

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Tietojärjestelmien yhteiskäyttö eli ns. aluepegasoksen rakentaminen on edennyt. - Sosiaalityön seudullinen päivystyshanke on vakiinnutettu. - Suun terveydenhuollon digitaalinen kuvantamisjärjestelmä on toteutettu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Seudullisia tuottajayksiköitä on syntynyt.

Uudistuminen ja henkilöstö –näkökulma:**Hyvä ja houkutteleva työnantaja**

Arviointikriteeri: Rekrytoinnin onnistuminen

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstön saannin turvaamiseksi on laadittu vuoteen 2013 ulottuva suunnitelma. - Varahenkilöjärjestelmää ja sijaisten hankintaa on kehitetty. 	<ul style="list-style-type: none"> - Oppisopimuskoulutus osana rekrytointia. - Kesätyöntekijät ja harjoittelijat voidaan vakinaistaa jo ennen valmistumista. - Sisäinen rekrytointi ja tehtäväkierto on käytössä. - Avoinna oleviin työpaikkoihin saadaan päteviä hakijoita. - Ammattimaisen rekrytoinnin avulla tavoitetaan potentiaalisimmat hakijat.

Resurssit –näkökulma:**Taloudellinen palvelu- ja tuotantoverkko**

Arviointikriteeri: Palvelutarpeiden ennakoiminen

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Selvitys väestön ikääntymisen ja muiden toimintaympäristön, asiakastarpeiden ja lainsäädännön muutosten vaikutuksesta palvelutar- 	<ul style="list-style-type: none"> - Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen perustuu järjestelmälliseen palvelutarpeiden ennakointiin.

peisiin on valmistunut. - Henkilöstön yhteistyössä ja työnjaossa on edetty kansallisen terveysthankkeen mukaisesti.	
--	--

Arviointikriteeri: Yksikkökustannusten kehitys

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset ovat alle keskisuurten kaupunkien mediaanin. - Toiminnallisia päällekkäisyyksiä on purettu erityisesti perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä.	- Palvelujen järjestämisen taloudellisuus ja tuottavuus on parantunut.

2.6.4 Perusturvalautakunnan tuloslaskelma

	1 000 € TP2005	1 000 € TA2006	€ KH2007	1 000 € SV2008	1 000 € SV2009
Toimintatuotot	10 352	9 315	11 518 956	11 786	12 061
Muutos-%		-10,0	23,7	2,3	2,3
Myyntituotot	2 115	2 133	3 757 069	3 859	3 963
Maksutuotot	4 195	4 281	4 833 224	4 964	5 098
Tuet ja avustukset	2 190	1 068	1 068 388	1 068	1 068
Muut toimintatuotot	1 853	1 832	1 860 275	1 896	1 932
Toimintakulut	- 76 650	- 77 187	-86 693 166	- 89 283	- 91 996
Muutos-%		0,7	12,3	3,0	3,0
Henkilöstökulut	- 20 046	- 21 345	-25 265 642	- 26 079	- 26 990
Palkat ja palkkiot	- 14 657	- 15 529	-18 257 065	- 18 892	- 19 552
Henkilöstösivukulut	- 5 389	- 5 816	-7 008 577	- 7 187	- 7 438
Eläkekulut	- 4 337	- 4 652	-5 630 162	- 5 776	- 5 978
Muut henkilöstösivukulut	- 1 052	- 1 164	-1 378 415	- 1 411	- 1 460
Palvelujen ostot	- 46 679	- 45 965	-50 567 829	- 52 083	- 53 644
Asiakaspalvelujen ostot	- 42 238	- 41 528	-45 062 185	- 46 414	- 47 806
Muiden palvelujen ostot	- 4 441	- 4 437	-5 505 644	- 5 669	- 5 838
Ostot tilikauden aikana	- 2 016	- 1 944	-2 563 333	- 2 615	- 2 667
Avustukset	- 6 075	- 6 030	-5 808 492	- 5 925	- 6 043
Muut toimintakulut	- 1 832	- 1 902	-2 487 871	- 2 581	- 2 651
Vuokrat	- 1 791	- 1 767	-2 487 330	- 2 580	- 2 650
Muut toimintakulut	- 41	- 88	-541	- 1	- 1
Toimintakate	- 66 297	- 67 872	-75 174 210	- 77 496	- 79 935
Muutos-%		2,4	10,8	3,1	3,1
Henkilökunnan määrä	486,5	493	569,3	569,3	569,3
Henkilökunta, % asukasmääräs- tä	1,3	1,3	1,5	1,5	1,5
Toimintakulut, €/asukas	-2116,34	-2109,81	-2346,48	-2392,36	-2440,60
Toimintakate, €/asukas	-1830,50	-1855,19	-2034,70	-2076,54	-2120,64
Tuotot, % kuluista	13,5	12,1	13,3	13,2	13,1
Ostopalvelut, % kuluista	60,9	59,6	58,3	58,3	58,3
Käyttöomaisuuden poistot	600	638	678 452	694	712

2.7 OPETUSLAUTAKUNNAN STRATEGIA JA TAVOITTEET

2.7.1 Visio

Monipuolisen osaamisen ja korkeatasoisen kulttuurin Lohja.

2.7.2 Kriittiset menestystekijät

Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:

Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut
Laadukas ja monipuolinen osaaminen

Prosessit ja rakenteet –näkökulma:

Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen

Uudistuminen ja henkilöstö –näkökulma:

Uudistumiseen motivoitunut henkilökunta
Hyvä ja houkutteleva työnantaja

Resurssit –näkökulma:

Taloudellinen palvelu- ja tuotantoverkko

2.7.3 Arviointikriteerit ja sitovat tavoitteet vuodelle 2006

Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut

Arviointikriteeri: Varhaiskasvatuksen ja koulutustarjonnan laatu

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma on arvioitu ja päivitetty suunnitelma on otettu käyttöön syksyllä 2007. - Perhepäivähoidon varahoidon suunnitelma koko kaupungin osalta on valmistunut ja ensimmäiset toimenpiteet on toteutettu. - Kouluverkkoselvitys ja peruskorjausohjelma on tehty. - Tuntikehyksen jakoperusteita on selkiytetty. - Tuntikehyksen leikkaamisen vaikutuksista toiminnan laatuun on tehty selvitys. 	<ul style="list-style-type: none"> - Monipuoliset ja laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut tukevat lapsiperheiden kasvatustehtävää, varhaiskasvatuspalveluja tarjotaan perheiden todellisen tarpeen mukaan, käytössä joustavia päivähoitomuotoja. - Toimivat lähikoulut ja yhtenäinen oppimispolku. - Parantunut kouluhyvinvointi (Stakesin mittari).

Arviointikriteeri: Syrjäytymisen ehkäisy

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Lapsi- ja perhepoliittisen ohjelmatyön alueelliset pilotit ovat toiminnassa. - Perusopetuksen jälkeen 98 % opiskelijoista on sijoittunut jatkokoulutukseen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Moniammatilliset ryhmät ehkäisevät syrjäytymistä, pahoinvointimittareiden tulokset ovat parantuneet vuoden 2005 tasosta. - Kaupunkilaisilla käytössä selviytymistä tukevat neuvontapalvelut. - Toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus kasvanut. - Nuorisotyössä pysyvä elämänhallinnan tuki.

Laadukas ja monipuolinen osaaminen

Arviointikriteeri: Hiiden korkeakoulukeskuksen kehittäminen, toisen asteen kehittäminen ja aikuisopetuksen kehittäminen

Sitova tavoite 2007	Tavoitetaso 2013
<ul style="list-style-type: none"> - Peruskartoitus Hiiden Pilotin seudullisena yhteistyönä on tehty. 	<ul style="list-style-type: none"> - Hiiden korkeakoulukeskus on toiminnassa ja vakainaistettu. - Länsi-Uudenmaan koulutustarjonta riittää alueen nuorison kysyntään ja vastaa työelämän tarpeita. - Joustava aikuis- ja täydennyskoulutustarjonta.

Prosessit ja rakenteet –näkökulma:

Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen

Arviointikriteeri: Tilaajan roolin selkeyttäminen

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Varhaiskasvatuksen tuotteistaminen on käynnistetty. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tilaajan rooli on selkiytynyt, osto-osaaminen ja kustannustietoisuus ovat lisääntyneet. - Tuottajayksiköiden toimintaa verrataan säännöllisesti muihin palvelutarjontamahdollisuuksiin.

Arviointikriteeri: Seutuyhteistyön tuloksellisuus

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Hiiden alueen sivistystoimen seudullinen työsuunnitelma on valmistunut. 	<ul style="list-style-type: none"> - Seudullisia tuottajayksiköitä on syntynyt. - Toisen asteen koulutuksessa on toimiva seutuyhteistyö.

Arviointikriteeri: Tietoteknologian hyödyntäminen palveluprosesseissa

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Virtuaalikoulu/verkko-opetus on lisääntynyt perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa.	- Tietotekninen ympäristö tukee palvelujen tuottamista.

2.7.4 Tuloslaskelma

	1 000 € TP2005	1 000 € TA2006	€ KH2007	1 000 € SV2008	1 000 € SV2009
Toimintatuotot	3 084	3 217	3 016 343	3 096	3 179
Muutos-%		4,3	-6,2	2,7	2,7
Myyntituotot	959	1 161	769 325	790	811
Maksutuotot	1 967	1 938	2 112 367	2 169	2 228
Tuet ja avustukset	38	24	23 824	24	24
Muut toimintatuotot	120	94	110 827	113	115
Toimintakulut	- 49 158	- 51 503	-53 456 422	- 55 191	- 56 984
Muutos-%		4,8	3,8	3,2	3,2
Henkilöstökulut	- 32 577	- 33 579	-35 237 217	- 36 468	- 37 746
Palkat ja palkkiot	- 25 380	- 26 171	-27 188 841	- 28 138	- 29 123
Henkilöstösivukulut	- 7 197	- 7 409	-8 048 376	- 8 330	- 8 623
Eläkekulut	- 5 363	- 5 523	-5 988 348	- 6 198	- 6 415
Muut henkilöstösivukulut	- 1 833	- 1 885	-2 060 028	- 2 132	- 2 209
Palvelujen ostot	- 9 003	- 9 667	-9 560 188	- 9 846	- 10 140
Asiakaspalvelujen ostot	- 1 063	- 1 117	-1 041 578	- 1 073	- 1 105
Muiden palvelujen ostot	- 7 940	- 8 550	-8 518 610	- 8 773	- 9 035
Ostot tilikauden aikana	- 1 226	- 1 231	-1 405 092	- 1 433	- 1 462
Avustukset	- 3 728	- 4 173	-4 246 416	- 4 331	- 4 418
Muut toimintakulut	- 2 625	- 2 853	-3 007 508	- 3 113	- 3 218
Vuokrat	- 2 584	- 2 796	-3 004 632	- 3 110	- 3 215
Muut toimintakulut	- 41	- 57	-2 876	- 3	- 3
Toimintakate	- 46 074	- 48 286	-50 440 079	- 52 095	- 53 805
Muutos-%		4,8	4,5	3,3	3,3
Henkilökunnan määrä			900,93	900,93	900,93
Henkilökunta, % asukasmääräs- tä	0,0	0,0	2,4	2,4	2,4
Toimintakulut, €/asukas	-1357,28	-1407,76	-1446,88	-1478,86	-1511,74
Toimintakate, €/asukas	-1272,14	-1319,83	-1365,24	-1395,89	-1427,42
Tuotot, % kuluista	6,3	6,2	5,6	5,6	5,6
Ostopalvelut, % kuluista	18,3	18,8	17,9	17,8	17,8
Käyttöomaisuuden poistot	1600	1749	1 843 558	1919	2027

2.8 SIVISTYS- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNNAN STRATEGIA JA TAVOITTEET

2.8.1 Visio

Monipuolisen osaamisen ja korkeatasoisen kulttuurin Lohja.

2.8.2 Kriittiset menestystekijät

Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:

Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut
Laadukas ja monipuolinen osaaminen

Prosessit ja rakenteet –näkökulma:

Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen

Uudistuminen ja henkilöstö –näkökulma:

Uudistumiseen motivoitunut henkilöstö
Hyvä ja houkutteleva työnantaja

Resurssit –näkökulma:

Taloudellinen palvelu- ja tuotantoverkko

2.8.3 Arviointikriteerit ja sitovat tavoitteet vuodelle 2006

Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut

Arviointikriteeri: Vapaa-ajan ja kulttuuripalvelujen tarjonta

Sitova tavoite 2007	Tavoitetaso 2013
<ul style="list-style-type: none"> - Karjalohjan liittyminen Hiiden Opistoon on toteutunut sujuvasti. - Musiikkiopiston alueellinen toimintamalli on vahvistunut. - Nuorisotoimen talotoiminnan kävijämääriä on lisätty. - Museon painopistealueena ovat seudulliset kesänäyttelyt ja kiertonäyttelyt. - Orkesterin toiminnassa on painotettu seudullista yhteistyötä. - Teatterin ohjelmisto on laadittu ottaen huomioon kohderyhmät ja eri lajityypit. - Tenoripäivät on esittänyt operetin Kreivitär Mariza. - Kirjastoverkkoselvitys on tehty. - Liikuntatoimen avustuksissa on painotettu terveystaiteista liikuntaa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kirjastopalvelujen käyttö on kasvanut. - Puoliammatillinen teatteri. - Liikunta on nykyistä terveystaiteisempi ja nuorisoon panostava.

Arviointikriteeri: Syrjäytymisen ehkäisy

Sitova tavoite 2007	Tavoitetaso 2013
<ul style="list-style-type: none"> - Syrjäytymisen ehkäisyssä sosiaalinen vahvistaminen on kohdentunut erityistä tukea tarvitseviin nuoriin. - Erityisnuorisotyön eri muodot on integroitu toiminnallisesti. 	<ul style="list-style-type: none"> - Moniammatilliset ryhmät ehkäisevät syrjäytymistä, pahoinvointimittareiden tulokset ovat parantuneet vuoden 2005 tasosta. - Kaupunkilaisilla on käytössä selviytymistä tukevat neuvontapalvelut. - Toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus on kasvanut. - Nuorisotyössä pysyvä elämänhallinnan tuki.

Prosessit ja rakenteet –näkökulma:

Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen

Arviointikriteeri: Seutuyhteistyön tuloksellisuus

Sitova tavoite 2007	Tavoitetaso 2013
<ul style="list-style-type: none"> - Hiiden alueen sivistystoimen seudullinen työsuunnitelma on valmistunut. 	<ul style="list-style-type: none"> - Seudullisia tuottajayksiköitä on syntynyt. - Orkesteri, museo, teatteri ja musiikkiopisto toimivat seudullisesti. - Toisen asteen koulutuksessa on toimiva seutuyhteistyö.

Arviointikriteeri: Tietoteknologian hyödyntäminen palveluprosesseissa

Sitova tavoite 2007	Tavoitetaso 2013
<ul style="list-style-type: none"> - Virtuaalikoulu/verkko-opetus on lisääntynyt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tietotekninen ympäristö tukee palvelujen tuottamista.

2.8.4 Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan tuloslaskelma

	1 000 € TP2005	1 000 € TA2006	€ KH2007	1 000 € SV2008	1 000 € SV2009
Toimintatuotot	1 752	1 682	1 617 617	1 657	1 696
Muutos-%		-4,0	-3,8	2,4	2,4
Myyntituotot	500	542	457 944	470	483
Maksutuotot	872	846	859 931	883	907
Tuet ja avustukset	230	118	117 406	117	117
Muut toimintatuotot	150	176	182 335	185	189
Toimintakulut	- 9 706	- 9 883	-10 235 611	- 10 565	- 10 904
Muutos-%		1,8	3,6	3,2	3,2
Henkilöstökulut	- 5 243	- 5 270	-5 465 714	- 5 656	- 5 854
Palkat ja palkkiot	- 4 083	- 4 057	-4 155 892	- 4 300	- 4 451
Henkilöstösivukulut	- 1 160	- 1 213	-1 309 822	- 1 356	- 1 403
Eläkekulut	- 867	- 913	-996 482	- 1 031	- 1 067
Muut henkilöstösivukulut	- 293	- 301	-313 340	- 324	- 336
Palvelujen ostot	- 3 112	- 3 170	-3 252 807	- 3 350	- 3 450
Asiakaspalvelujen ostot	- 1 828	- 1 892	-1 861 622	- 1 917	- 1 975
Muiden palvelujen ostot	- 1 284	- 1 278	-1 391 185	- 1 432	- 1 475
Ostot tilikauden aikana	- 495	- 505	-495 241	- 506	- 517
Avustukset	- 223	- 210	-267 340	- 273	- 278
Muut toimintakulut	- 634	- 728	-754 508	- 781	- 805
Vuokrat	- 627	- 717	-753 858	- 781	- 805
Muut toimintakulut	- 7	- 11	-650		
Toimintakate	- 7 955	- 8 201	-8 617 994	- 8 908	- 9 207
Muutos-%		3,1	5,1	3,4	3,4
Henkilökunnan määrä			125,17	125,17	125,17
Henkilökunta, % asukasmääräs- tä	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3
Toimintakulut, €/asukas	-267,99	-270,14	-277,04	-283,09	-289,27
Toimintakate, €/asukas	-219,63	-224,16	-233,26	-238,70	-244,26
Tuotot, % kuluista	18,0	17,0	15,8	15,7	15,6
Ostopalvelut, % kuluista	32,1	32,1	31,8	31,7	31,6
Käyttöomaisuuden poistot	7955	491	460 807	458	473

2.9 TEKNISEN LAUTAKUNNAN STRATEGIA JA TAVOITTEET

2.9.1 Visio

Kaupunkisuunnittelukeskus on valtakunnallisesti arvostettu kaupunkikehittäjä, asiakkaidensa arvostama, toimialallaan toivottu yhteistyökumppani. Keskuksen eri tulosalueiden työntekijät tukevat toisiaan Lohjan kaupunkistrategian tavoitteiden saavuttamiseksi.

2.9.2 Kriittiset menestystekijät

Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:

Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut
Selkeä kaupunkirakenne

Prosessit ja rakenteet –näkökulma:

Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen

Uudistuminen ja henkilöstö –näkökulma:

Uudistumiseen motivoitunut henkilökunta

Resurssit –näkökulma:

Taloudellinen palvelu- ja tuotantoverkko
Omistajapolitiikka ja omaisuuden hoito

2.9.3 Arviointikriteerit ja sitovat tavoitteet vuodelle 2007

Vaikuttavuus ja palvelukyky -näkökulma

Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut

Arviointikriteeri: Vanhuspalvelujen käyttäjälähtöisyys

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
- Turvallinen ja toimiva kotipalveluateria tukee kotona asumista. Kotipalveluaterioiden kuljetusjärjestelmämuutos on toteutunut, palvelutaso on määriteltä ja käytössä.	- Vanhuspalveluja tarkastellaan kokonaisuutena, vanhuspalveluissa painotetaan eniten apua tarvitsevien vanhusten hoitamista kodeissaan. Vanhuspalveluja tukevat koordinoitusti toimivat palveluntuottajamarkkinat.

Selkeä kaupunkikuva:*Arviointikriteeri:* Liikenteen sujuvuus ja liikenneturvallisuus

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Tie- ja liikenneverkkosuunnitelman mukaisen toimenpiteiden toteutuminen on käynnistynyt. Toimenpiteet on määritelty ja aikataulutettu. Ensimmäiset toimenpiteet on toteutettu. - Keskustan päivitetyn liikennesuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteutuminen on käynnistynyt. Toimenpiteet on määritelty ja aikataulutettu. Ensimmäiset toimenpiteet on toteutettu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tieverkkosuunnitelman toteutus etenee suunnitellusti. - Moottoritien edellyttämät katuverkon muutokset on toteutettu. - Kevyen liikenteen verkko on toimiva ja yhtenäinen.

Arviointikriteeri: Energian saatavuus

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Kaukolämmön energianhankinta on turvattu vuoteen 2012. Lämpöyhtiöiden yhdistymisestä on päätökset ja toteutuminen on käynnistynyt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kaupungin taajamissa on saatavissa kilpailukykyinen kaukolämpö.

Arviointikriteeri: Toimiva jätehuolto

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Jätehuollon erillissopimuksen mukainen palvelutaso määrittely on laadittu ja toiminta on määrittelyn mukaista. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kaupunki tekee osansa kansallisten päätösten toteuttamiseksi.

Prosessit ja rakenteet –näkökulma:**Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen***Arviointikriteeri:* Seutuyhteistyön tuloksellisuus

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Vesihuollon organisoitumisselvitys on valmistunut ja selvityksen perusteella on tehty johtopäätökset. 	<ul style="list-style-type: none"> - Seudullisia tuottajayksiköitä on syntynyt.

2.9.4 Teknisen lautakunnan tuloslaskelma

	1 000 € TP2005	1 000 € TA2006	€ KH2007	1 000 € SV2008	1 000 € SV2009
Toimintatuotot	20 428	20 925	22 046 841	22 756	23 424
Muutos-%		2,4	5,4	3,2	2,9
Myyntituotot	14 278	14 750	15 132 549	15 630	16 080
Maksutuotot	375	309	356 361	366	376
Tuet ja avustukset	405	26	0		
Muut toimintatuotot	5 370	5 840	6 557 931	6 760	6 968
Toimintakulut	- 22 657	- 23 133	-23 418 767	- 24 428	- 25 057
Muutos-%		2,1	1,2	4,3	2,6
Henkilöstökulut	- 9 750	- 10 077	-9 825 554	- 10 167	- 10 527
Palkat ja palkkiot	- 7 484	- 7 757	-7 442 702	- 7 701	- 7 972
Henkilöstösivukulut	- 2 266	- 2 320	-2 382 852	- 2 466	- 2 555
Eläkekulut	- 1 720	- 1 752	-1 814 273	- 1 878	- 1 943
Muut henkilöstösivukulut	- 546	- 568	-568 579	- 588	- 611
Palvelujen ostot	- 6 219	- 6 494	-6 481 226	- 6 943	- 7 000
Asiakaspalvelujen ostot	- 2 012	- 2 000	-2 170 639	- 2 324	- 2 368
Muiden palvelujen ostot	- 4 208	- 4 493	-4 310 587	- 4 618	- 4 632
Ostot tilikauden aikana	- 5 890	- 5 726	-6 537 000	- 6 728	- 6 925
Avustukset	- 168	- 221	-92 327	- 94	- 96
Muut toimintakulut	- 629	- 614	-482 660	- 496	- 509
Vuokrat	- 546	- 486	-469 238	- 483	- 496
Muut toimintakulut	- 84	- 129	-13 422	- 13	- 13
Toimintakate	- 2 229	- 2 208	-1 371 926	- 1 673	- 1 634
Muutos-%		-0,9	-37,9	21,9	-2,3
Henkilökunnan määrä	314,7	310,3	310	310	310
Henkilökunta, % asukasmäärästä	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8
Toimintakulut, €/asukas	-625,59	-632,30	-633,86	-654,56	-664,75
Toimintakate, €/asukas	-61,55	-60,35	-37,13	-44,82	-43,34
Tuotot, % kuluista	90,2	90,5	94,1	93,2	93,5
Ostopalvelut, % kuluista	27,4	28,1	27,7	28,4	27,9
Käyttöomaisuuden poistot	3 475	3 714	3 802 082	3 946	4 185

2.10 YMPÄRISTÖLAUTAKUNNAN STRATEGIA JA TAVOITTEET

2.10.1 Visio

Kaupunkisuunnittelukeskus on valtakunnallisesti arvostettu kaupunkikehittäjä, asiakkaidensa arvostama, toimialallaan toivottu yhteistyökumppani. Keskukseen eri tulosalueiden työntekijät tukevat toisiaan Lohjan kaupunkistrategian tavoitteiden saavuttamiseksi.

2.10.2 Kriittiset menestystekijät

Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:

Käyttäjälähtöiset, hyvinvointia ja turvallisuutta tuottavat palvelut
Selkeä kaupunkirakenne

Prosessit ja rakenteet –näkökulma:

Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen
Maankäytön suunnittelu

Uudistuminen ja henkilöstö –näkökulma:

Uudistumiseen motivoitunut henkilökunta

Resurssit –näkökulma:

Taloudellinen palvelu- ja tuotantoverkko

2.10.3 Arviointikriteerit ja sitovat tavoitteet vuodelle 2007

Vaikuttavuus ja palvelukyky –näkökulma:

Selkeä kaupunkikuva:

Arviointikriteeri: Kaavojen toteutuminen

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Hyväksytyt kaavoitusohjelman toteutuksessa ei ole merkittäviä aikataulupoikkeamia. Vuoden aikana kiireelliset hankkeet sisällytetään päätöksillä ohjelmaan. Kaavoitushankkeet ovat edenneet kaavoitusohjelman mukaisesti, ohjelman toteutuminen on arvioitu ja raportoitu kolmannesvuosittain. - Keskustan kehittämisprojekti on edennyt suunnitellusti yhteistyössä maanomistajien kanssa. - Osayleiskaavan valmistelu on edennyt suunnitellusti laaditun SVA:n mukaisesti. 	<ul style="list-style-type: none"> - Keskustan kehittämistä ohjaa valtuuston hyväksymä osayleiskaava, joka huomioi keskustan lähialueiden kehittämisen. - Maankäytön kehittäminen tapahtuu tasapainoisesti. - Kulttuuriympäristö huomioidaan.

Arviointikriteeri: Liikenteen sujuvuus ja liikenneturvallisuus

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Seutulogistikko on palkattu. Suunnitelma ja aikataulu kehittämistyöstä on laadittu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Joukkoliikenne toimii pääkaupunkiseutuyhteyksien lisäksi kaupungin sisällä ja seudullisesti. - Joukkoliikennettä täydentävät palvelut ja matkapalvelukeskus toimii kaupungin sisällä ja seutukuntien välillä.

Arviointikriteeri: Luontoympäristön laatu

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Järvialueiden erityispiirteiden jalostaminen jatkuu Hiidenveden kunnostusprojektin toimenpiteillä sekä Karjaanjoki Life tulosten toteuttamisen käynnistymisellä. - Pohjavesien laadun turvaamista jatketaan toteuttamalla pohjavesien yhteistarkkailua sekä suunnitelmallista pohjavesiriskien ennaltaehkäisytyötä. - Kaavoituksen arviointikriteerit on määritelty kirjallisesti ja otettu käyttöön. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lohjan järvialueisiin liittyviä erityispiirteitä on jalostettu. - Panostetaan pohjaveden laadun turvaamiseen. - Luonto, virkistys- ja liikunta-alueet sekä reitit ovat hyvin saavutettavissa asuinalueilta.

Arviointikriteeri: Valmistuneet asunnot tyypeittäin ja hallintamuodoittain

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Kaupunkikehitysraportin mukainen asuntotuotannon toteutuminen on käynnistynyt. - Selvitys tavoiteltavista asuntotyypeistä on valmistunut. 	<ul style="list-style-type: none"> - Asuntojen kysynnässä ja tarjonnassa ei ole merkittäviä ristiriitoja (asuntotyypit/osa-alueet).

Arviointikriteeri: Tonttitarjonnan riittävyys

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Maanhankinta- ja maankäyttösopimuksilla varmistetaan tonttitarjonnan haluttu riittävyys. Keskeisillä maa-alueilla toteutetaan tarvittaessa neuvottelut maankäyttösopimuksista. - Maapoliittisen ohjelman keinot ovat käytössä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Maapolitiikalla on saavutettu riittävä raaka-maan varanto maankäytön kehityskuvan toteuttamiseksi.

Arviointikriteeri: Asuntoalueiden viihtyisyys ja sosiaalinen eheys

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Asuntoalueiden kaavallisten roolien määritt- 	<ul style="list-style-type: none"> - Asuntoalueet ovat omaleimaisia, sosiaalisesti

ly on käynnistynyt. Hyväksyttäväksi valmistelluissa kaavoissa asuntoalueiden rooli on määritelty ja sosiaalinen ympäristö on huomioitu. Kaavoitettujen asuntoalueiden kaavallisen roolin määrittely on käynnistetty ja aika- taulutettu.	ja ikäjakaumaltaan tasapainoisia, uusia alueita avataan palveluverkon kehityksen mukaisesti. - Kullekin uudelle asuntoalueelle pohditaan oma kaavallinen roolinsa osana kaupunkirakennetta kaavatyon yhteydessä. - Erityisasumisen määrä ja laatu on riittävä.
---	--

Prosessit –näkökulma:

Palvelujen tuottamistapojen uudistaminen

Arviointikriteeri: Seutuyhteistyön tuloksellisuus

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Ympäristösuojelun ja terveydenhuollon organisoitumisesta on tehty päätökset. - Joukkoliikenteen seudullinen yhteistyö seututulistikon koordinoimana on käynnistetty. 	<ul style="list-style-type: none"> - Seudullisia tuottajayksiköitä on syntynyt. - Seudullisessa joukkoliikenteessä on luotu säännölliset joukkoliikenteen yhteistyömuodot.

Maankäytön suunnittelu

Arviointikriteeri: Kaavoitusprosessin vuorovaikutteisuus

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Kustakin käynnissä olevasta ja uudesta kaavasta vastuullinen suunnittelija on laatinut etenemisaikataulun ja seuraa vuorovaikutteisuuden prosessin aikana. Aikataulu ja seuranta on osa kaavoitusohjelmaa ja sen seuranta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Virtuaalinen suunnittelujärjestelmä.

Arviointikriteeri: Kaavatalous

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Kaavatalouspilotit on hyväksytty ja kaavatalouden laskentamalli on käytössä osana kaavan valmistelua. 	<ul style="list-style-type: none"> - Uudet kaava-alueet arvioidaan kaavatalouden vaihtoehtotarkasteluna.

Arviointikriteeri: Hiiden aluerakenteen kehittäminen

Sitova tavoite 2007	Sitova tavoite 2013:
<ul style="list-style-type: none"> - Kehityskäytäväsuunnitelma Vihdin, Espoon ja Kirkkonummen kanssa on valmistunut rinnan VT1 selvityksen kanssa, suunnitelma on käsitelty ja johtopäätökset on tehty. - Ratahankkeen selvitystyön vaikutukset ovat osa aluerakenteen kehittämistyötä. - Alueelliset kehittämistavoitteet on sisällytetty osaksi maakunnallista suunnittelua. 	- Alueen kunnat tavoittelevat yhtenäistä rakennetta ja tukevat toistensa kehitystä.

2.10.4 Tuloslaskelma

	1 000 € TP2005	1 000 € TA2006	€ KH2007	1 000 € SV2008	1 000 € SV2009
Toimintatuotot	1 408	1 350	1 523 678	1 558	1 593
Muutos-%		-4,1	12,8	2,3	2,3
Myyntituotot	227	240	216 364	222	228
Maksutuotot	624	557	789 018	810	832
Tuet ja avustukset	204	176	156 029	156	156
Muut toimintatuotot	353	378	362 267	370	377
Toimintakulut	- 3 181	- 3 551	-3 615 154	- 3 595	- 3 711
Muutos-%		11,6	1,8	-0,6	3,2
Henkilöstökulut	- 1 905	- 1 946	-2 086 445	- 2 158	- 2 236
Palkat ja palkkiot	- 1 467	- 1 495	-1 581 631	- 1 636	- 1 695
Henkilöstösivukulut	- 437	- 450	-504 814	- 522	- 541
Eläkekulut	- 333	- 341	-385 863	- 399	- 413
Muut henkilöstösivukulut	- 105	- 110	-118 951	- 123	- 127
Palvelujen ostot	- 1 142	- 1 483	-1 409 115	- 1 314	- 1 350
Asiakaspalvelujen ostot		- 34	0		
Muiden palvelujen ostot	- 1 142	- 1 449	-1 409 115	- 1 314	- 1 494
Ostot tilikauden aikana	- 43	- 48	-37 135	- 38	- 39
Avustukset	- 17	- 5	-9 277	- 9	- 10
Muut toimintakulut	- 75	- 69	-73 182	- 75	- 77
Vuokrat	- 67	- 65	-55 556	- 57	- 59
Muut toimintakulut	- 7	- 4	-17 626	- 18	- 18
Toimintakate	- 1 773	- 2 201	-2 091 476	- 2 037	- 2 118
Muutos-%		24,1	-5,0	-2,6	4,0
Henkilökunnan määrä	46	50,8	50	50	50
Henkilökunta, % asukasmäärästä	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Toimintakulut, €/asukas	-87,84	-97,07	-97,85	-96,33	-98,46
Toimintakate, €/asukas	-48,96	-60,16	-56,61	-54,58	-56,19
Tuotot, % kuluista	44,3	38,0	42,1	43,3	42,9
Ostopalvelut, % kuluista	35,9	41,8	39,0	36,6	36,4
Käyttöomaisuuden poistot	20	17	16 669	22	24

2.11 KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ

Määräraha/Tuloarvio	1000 € 2005	1000 € 2006	€ 2007	1000 € 2008	1000 € 2009
TOIMINTATUOTOT	30 491	39 395	42 380 993	43 567	44 726
TOIMINTAKULUT	155 870	172 405	185 685 420	191 579	197 461
TOIMINTAKATE	-125 379	-133 010	-143 304 427	-148 012	-152 735
Muutos-%		6,1	7,7	3,3	3,2
Käyttöomaisuuden poisto	6 611	7 120	7 339 116	7 616	8 030
Käyttöomaisuus 31.12.					

2.12 TULOSLASKELMAN RAHOITUSTULOT- JA MENOT

2.12.1 VALTIONOSUUEDET

Määräraha/Tuloarvio	1000 € 2005	1000 € 2006	€ 2007	1000 € 2008	1000 € 2009
Valtionosuudet/avustukset					
- Yleinen	431	500	440 000	457	476
- Sosiaali- ja terveystoimi	17 711	19 457	21 791 000	22 662	23 569
- Opetus- ja kulttuuritoimi	9 862	10 377	11 251 000	11 701	12 170
Yhteensä	28 004	30 334	33 482 000	34 820	36 215
Muutos-%		8,3	10,4	4,0	4,0

2.12.2

2.12.3 VEROTULOT

Määräraha/Tuloarvio	1000 € 2005	1000 € 2006	€ 2007	1000 € 2008	1000 € 2009
- Kunnallisvero	91 252	97 976	104 699 000	109 784	114 980
- Kiinteistövero	4 196	4 242	4 694 000	4 744	4 794
- Yhteisövero	5 089	5 585	6 401 000	6 624	6 814
- Koiravero	31	32	31 000	31	31
Yhteensä	100 567	107 835	115 825 000	121 183	126 619
Muutos-%		7,2	7,4	4,6	4,5
Verotettavat ansiotulot (milj. euroa)	511	540	574	602	632
Tuloveroprosentti	18,0	18,5	18,5	18,5	18,5
Kiinteistöveroprosentit					
- Yleinen kiinteistöveroprosentti	0,60	0,60	0,70	0,70	0,70
- Vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
- Muuhun kuin vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80

Yleistä kiinteistöveroprosenttia korotetaan 0,10 prosenttiyksiköllä vuonna 2007. Arvioitu tuotto on noin 400 000 euroa.

2.12.4 KORKOKULUT JA -TUOTOT

Määräraha/Tuloarvio	1000 € 2005	1000 € 2006	€ 2007	1000 € 2008	1000 € 2009
Korot ja muut kulut	939	1 320	1 839 615	2 026	2 031
Rahoituskulut yhteensä	939	1 320	1 839 615	2 026	2 031
Tuloarviot					
- Antolainakorot	136	228	208 400	198	188
- Talletuskorot			100		
- Viivästyskorot	19	45	25 000	25	25
- Valtionosuuskorot	9	23	17 110	83	65
- Peruspääomien korko	378	385	390 000	395	400
- Muut rahoitustulot	226	84	175 000	175	175
Rahoitustuotot yhteensä	768	765	815 610	876	854
Muutos-%		-0,4	6,6	7,4	-2,5

Vanhojen lainojen korkokulut on laskettu lainaehtojen mukaisesti. Uusien lainojen ja lyhytaikaisten lainojen koroksi on laskettu keskimäärin 3,5 %.

2.13 TULOSLASKELMA

(sis.sisäiset erät)

27.9.2006	(ilm. myyntiv.)	ARVIO	TA	muutos-%
euroina	TP 2005	2 006	2 007	2006-07
Toimintatuotot				
Myyntituotot	20 172 492	20 413 000	22 075 046	8,1
Maksutuotot	8 245 681	8 150 000	9 148 686	12,3
Tuet ja avustukset	3 644 841	1 839 000	1 791 462	-2,6
Muut tuotot	8 101 097	8 873 000	9 365 799	5,6
Toimintatuotot yhteensä	40 164 111	39 275 000	42 380 993	7,9
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	73 581 618	76 491 000	82 081 878	7,3
Palkat ja palkkiot	56 236 017	57 827 000	61 848 818	7,0
Eläkekulut	13 297 466	14 534 000	15 560 880	7,1
Muut henkilöstösivukulut	4 048 135	4 130 000	4 672 180	13,1
Palvelujen ostot	69 724 189	72 125 000	74 786 352	3,7
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	10 055 267	10 033 000	11 333 280	13,0
Avustukset	10 299 298	10 493 000	10 483 193	-0,1
Muut kulut	5 988 320	6 211 000	7 000 716	12,7
Toimintakulut yhteensä	169 648 692	175 353 000	185 685 419	5,9
TOIMINTAKATE	-129 484 581	-136 078 000	-143 304 426	5,3
Verotulot	100 566 933	108 900 000	115 825 000	6,4
Valtionosuudet	28 003 668	31 280 000	33 482 000	7,0
Arvonlisäveropalausten takaisinperintä	0			
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	180 420	273 000	253 500	-7,1
Muut rahoitustuotot	587 814	492 000	562 110	14,3
Korkokulut,	933 684	1 350 000	1 837 615	36,1
Muut rahoituskulut	5 318	11 500	2 000	-82,6
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-170 768	-596 500	-1 024 005	71,7
VUOSIKATE	-1 084 748	3 505 500	4 978 569	42,0
Poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista				
Satunnaiset tuotot ja kulut	6 610 868	7 120 481	7 339 116	3,1
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
Satunnaiset tuotot ja kulut yhteensä				
TILIKAUDEN TULOS	-7 695 616	-3 614 981	-2 360 547	-34,7
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)	21 448			
Varausten lisäys(-) tai vähennys(+)				
Rahastojen lisäys(-) tai vähennys(+)				
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-7 674 168	-3 614 981	-2 360 547	-34,7

(sis. sisäiset erät)

27.9.2006	ARVIO	TA		
euroina	2 006	2 007	TS 2008	TS 2009
Toimintatuotot				
Myyntituotot	20 413 000	22 075 046	22 763 622	23 410 145
Maksutuotot	8 150 000	9 148 686	9 395 700	9 649 384
Tuet ja avustukset	1 839 000	1 791 462	1 791 462	1 791 462
Muut tuotot	8 873 000	9 365 799	9 616 540	9 874 782
Toimintatuotot yhteensä	39 275 000	42 380 993	43 567 324	44 725 773
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	76 491 000	82 081 878	84 863 709	87 862 450
Palkat ja palkkiot	57 827 000	61 848 818	63 989 420	66 253 593
Eläkekulut	14 534 000	15 560 880	16 054 554	16 616 464
Muut henkilöstösivukulut	4 130 000	4 672 180	4 819 735	4 992 393
Palvelujen ostot	72 125 000	74 786 352	77 153 764	79 308 152
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	10 033 000	11 333 280	11 620 942	11 916 806
Avustukset	10 493 000	10 483 193	10 692 857	10 906 714
Muut kulut	6 211 000	7 000 716	7 248 025	7 466 889
Toimintakulut yhteensä	175 353 000	185 685 419	191 579 297	197 461 011
TOIMINTAKATE	-136 078 000	-143 304 426	-148 011 973	-152 735 238
Verotulot	108 900 000	115 825 000	121 183 000	126 619 000
Valtionosuudet	31 280 000	33 482 000	34 820 000	36 215 000
Arvonlisäveropalautusten takaisinperintä				
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	273 000	253 500	242 545	233 367
Muut rahoitustuotot	492 000	562 110	633 084	620 254
Korkokulut,	1 350 000	1 837 615	2 023 757	2 028 898
Muut rahoituskulut	11 500	2 000	2 000	2 000
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-596 500	-1 024 005	-1 150 128	-1 177 277
VUOSIKATE	3 505 500	4 978 569	6 840 899	8 921 485
Poistot käyttöomaisuudesta ja muista pitkävaikutteisista menoista	7 120 481	7 339 116	7 616 415	8 029 625
Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
Satunnaiset tuotot ja kulut yhteensä				
TILIKAUDEN TULOS	-3 614 981	-2 360 547	-775 516	891 860
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys(+)				
Varausten lisäys(-) tai vähennys(+)				
Rahastojen lisäys(-) tai vähennys(+)				
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-3 614 981	-2 360 547	-775 516	891 860

3 INVESTOINTI- JA RAHOITUSOSA

HANKKEIDEN MÄÄRÄRAHAT TULOARVIOT KÄYTTÖTARKOITUS

3.1 KAUPUNGINHALLITUS/KESKUSHALLINTO

3.1.1 Irtain omaisuus

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Tietohallinnon irtain omaisuus	447	380	545 000	545	600
Määräraha yhteensä	447	380	545 000	545	600
Tuloarvio yhteensä	0	0	0	0	0

Vuoden 2007 hankkeet

- Verkon ja palvelinympäristön ajanmukaisuuden varmistaminen
- Verkon ja peruspalvelujärjestelmien sekä tietoturvan parantaminen.
- Työasemahankinnat
- Toiminnallisten järjestelmien hankinta, uusiminen ja täydentäminen.

3.1.2 Kiinteä omaisuus ja osakkeet

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Kiinteistöjen hankinta	722	835	500 000	500	500
Kiinteistöjen myynti	-4 763	-1 500	-2 800 000	-4 000	-4 700
Osakkeiden hankinta	669	0	0	0	0
Osakkeiden myynti	-350	-150	0	0	0
Määräraha yhteensä	1 391	835	500 000	500	500
Tuloarvio yhteensä	-5 113	-1 650	-2 800 000	-4 000	-4 700

Kaupunginhallitus yhteensä

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Määräraha yhteensä	1 838	1 215	1 045 000	1 045	1 100
Tuloarvio yhteensä	-5 113	-1 650	-2 800 000	-4 000	-4 700

3.2 PERUSTURVALAUTAKUNTA

Irtain omaisuus

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Terveysasemien varustus	47	122	90 000	50	50
Hammashoitoloiden varustus	34	55	70 000	60	60
Terveysneuvonnan varustus	9	15	0	0	10
Vanhusten palvelukeskuksen kalustus	10	53	20 000	20	20
Vuodeosastojen kalustus	28	55	50 000	40	40
Sairaalan laajennusosan kalustus	0	600	400 000	0	0
Määräraha yhteensä	128	900	630 000	170	180
Tuloarvio yhteensä	0	0	0	0	0

Perusturvalautakunta yhteensä

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Määräraha yhteensä	128	900	630 000	170	180

3.3 OPETUSLAUTAKUNTA

Irtain omaisuus

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Varhaiskasvatus					
Etelä-Lohja päivähoitojärjestely	0	0	25 000	0	0
Muijalan päiväkoti	29	42	0	0	0
Gunnarlan päiväkodin laajennus	0	0	0	25	0
Onnenomena päiväkoti - Muijala. laajennus	0	0	0	50	0
Kartanonpuiston päiväkoti	0	0	0	0	50
Erittelemätön	13	20	0	0	0
Perusopetus					
Perusopetus erittelemättömät	25	15	0	0	0
Perusopetus jakamaton	25	15	0	0	0
Järnefeltin koulu	5	107	0	0	0
-tulot	0	-43	0	0	0
Källhagenin koulu	0	0	0	169	0
-tulot	0	0	0	-130	0
Linderin/Mäntynummen koulu	7	200	0	0	250
Perttilän koulu	0	0	0	0	50
Tytyrin koulu	0	0	50 000	0	0
Muijalan koulu	42	123	0	0	0
Ojamon koulu	0	0	0	0	50
Lukiokoulutus					
Lukiot erittelemättömät	11	0	10 000	0	10
Källhagen/Gymnasium	0	0	0	81	0
- tulot	0	0	0	-56	0
Määräraha yhteensä	157	522	85 000	325	410
Tuloarvio yhteensä	0	-43	0	-186	0

Vuoden 2007 hankkeet

Etelä-Lohjan päivähoitojärjestelyt

- Toimintavarustus

Tytyrin koulu

- Luokkatilojen ja juhlasalin toimintavarustus

Erittelemättömät kohteet

- Lohjan lukio, kuvataideopetuksen kehittäminen

Opetuslautakunta yhteensä

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Määräraha yhteensä	157	522	85 000	325	410
Tuloarvio yhteensä	0	-43	0	-186	0

3.4 SIVISTYS- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA

Irtain omaisuus

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto	30	0	0	0	0
Pääkirjasto	566	50	0	0	0
Liikuntatoimi	52	0	0	0	0
Leirikeskus	0	0	20 000	0	0
Erittelemätön	21	50	35 000	0	0
Määräraha yhteensä	669	100	55 000	0	0
Tuloarvio yhteensä	0	0	0	0	0

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta yhteensä

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Määräraha yhteensä	669	100	55 000	0	0
Tuloarvio yhteensä					

3.5 TEKNINEN LAUTAKUNTA

3.5.1 Tilapalvelu

Määräraha/Tuloarvio	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
	2005	2006	2007	2008	2009
Perusturvatoimen kiinteistöt					
Erityisasunnot	0	0	100 000	0	0
Kartanonmäen vanhainkoti keittiön korjaus iv:n parantaminen	119	70	470 000	0	0
Palvelukeskuksen kuntoutustila (ent. allastila)	0	70	0	0	0
Pääterveysaseman osastojen saneeraus	0	0	0	500	500
Pääterveysaseman vastaanottotilojen toiminnallinen muutos	0	50	0	0	0
Pääterveysaseman päivystystilojen toiminnallinen muutos	0	0	50 000	0	0
Perusturvatoimen kiinteistöt erittelemättömät kohteet	92	170	150 000	200	200
Opetustoimen kiinteistöt					
Järnefeltin koulun korjaus ja laajennus	1 563	1 610	0	0	0
- tulot	-616	-346	0	0	0
Järnefeltin koulu Siuntion palautusosuus	410	360	0	0	0
Mäntynummen koulukeskus laajennus ja korjaus	191	1 500	0	500	2 500
- tulot	0	0	0	-195	-805
Källhagens skola /Virkby gymnasium laajennus	31	0	700 000	1 500	0
- tulot	31	0	-469 000	-1 005	0
Muijalan koulu laajennus	458	1 225	0	0	0
Perttilän koulu laajennus	0	0	0	0	400
Vappulan / Kartanonpuiston päiväkotiratkaisut	0	0	0	0	450
Onnenomena päiväkoti laajennus	0	0	0	900	0
Gunnarlan päiväkodin laajennus	0	0	0	450	0
Ojamon koulun korjaus piha-alue kirjastomuutos	247	205	300 000	0	0
- tulot	0	0	-50000	0	0
Tytyrin koulun muutos ja kunnostus	58	0	660 000	0	0
Lukion julkisivun kunnostus	578	0	100 000	0	0
Puu-Lintulan päiväkodin kunnostus	0	0	100 000	0	0
Moision koulun muutostyöt	0	0	0	450	0
Etelä-Lohjan päivähoitojärjestelyt	0	0	100 000	0	0
Perttilän koulun keittiön korjaus	0	0	0	100	0
Roution/ Jalavan koulu ilmastoinnin parantaminen	0	0	100 000	0	0
Hiiden koulun korjaustyöt	0	0	0	100	0
Opetustoimen kiinteistöt erittelemättömät kohteet	865	745	400 000	350	900
Sivistystoimen kiinteistöt					
Pääkirjasto	4 013	0	0	0	0
- tulot	-1 636	0	0	0	0
Lohjan Liikuntakeskus Oy:n rakennukset	35	50	50 000	50	50

Jäähallin kylmäkoneiston uusinta freonittomaksi	0	0	200 000	0	0
Sivistystoimen kiinteistöt erittelemättömät kohteet	548	50	110 000	50	50
Teknisen toimen kiinteistöt					
Paloasema	2 397	1 000	0	0	0
Hätäkeskus	3 159	0	0	0	0
Keittiöratkaisut (vanhojen saneeraus tai uuden rakentaminen)	0	0	0	1 000	1 500
Monkolan ilmastointi automatiikka, keittiön kunnostus	0	0	380 000	100	0
Teknisen toimen kiinteistöt erittelemättömät kohteet	138	120	300 000	400	300

Tilapalvelu yhteensä

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Määräraha yhteensä	15 214	7 225	4 270 000	6 650	6 850
Tuloarvio yhteensä	-2 533	-346	-519 000	-1 200	-805

3.5.2 Kadut ja yleiset alueet

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Liikenneväylät					
Erittelemättömien kohteiden tulot	0	0	-50 000	-70	-90
Keskusta-alueen katujen parantaminen	411	400	700 000	500	500
Tytyri-					
Hiidensalmi liikennejärjestelyt (sisääntulotie)	0	0	0	1 500	1 000
E 18 / VT 25 rahoitusosuus	1 365	341	0	0	0
Liikenneväylät erittelemättömät kohteet	1 594	2 030	1 810 000	1 750	2 600
Ympäristöt					
Ympäristöt erittelemättömät kohteet	230	385	295 000	295	295
Liikunta-alueet					
Liikunta-alueet erittelemättömät kohteet	113	75	100 000	170	100
Kadut ja yleiset alueet yhteensä					
	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Määräraha yhteensä	3 713	3 231	2 905 000	4 215	4 495
Tuloarvio yhteensä	0	0	-50 000	-70	-90

Vuoden 2007 hankkeet

Määrärahaan sisältyy aluerakentamiskohteina Haikarin, Haukilahden, Vappulan, Suninhaan, Vienolan ja Nälköönlammen alueiden toteuttaminen. Lisäksi määrärahalta mm. Tuulimyllynkujan ja Routiontien kevytliikenneväylä, Kyröniityntien, Vienolan ja Moision alueen katujen parantamista. Ympäristöiden määrärahan käytön painopisteenä on keskusta- ja ranta-alueen kehittäminen. Liikunta-alueisiin osoitettu määräraha kohdennetaan mm. maastoliikuntareittien parantamiseen.

3.5.3 Vesihuoltolaitos

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Erityiskohteet					
Vesihuoltolaitos					
Pitkäniemen jätevedenpuhdistamo	220	1 350	1 250 000	0	700
Seudullinen vesihuoltoverkosto Lohjan osuus	0	0	0	1 000	500
-tulot	0	0	0	-500	-250
Tulot (liittymismaksut)	0	-700	-700 000	-700	-700
Vesihuoltolaitos erittelemättömät kohteet	1 630	1 710	1 310 000	1 825	1 650

Vesihuoltolaitos yhteensä

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Määräraha yhteensä	1 850	3 060	2 560 000	2 825	2 850
Tuloarvio yhteensä	0	-700	-700 000	-1 200	-950

Vuoden 2007 hankkeet

Määrärahaan sisältyy aluerakentamiskohteina Haikarin, Haukilahden, Vappulan, Suninhaan ja Vienolan alueiden toteuttaminen. Lisäksi määrärahalla toteutetaan mm. Lempolan kauppapaikan vesihuolto, Nummenkylän alueen vesihuolto, Virkkalan vesitornin kunnostus sekä Vienolan alueen saneerausta.

3.5.4 Irtain omaisuus

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Tekninen lautakunta					
Keittolaitteet	47	50	50 000	50	500
Uuden johtokeskuksen varustelu	0	0	70 000	0	0
Konekeskus kalusto	87	150	120 000	120	120
Määräraha yhteensä	134	200	240 000	170	620
Tuloarvio yhteensä	0	0	0	0	0

Tekninen lautakunta yhteensä

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Määräraha yhteensä	20 911	13 716	9 975 000	13 860	14 815
Tuloarvio yhteensä	-2 533	-346	-569 000	-2 470	-1 845

3.6 YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

3.6.1 Irtain omaisuus

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Ympäristölautakunta					
Kaupunkisuunnittelun ATK-ohjelmistot	0	0	70000	30	30
Mittaustoimen kalusto	0	0	30000	20	20
Määräraha yhteensä	0	0	100000	50	50
Tuloarvio yhteensä	0	0	0	0	0

3.6.2 Kiinteä omaisuus

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Määräraha yhteensä	45	50	50000	60	60
Tuloarvio yhteensä	-702	-1100	-800000	-800	-800

Vuoden 2007 hankkeet

Kiinteistöjen määräraha 50.000 € käytetään mm. asemakaavan toteuttamiseen liittyviin maanhankintoihin, lohkomiskustannuksiin ja katualuekorvauksiin. Tuloarvio 800.000 € perustuu mm. Haikarin, Vienolan, Vappulan, Maksjoen, Asemanrinteen, Muijalan alueen omakotitonttien myynnistä.

Ympäristölautakunta yhteensä

	1 000 €	1 000 €	€	1 000 €	1 000 €
Määräraha/Tuloarvio	2005	2006	2007	2008	2009
Määräraha yhteensä	45	50	150000	110	110
Tuloarvio yhteensä	-702	-1100	-800000	-800	-800

3.7 INVESTOINNIT YHTEENSÄ

	1 000 € 2005	1 000 € 2006	€ 2007	1 000 € 2008	1 000 € 2009
Määräraha yhteensä	23 748	16 503	11 940 000	15 510	16 615
Tuloarvio yhteensä	-8 348	-3 839	-4 169 000	-6 756	-6 645
Rahoitusosuudet investointimenoihin	-2 883	-1 239	-569 000	-1 956	-1 145
Käyttöomaisuuden myyntituotot	-5 465	-2 600	-3 600 000	-4 800	-5 500
Netto	15 400	12 664	7 771 000	8 754	9 970
Liittymismaksut	-848	-700	-700 000	-700	-700

3.8 RAHOITUSOSAN RAHOITUSTULOT JA -MENOT

3.8.1 ANTOLAINAT

	1 000 € 2005	1 000 € 2006	€ 2007	1 000 € 2008	1 000 € 2009
Määräraha/Tuloarvio					
Lainananto					
Antolainojen lyhennykset	320	434	442 500	350	355

3.8.2 PITKÄAIKAISET LAINAT

Talousarviolainat

	1 000 € 2005	1 000 € 2006	€ 2007	1 000 € 2008	1 000 € 2009
Määräraha/Tuloarvio					
Lainojen lyhennykset	1 577	2 630	2 631 000	2 623	2 623

Vanhojen lainojen lyhennykset on laskettu lainaehtojen mukaisesti. Talousarvion lainoitustarve on merkitty rahoituslaskelmaan lyhytaikaisten lainojen muutoksena.

3.9 RAHOITUSLASKELMA

27.9.2006	(ilm. myyntiv.)	ARVIO	TA	muutos-%
	TP 2005	2 006	2 007	2006-07
VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN KASSAVIRTA				
Tulorahoitus				
Vuosikate	-1 084 748	3 505 500	4 978 569	42,0
Satunnaiset erät	0		0	
Tulorahoituksen korjausevät	-99 092	0	0	
Tulorahoitus yhteensä	-1 183 840	3 505 500	4 978 569	42,0
Investoinnit				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	23 735 044	18 800 000	11 940 000	-36,5
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 675 914	550 000	569 000	3,5
Käyttöomaisuuden myyntitulot	5 831 101	4 300 000	3 600 000	-16,3
Nettoinvestoinnit	15 228 029	13 950 000	7 771 000	-44,3
VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN NETTOKASSAVIRTA	-16 411 869	-10 444 500	-2 792 431	-73,3
RAHOITUSTOIMINNAN KASSAVIRTA				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	22 000			
Antolainasaamisten vähennykset	319 809	433 673	442 500	2,0
Antolainauksen muutokset	-297 809	-433 673	-442 500	2,0
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000 000			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1 577 071	2 630 000	2 631 000	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5 000 000	11 900 000	4 300 000	
Lainakannan muutokset	13 422 929	9 270 000	1 669 000	
Liittymismaksut	848 119	700 000	700 000	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääom. muut	22 928			
Vaihto-omaisuuden muutos	-2 797			
Pitkäaikaisten saamisten muutos	-1 587 301			
Lyhytaikaisten saamisten muutos	658 716			
Korottomien velkojen muutos	5 883 745			
Muut maksuvalmiuden muutokset	4 975 292	40 827	-19 069	
RAHOITUSTOIMINNAN NETTOKASSAVIRTA	19 544 147	10 444 500	2 792 431	
Kassavarojen muutos				
Kassavarat 31.12.	3 679 645			
Kassavarat 01.01.	547 366			
Kassavarojen muutos	3 132 279			

27.9.2006	ARVIO	TA		
	2 006	2 007	TS 2008	TS 2009
VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN KASSAVIRTA				
Tulorahoitus				
Vuosikate	3 505 500	4 978 569	6 840 899	8 921 485
Satunnaiset erät		0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	0
Tulorahoitus yhteensä	3 505 500	4 978 569	6 840 899	8 921 485
Investoinnit				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	18 800 000	11 940 000	15 510 000	16 615 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	550 000	569 000	1 956 000	1 145 000
Käyttöomaisuuden myyntitulot	4 300 000	3 600 000	4 800 000	5 500 000
Nettoinvestoinnit	13 950 000	7 771 000	8 754 000	9 970 000
VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN KASSAVIRTA	-10 444 500	-2 792 431	-1 913 101	-1 048 515
RAHOITUSTOIMINNAN KASSAVIRTA				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset				
Antolainasaamisten vähennykset	433 673	442 500	350 000	355 100
Antolainauksen muutokset	-433 673	-442 500	-350 000	-355 100
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	2 630 000	2 631 000	2 623 000	2 623 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	11 900 000	4 300 000	3 500 000	2 600 000
Lainakannan muutokset	9 270 000	1 669 000	877 000	-23 000
Liittymismaksut				
Liittymismaksut	700 000	700 000	700 000	700 000
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääom. muut				
Vaihto-omaisuuden muutos				
Pitkäaikaisten saamisten muutos				
Lyhytaikaisten saamisten muutos				
Korottomien velkojen muutos				
Muut maksuvalmiuden muutokset	40 827	-19 069	-13 899	16 415
RAHOITUSTOIMINNAN NETTOKASSAVIRTA	10 444 500	2 792 431	1 913 101	1 048 515
TUNNUSLUVUT				
Asukasluku	36 951	37 320	37 694	38 070
Toimintakulut, e/as	4 746	4 975	5 082	5 187
Toimintakate, e/as	-3 683	-3 840	-3 927	-4 012
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	22	23	23	23
Verotulot, e/as	2 947	3 104	3 215	3 326
Vuosikate, e/as	95	133	181	234
Investointien omahank. meno,e/as	494	305	360	406
Investointien tulorahoitus, %	19	44	50	58
Lainakanta, e	51 684 000	53 353 000	54 230 000	54 207 000
Lainakanta, e/as	1 399	1 430	1 439	1 424

4 RAHOITUSTULOT JA –MENOT YHTEENSÄ

Määräraha/Tuloarvio	1000 €	1000 €	€	1000 €	1000 €
	2005	2006	2007	2008	2009
Menot yhteensä	2 906	3 949	4 469 615	4 649	4 654
Tuloarviot yhteensä	139 368	139 368	151 265 110	157 929	164 742
Nettotulot yhteensä	135 418	135 418	146 795 495	153 280	160 088

5 TULOT JA MENOT YHTEENSÄ

Määräraha/Tuloarvio	1000 €	1000 €	€	1000 €	1000 €
	2005	2006	2007	2008	2009
Menot yhteensä	190 803	192 774	202 095 035	211 738	218 730
Tuloarviot yhteensä	174 654	182 551	197 815 103	208 252	216 113
Lyhytaik.lainojen ja maksu- valmiuden muutokset	-16 149	-10 222	-4 279	- 3 486	-2 617

6 TALOUSARVION SITOVOUSMÄÄRÄYKSET JA PÄÄTÖSVALTUUDET

Talousarvion sitovuus

Vuoden 2007 talousarvio kaupunginvaltuuston hyväksymässä muodossa sitoo hallintokuntia seuraavasti:

1. Kaupunginvaltuuston hyväksymän talousarvion käyttötalousosa muodostuu kullekin toimielimelle hyväksytyistä sitovista tavoitteista, seurattavista suoritteista ja tunnusluvuista sekä arvioituista toimintatuotoista ja toimintakuluista, joiden erotus muodostaa toimintakatteen. Talousarvion investointiosa muodostuu kullekin hankkeelle hyväksytyistä kokonaiskustannuksista ja tuloarviosta.

Käyttötalouden toimielinakohtaisten tavoitteiden ja määrärahasi vahvistettavan toimintakatteen sekä investointiosan hankkeen kokonaiskustannuksista muodostuvan määrärahan ja tuloarvion muuttamisesta päättää kaupunginvaltuusto. Mikäli kuitenkin jonkin investointiosan hankkeen toteuttamisessa syntyy säästöä, voi kaupunginhallitus päättää säästön käyttämisestä muiden saman investointiryhmän hankkeiden mahdollisten ylitysten rahoittamiseen. Teknisellä lautakunnalla on oikeus päättää tilahallinnon investointiryhmään "Teknisen toimen kiinteistöt" sisältyvien hankkeiden välisistä määrärahojen muutoksista siten, että investointiryhmän määrärahojen yhteismäärä ei muutu.

2. Toimielimillä tai niiden alaisilla tulosalueilla ja tulosyksiköillä toimielimen päättämässä laajuudessa on oikeus suorittaa toimielimen/palvelukeskuksen sisäisiä siirtoja. Päättäessään tulosalueen tai tulosyksikön toimintakatteen tai investointiosan kohteen osamäärärahan ylittämistä on toimielimen samalla käyttösunnitelmaan tehtävin muutoksin osoitettava, miltä tulosalueelta tai tulosyksiköltä tai kohteelta osoitetaan ylitystä vastaavan suuruinen säästö.

Tuloarvion ylittävillä tuloilla ei saa kattaa toimintakulujen kokonaismäärän ylitystä ilman kaupunginhallituksen lupaa. Jos toiminta kuitenkin luonteeltaan perustuu ulkoiseen tulo-rahoitukseen, voidaan palvelujen lisääminen toimielimen päätöksellä kattaa niistä saatavilla tuloilla (esim. teatteri, orkesteri , muut myytävät palvelut).

3. Päättäessään henkilöstön sisäisistä siirroista palvelukeskusten välillä kaupunginjohtajalla on oikeus päättää henkilöstökulujen aiheuttamasta vastaavasta määrärahan muutoksesta.
4. Kuukausipalkkaisen henkilökunnan palkkaamiseen osoitettuja menovarauksia saa käyttää ainoastaan henkilöstöliitteessä esitettyjen virkojen/tehtävien palkkakustannuksiin. Muutoin henkilöstöresurssien lisäyksestä päättää kaupunginvaltuusto.
5. Talousarviossa lautakunnalle osoitettua määrärahaa saadaan käyttää vain ao. lautakunnan toimialaan kuuluvien tehtävien suorittamiseen.

Toiminnasta vastaavien toimielimien on tammikuun 5. päivään mennessä hyväksyttävä tarkistetut käyttösunnitelmat ja osatavoitteet tulosalueille ja tulosyksiköille sekä määriteltävät toimenpiteet, joilla tavoitteet toteutetaan. Samassa yhteydessä toimielimen on määriteltävä osamäärärahojen käyttövaltuudet tulosyksiköille ja viranhaltijoille.

Päätösvaltuudet

Ulkopuolisten asiantuntijoiden ja ostopalvelujen käyttämisestä, hankintojen suorittamisesta sekä suunnitelmista, pääpiirustuksista, kustannusarvioista, rakentamisen suorittamisesta, työn aloittamisen ajankohdasta, urakoitsijan ja työn suorittajan valinnasta päättävät hallintosäännön 15 ja 16 §:ien mukaisesti toimielimet ja vastuuhenkilöt myönnettyjen määrärahojen puitteissa seuraavien päätösvaltuuksien rajoissa:

- **kaupunginvaltuusto** päättää yli 1 700 000 euron hankkeiden huonetilaohjelmasta, yleissuunnitelmasta ja yleisestä laatutasosta. Muutoin toteuttamisesta päättää kaupunginhallitus;
- **kaupunginhallitus** päättää enintään 1 700 000 euron hankkeista ja hankinnoista;
- **lautakunta** päättää omalla toimialallaan enintään 850 000 euron hankkeista ja hankinnoista;
- **kaupunginjohtaja ja palvelukeskusten päälliköt** päättävät omalla vastuualueellaan enintään 100 000 euron hankkeista ja hankinnoista;
- **kunkin tulosalueen** esimiehenä toimiva viranhaltija päättää omalla toimialallaan enintään 20 000 euron hankkeista ja hankinnoista; sekä
- **kunkin tulosyksikön esimiehenä tai vastuullisena työnjohtajana tai laitoksen johtajana** toimiva viranhaltija päättää omalla toimialallaan enintään 10 000 euron hankkeista ja hankinnoista.

Edellä olevia päätösvaltuuksia käytettäessä päätöksenteon taso määritellään hankkeen tai hankinnan kokonaiskustannusten perusteella. Mikäli hanke ositetaan useammaksi hankinta-kohteeksi tai osahankinnaksi, päättää sen osittamisesta, osahankinnan suorittamisesta sekä muista menettelytavoista se toimielin tai viranhaltija, jonka päätösvaltaan se hankkeen määrärahan tai hankinnan kokonaiskustannusten perusteella kuuluu.

Talousjohtajalla on talousarviossa hyväksytyyn 53,3 milj. euron kokonaislainamäärän ottamisen/uusimisen lisäksi oikeus ottaa kaupungin maksuvalmiuden turvaamiseksi tilapäislainoja, joiden yhteismäärä saa olla enintään 10 milj. euroa.

PERUSTELUOSA

7 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN RAKENNE

7.1 TALOUSSUUNNITTELUN TAVOITTEET JA LÄHTÖKOHDAT

Kuntalain 65 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosentista sekä muiden verojen perusteista. Vuoden 2007 tulo- ja kiinteistöveroprosentit on ilmoitettava verohallitukselle viimeistään marraskuun 17. päivänä 2006.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa tai niiden hyväksymisen yhteydessä on päätettävä myös toimenpiteistä, joilla edellisen vuoden taseen osoittama alijäämä ja talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu alijäämä suunnittelukaudella katetaan. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kuntalain 67 §:n mukaan kunnan kirjanpitovelvollisuudesta, kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä on sen lisäksi, mitä kuntalaissa säädetään, soveltuvin osin voimassa, mitä kirjanpito-laissa säädetään. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto antaa ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain soveltamisesta. Kuntalain 68 §:n mukaan tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, johon kuuluvat tuloslaskelma, tase ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

7.2 RAKENNE JA SISÄLTÖ

Talousarviolla ja taloussuunnitelmalla on kaksi tehtävää, jotka määräävät suunnitelmien rakenteen:

- kokonaistalouden näkökulma, jota kuvataan tulos- ja rahoituslaskelmilla;
- tulohajautuksen näkökulma, jota toteutetaan käyttötalousoosan toiminnallisilla ja taloudellisilla tavoitteilla sekä määrärahoilla ja investointiosan suunnitelmilla.

Kokonaistalouden näkökulmasta talousarvion ja suunnitelman on annettava oikea kuva kaupungin taloudesta, osoitettava kaupungin taloudellisen tuloksen muodostuminen sekä keinot kokonaistalouden tasapainottamiseksi ja rahoitustarpeen kattamiseksi. Tuloslaskelmassa esitettävät kokonaistalouden keskeiset erät ovat varsinaisen toiminnan tulot ja menot, verotulot, valtionosuudet ja suunnitelman mukaiset poistot. Vakaan talouden lähtökohdaksi on, että toiminnan menokehitys sopeutetaan keskeisten tuloerien kehitykseen.

Rahoituslaskelmalla osoitetaan miten kaupungin menot katetaan. Sen avulla kootaan tulo-rahoituksen ja investointien sekä anto- ja ottolainauksen kassavirrat yhteen laskelmaan. Jos tulo-rahoitus ei riitä menoihin, kaupungin on rahoitusosassa osoitettava tarvittava rahoitus. Kaupunki voi kattaa rahoitustarvettaan lainanotolla tai vapauttamalla rahoitus- tai vaihtomaisuuteen sitoutunutta pääomaa.

Lohjan kaupungin talousarvio muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Talousarvion käyttötalous- ja investointiosat puolestaan jakautuvat toimielimien vastuualueisiin ja ne edelleen organisaatorakenteen ja toiminnan mukaisiin tulosalueisiin ja edelleen tulosityksiköihin. Rahoitustuloista ja -menoista kokonaisuudessaan vastaa kaupunginhallitus. Uuden suunnittelu- ja kirjanpitojärjestelmän käyttöönoton yhteydessä on tarkasteltu kaupungin laskentatarpeita ja siihen liittyen uusittu kustannuspaikka- ja tilirakenne. Numerokoodit on määritelty ainoastaan kirjaustasolle.

7.3 TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Talousarvion käyttötalousosassa asetetaan toiminnalliset tavoitteet sekä osoitetaan asetettujen tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Kunkin toimielimen toiminnalliset tavoitteet perustuvat kaupungin ja toimialan strategiaan ja ne muodostuvat kriittisistä menestystekijöistä sekä niille määritellyistä vuoden 2007 tavoitteista. Tulostavoitteet asetetaan sanallisesti todennettaviksi aikaansaannoksiksi tai mitattavina palvelujen määrinä, tunnuslukuina tai muina tavoitearvoina. Valtuuston hyväksymän strategian suunnan osoittamiseksi on vuoden 2007 tavoitteiden rinnalla esitetty strategian mukaiset vuoden 2013 tavoitteet.

Toiminnallisten tavoitteiden lisäksi talousarvion perusteluosassa kuvataan kaupungin toiminnan laajuutta sekä toiminnan taloudellisuutta ja tuottavuutta. Lohjan kaupunki on ollut kehittämässä "JohdonVertti" -tietokantaa, joka sisältää tärkeimmät ominaisuus- ja tuloksetilustiedot kunnasta, sen taloudesta ja keskeisimmistä toiminnoista. Tietokanta on suunniteltu kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja virkamiesjohdon käyttöön strategisen johtamisen ja kunnan johdon tasolla toteutettavan arvioinnin tarpeisiin. Koska vertailutietokannan kehittämisessä oli keskeisesti esillä valtuuston ja hallituksen näkökulma, nyt käsiteltävänä olevassa talousarvio- ja taloussuunnitelmaraportissa on käytetty soveltuvien osin JohdonVertin ominaisuustietojen sekä suorite- ja panostustietojen määrittelyjä.

Niin ikään tässä raportissa on käytetty JohdonVertissä määriteltyjä tunnuslukuja, joilla kuvataan taloudellisuutta (= kustannukset / tuotos tai palvelusuoritteet), "kannattavuutta" (= tuotot – kustannukset / tuotos tai palvelusuoritteet) ja tuottavuutta (= tuotos tai palvelusuoritteet / panostukset). Useissa tapauksissa taloudellisuutta ja tuottavuutta kunnallisen toiminnan luonteesta johtuen on jouduttu mittaamaan sijaismittareilla, jolloin on käytetty tuotostekijänä kohderyhmää tai asukaslukua. Vertin määrittelyjen mukaisesti lasketuissa toimintokohtaisissa tunnusluvuissa toimintakulut ja toimintakate sisältävät sisäiset laskutukset sekä vyörytyserinä hallinnon kustannukset, joita talousarvion varsinaiset määrärahat eivät sisällä. Kuitenkaan JohdonVertin tunnusluvut eivät osoita todellisia kustannuksia, koska niistä on puhdistettu sellaiset kustannuserät, jotka kaupungin sisällä vaihtelevat vuosittain huomattavasti ja eri kuntien laskentaperusteet poikkeavat toisistaan.

JohdonVertin mukaisesti on määritelty seuraavien toimintojen määrä- ja tunnuslukutavoitteet:

Yleishallinto

- Elinkeinopalvelut
- Työllistäminen

Sivistystoimi

- Varhaiskasvatus
- Perusopetus
- Lukio
- Vapaa-aikatoimi
- Kirjasto

Sosiaali- ja terveystoimi

- Vanhuspalvelut
- Perusterveydenhuolto
- Erikoissairaanhoito
- Toimeentulotuki
- Sosiaalityö

Tekninen toimi

- Liikenneväylät
- Puistot ja yleiset alueet
- Palo- ja pelastustoimi
- Toimitilat
- Vesihuolto
- Ruokapalvelut

Muiden toimintojen osalta on sovellettu kaupungin omaa määrittelyä noudattaen kuitenkin Vertin tarkastelunäkökulmaa.

7.4 MÄÄRÄRAHA

Määrärahat otetaan talousarvioon suoriteperusteen mukaisesti jaksotettuina. Vuoden 2007 talousarvion määrärahoihin ja tuloarvioihin on sisällytetty myös tulosalueiden väliset sisäiset laskutukset. Sisäisinä ostoina laskutetaan siivouspalvelut, ruokapalvelut, atk-palvelut, monistamopalvelut, puhelinpalvelut, postituspalvelut, asianhallinta- ja arkistopalvelut sekä tilojen vuokrat. Sisäisessä laskutuksessa laskutusperusteet ja hinnat määritellään ja sovitaan tuottajan ja tilaajan välillä ennakkoon. Laskutushinnat ovat myös lopulliset hinnat, jolloin tilinpäätöksen yhteydessä ei enää erikseen selvitetä sisäisiä kustannuksia. Talousarvion laatimisessa hinnoittelun lähtökohtana on tuottavan yksikön kannalta nollatulos.

Käyttötalouden määrärahaksi vahvistetaan toimielinakohtaisten toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus eli toimintakate. Toimintakatteen muodostumisesta ja käytöstä päättää toimielin edellä sitovuusmääräyksissä esitetyin rajoituksin. Toimintakatteen muuttamisesta päättää kaupunginvaltuusto. Investointiosan määrärahan muodostaa hankkeen kokonaiskustannukset.

8 TALOUDEN PERUSTEET

8.1 KAUPUNGIN VÄESTÖKEHITYS

Vuoden 2005 lopussa Lohjan väestömäärä oli 36 585 henkeä. Vuonna 2005 väestön kasvu oli 367 asukasta eli 1,0 %. Lohjan väestön kasvu oli vuosina 1997 - 2005 keskimäärin 0,85 %. Vuosina 1997 - 2005 nettomuuton vaikutus väestön kasvuun on ollut merkittävä, sillä väestön lisäyksestä nettomuuton osuus oli 60 %.

Lohjan kaupungin maankäytön kehityskuvassa vuoteen 2025 on kaupungin tavoiteltavaksi väestönkasvuksi määritelty 1 %:n vuosittainen kasvu. Tämän tavoitteen mukaisesti vuoden 2005 lopussa kaupungin väkiluku on 36 585 asukasta, v. 2006 36 946 asukasta, v. 2007 37 315 asukasta ja v. 2008 37 689 asukasta. Vuoteen 2025 mennessä asukasluvu on kivunnut 44 600 asukkaaseen. Kehityskuvassa arvioitua 1 %:n väestönkasvua voidaan pitää realistisena viime vuosien kehitys ja tulevaisuuden mahdollisuudet huomioiden.

Väestön kasvu 1990-luvun lopulla on kohdistunut voimakkaimmin Pohjois-Lohjan sekä Lohjan keskustan ja Nummentaustan alueille. Vuoden 2004 kehityksen perusteella oli nähtävissä Pohjois-Lohjan väestönkasvun pysähtyminen, mikä johtui maaseutualueiden väestön vähenemisestä, mutta v. 2005 kasvua oli taas 145 henkeä eli 1,7 %. Väestön kasvu v. 2005 oli suurinta Pohjois-Lohjalla.

Lohjan keskustan kasvu kohdistui ydinkeskustan lisäksi Gunnarlan, Hiidensalmen ja Harjun alueille. Etelä-Lohjan alueen väestönkasvu kohdistui Vappulan ja Vohloisten alueille. Länsi-Lohjan väestönkasvu oli vähäistä. Länsi-Lohjan väestömäärä on kasvanut 7,4 % vuodesta 1997. V. 2005 kasvua oli vain 31 henkeä.

Lohjan maaseutu on pysynyt varsin asuttuna, sillä väestömäärä on kasvanut vuosien 1997 - 2005 aikana. Vuonna 2005 maaseudun väestönkasvu muuttui positiiviseksi kaikilla osa-alueilla. Yleinen taajamoitumiskehitys näkyy siinä, että vuonna 1975 maaseudulla / haja-alueilla asui 15,5 % Lohjan väestöstä, kun vuonna 2004 osuus oli 13,1 %. Maaseudun ikärakenteessa on nähtävissä ikääntyvän väestön määrän lisääntyminen samoin kuin kaupungin väestössä yleensä. Rakenteeltaan osa-alueet poikkeavat siten, että Pohjois-Lohjan haja-asutusalueilla sekä nuorten että vanhusten määrä on suurempaa kuin esim. Etelä- ja Länsi-Lohjalla.

Lohjan kaupungin väestöstä vuoden 2005 lopussa oli 0 - 14 -vuotiaita 19,3 %, 15 - 24 -vuotiaita 11,4 %, 25 - 64 -vuotiaita 55,5 % ja yli 65 -vuotiaita 13,9 %. Väestössä nuorten ikäluokkien osuus vähenee. Suurinta vähennys on ollut 15 - 24 -vuotiaiden ikäluokissa, mihin vaikuttaa nuorten poismuutto. Vuosien 1997 - 2005 nettomuutosta johtuen kuitenkin 7-14 -vuotiaiden ikäryhmä on kasvanut. Alle kouluikäisten 0 - 6 -vuotiaiden kokonaismäärä väheni vuosina 1997 - 2005. Aikuisväestön (25 - 64 -vuotiaat) määrä kasvaa erityisesti ikäluokissa 50 - 64, mikä johtuu mm. suurista ikäluokista. Yli 65 -vuotiaiden määrä on kasvanut 2000 -luvulla keskimäärin 140 henkeä/vuosi. Yli 75 -vuotiaiden määrä kasvaa myös voimakkaasti, 2000 -luvulla kasvu on ollut noin 3,5 %/vuosi. Ikäluokkien vuosittaista vaihtelua kuvastaa mm. vuosien 2004-2005 erot, sillä 0 - 6 -vuotiaiden määrä kasvoi vuonna 2005 varsin huomattavasti eli 107 lasta, kun taas 7 -12 -vuotiaiden määrä pieneni 90 lapsella.

Demografinen eli väestöllinen huoltosuhde, mikä ilmoittaa kuinka monta alle 15 -vuotiasta ja yli 64 -vuotiasta on yhtä työikäistä (15 - 64 -vuotiasta) kohti, oli Lohjalla 0,50 vuonna

2005. Taloudellinen huoltosuhde ilmoittaa kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohti ja se oli Lohjalla vuonna 2004 ennakkotiedon mukaan 1,08.

8.2 YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE

Kansainvälisessä taloudessa epävarmuus on lisääntynyt poliittisten jännitteiden kasvun myötä. Öljyn hinta on korkealla, eikä sen odoteta juurikaan alenevan. Kuluttajahintojen nousu on nopeutunut euroalueella ja kansainvälisen kaupan kasvu on hidastumassa. Euro-alueella talouskasvu nopeutui vuoden 2006 alussa. Talouskasvu on aikaisempaa laaja-alaisempaa ja tukeutuu nyt myös kotimaiseen kysyntään. Kokonaistuotannon arvioidaan kasvavan 2 prosenttia sekä vuonna 2006 että 2007. Viimeaikainen epävarmuuden lisääntyminen voi kuitenkin hidastaa talouskasvua.

Suomessa talouskasvu on suhdannekierron nopeimmassa vaiheessa. Kokonaistuotanto on kasvanut muutamana vuonna 3 prosenttia, josta se nopeutuu kuluvana vuonna 4,5 prosenttiin. Kasvusta osa selittyy vuoden 2005 vertailutasolla, jota metsäteollisuuden työmarkkina-kiista alensi. Talouskasvu nojautuu laaja-alaisesti sekä ulkomaiseen että kotimaiseen kysyntään ja asuntoinvestointeihin. Myös yritysten investoinnit ovat olleet kasvussa. Korkeana jatkuvasta työttömyydestä huolimatta kansantalouden tuotantomahdollisuudet alkavat olla ylärajoillaan, sillä huolimatta ulkomaisen työvoiman käytöstä resurssirajoitteet ovat lisääntyneet ja paineet hintoihin kasvaneet. Vuonna 2007 kasvun arvioidaan hidastuvan jälleen, mutta säilyvän vielä kolmen prosentin tuntumassa.

Työllisyyden kasvu on viime kuukausina jossain määrin hidastunut. 36 000 työpaikan eli 1,5 prosentin lisäys vuonna 2006 nostaa työllisyysasteen 68,8 prosenttiin. Työllisyyden kasvu jatkuu hidastuvana ensi vuonna. Työpaikkojen poistuma on tänä vuonna suurentunut, mutta uusia työpaikkoja syntyy vielä enemmän. Uusien työpaikkojen täyttämistä rajoittavat kuitenkin usein alueelliset ja ammatilliset kohtaanto-ongelmat. Työttömien määrä vähenee kuluvana vuonna keskimäärin 17 000 hengellä ja työttömyysaste alenee 7,7 prosenttiin. Rakennetyöttömyys pysyy työvoimapalvelujen tehostumisesta sekä työmarkkinatukeen liittyvästä uudistuksesta huolimatta yhä suurena. Vuonna 2007 työllisten määrä lisääntyy vielä 15 000 henkeä, vaikka talouskasvun ennakoitaan hieman hidastuvan. Uusia työpaikkoja syntyy eniten sosiaali- ja terveystaloudessa sekä liike-elämää palvelevissa toiminnoissa. Työllisyysaste nousee 69 prosenttiin ja työttömyysaste alenee ensi vuonna vain hieman, arviolta 7,4 prosenttiin.

Työllisyyden myönteinen kehitys näkyy myös Lohjan kaupungin luvuissa. Työvoimaviranomaisten selvityksen mukaan vuoden 2005 heinäkuussa oli Lohjan kaupungissa 1 323 työtöntä ja työttömyysaste oli 7,1 %. Samaan aikaan avoimia työpaikkoja oli 117. Vuoden 2006 heinäkuun lopussa työttömien työnhakijoiden määrä oli 1 176 ja työttömyysaste 6,2 %. Avoimia työpaikkoja oli 142.

8.3 PALKAT JA HINNAT

Inflaatio nopeutui vuonna 2005 hieman, mutta pysyi kuitenkin edelleen selvästi hitaampana kuin euroalueella keskimäärin. Raakaöljyn maailmanmarkkinahinnat kohosivat tuntuvasti edellisvuotista korkeammalle ja asuntojen hintojen nousu jatkui. Inflaatiopaineita toisaalta vähensi eräiden alojen kireä kilpailutilanne ja myös korot alenivat alkusyksyyn asti. Kuluvan vuoden aikana raakaöljyn maailmanmarkkinahinnat ovat jatkaneet nousuaan. Myös muiden raaka-aineiden maailmanmarkkinahinnat ovat kohonneet jyrkästi. Asuntohintojen vahva nousu on jatkunut ja korot ovat kohonneet. Lisäksi taloudellisen kilpailun inflaatio-

paineita pienentävä vaikutus on jäänyt vähäiseksi. Tulosopimuksen mukaiset palkankorotukset jäivät hieman viime vuotista pienemmiksi ja ne toteutettiin vasta kesäkuun alussa.

Palkansaajien ansiotasoindeksin arvioidaan kohoavan tänä vuonna nimellisesti keskimäärin 3,5 % ja reaalisesti 1,5 %. Kuluttajahintaindeksin vuosinousu kiihtyi kuluvan vuoden heinäkuussa 1,9 prosenttiin, johon keskeisesti vaikuttivat öljytuotteiden hinnat sekä asuntolainojen ja kulutusluottojen korot. Mikäli raakaöljyn maailmanmarkkinahinta pysyy korkealla tasolla ja kun sähkön hintaan kohdistuu korotuspaineita, saattaa inflaatiovauhti kiihtyä edelleen. Kuluttajahintaindeksin arvioidaan kohoavan vuonna 2006 keskimäärin 1,5 prosenttia viimevuotista korkeammalle. Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi, jossa eivät näy korkojen eivätkä asuntojen hintojen muutokset, kohosi vuoden aikana 1,1 prosenttia.

Vuoden 2007 hinta-arvio perustuu oletukseen, että raakaöljyn euromääräiset hankintahinnat pysyvät tämänvuotisella tasolla. Kun muiden raaka-aineiden maailmanmarkkinahintojen odotetaan kääntyvän vuoden aikana laskuun eikä kansainvälisessä inflaatiokehityksessä ole nähtävissä muita merkittäviä muutoksia, tuontihinnoista johtuva kustannuspaine jäisi tämänvuotista pienemmäksi. Työkustannusten nousu hidastuu edelleen, sillä vuoden 2007 syyskuun loppuun asti voimassa olevan sopimuskauden aikana ei enää toteuteta uusia palkankorotuksia. Palkansaajien ansiotasoindeksin arvioidaan kohoavan vuonna 2007 nimellisesti keskimäärin 2,5 prosenttia ja reaalisesti noin prosentin. Kuluttajahintaindeksin nousu hidastuu vuoden aikana ja kohonnee vuonna 2007 keskimäärin edelleen 1,5 prosenttia. Yhdenmukaistettu indeksi kohoaa lähes saman verran.

8.4 VEROTULOT

Verovuoden 2005 verotus valmistuu lokakuun 2006 loppuun mennessä. Verovuoden 2005 ansio- ja pääomatulojen osalta tehdään marraskuussa ns. maksuunpanotilityksen kaltainen tilitys. Verovuodelta 2005 jo tilitetyt verot oikaistaan vastaamaan lopullisen verotuksen mukaisia maksuunpanosuhteita. Lisäksi kunnilta vähennetään näiden osuus verovelvollisille verovuodelta 2005 maksettavista ennakonpalautuksista. Lohjan kaupungin vuoden 2005 kunnallisveron tuotto oli 2,9 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Lohjan kaupungin tilitetyn määrän oikaisu on -811 000 euroa, mikä vähentää vuodelle 2006 kirjattavaa verotuloa. Lohjan kunnallisveron tuoton muutos oli prosenttiyksikön alhaisempi kuin maassa keskimäärin.

Edellä selvitetyn lisäksi verovuoden 2006 ennakkoperinnän jako-osuuksia oikaistaan joulukuussa 2006 tehtävässä tilityksessä. Tällöin muutetaan paitsi yksittäisten kuntien myös veronsaajaryhmien jako-osuudet. Jako-osuuksien muutoksen yhteydessä oikaistaan verovuodelta jo tilitetyt verot vastaamaan uusia jako-osuuksia. Vuoden 2005 osuuden perusteella on ennakoitavissa, että myös vuoden 2006 oikaisu pienentää Lohjan tilitysosuutta. Verovuodelle 2007 lasketaan sekä uudet ryhmäosuudet että yksittäisten kuntien jako-osuudet, joita sovelletaan ensimmäisen kerran helmikuussa 2007 tehtävissä tilityksissä. Edellä olevan perusteella vuoden 2007 lähtökohdat ovat hieman huonommat kuin alkuvuoden 2006 tilitysten perusteella oli ennakoitavissa.

Kokonaisuutena yleisen taloudellisen kehityksen sekä palkkasumman kasvun perusteella kunnallisveron tuoton arvioidaan kasvavan noin 6,4 % vuonna 2007. Tämä sisältää valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen viimeisen erän aikaistamisen vuodelle 2007. Lohjan osalta kunnallisveron ansiotulovähennyksen alentaminen lisää laskennallisesti verotuloja 1,6 milj. euroa. Lohjan kaupungin kunnallisveron perusteena olevien ansiotulojen arvioidaan kasvavan 4,3 % ja verotettavien tulojen 6,2 % vuonna 2007.

Kuntien yhteisöveron tuoton arvioidaan vuonna 2006 kasvavan 7,6 % ja kasvun arvioidaan säilyvän samansuuntaisena myös ensi vuonna. Kuntasektorin osuus yhteisöveron tilityksistä on 22,03 %, josta Lohjan kaupungin osuus määräytyy vuosien 2004 ja 2005 verotusten perusteella laskettujen jako-osuuksien keskiarvona. Vuoden 2006 talousarviossa Lohjan yhteisöveron tuotoksi arvioitiin 5,6 milj. euroa, minkä ennakoidaan toteutuvan arvioidun suuruisena. Vuosien 2003 ja 2004 tulosten perusteella Lohjan jako-osuus on 0,00476 vuonna 2006, kun se vuonna 2003 oli vielä 0,00637. Vuoden 2007 yhteisöveron tuotoksi on arvioitu 6,2 milj. euroa, mikä perustuu yhteisöveron tuoton kasvuun Lohjan kaupungin osuuden pysyessä vuoden 2006 tasolla.

Kiinteistöverolain mukaan valtuuston on määrättävä kaupungin kiinteistöveroprosenttien suuruus vuosittain etukäteen samalla, kun se vahvistaa varainhoitovuoden tuloveroprosenttin. Kiinteistöveroprosentit määrätään prosentin sadasosan tarkkuudella. Yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi on määrättävä vähintään 0,50 ja enintään 1,00. Vakituisten asuinrakennusten veroprosentiksi on määrättävä vähintään 0,22 ja enintään 0,50. Muiden asuinrakennusten veroprosentti voidaan määrätä 0,60 prosenttiyksikköä korkeammaksi kuin pääasiasa vakituiseen asumiseen käytettävien rakennusten kiinteistöveroprosentti yleisen kiinteistöveroprosenttin vaihteluvälin puitteissa. Kunnanvaltuusto voi erikseen määrätä kiinteistöverolaissa tarkoitettun rakentamattoman rakennuspaikan veroprosenttin, joka on vähintään 1,00 ja enintään 3,00.

Vuoden 2007 talousarviossa nostetaan yleistä kiinteistöveroprosenttia nykyisestä 0,60 prosentista 0,70 prosenttiin. Yleisen kiinteistöveroprosenttin keskiarvo vuonna 2006 on koko maassa 0,74 ja Uudellamaalla 0,72. Kiinteistöveroprosenttin korotus lisää verotuloja noin 400 000 euroa. Kiinteistöverotulojen arvioimiseksi kiinteistöjen yhteenlaskettujen verotusarvojen on arvioitu olevan noin 3,3 % korkeammat kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2005 verotusarvot kasvoivat 3,5 %.

8.5 VALTIONOSUUEDET VUONNA 2007

Valtionosuus- ja avustusjärjestelmä muodostuu tehtäväkohtaisista opetus- ja kulttuuritoimen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksista, verotuloihin perustuvasta valtionosuuksien tasauksesta sekä yleisestä valtionosuudesta. Järjestelmää täydentää harkinnanvarainen rahoitusavustus tilapäisissä tai poikkeuksellisissa talousvaikeuksissa oleville kunnille. Kuntien valtionosuudet ovat pääosin laskennallisia ja yleiskatteisia. Tehtäväkohtaiset valtionosuudet määräytyvät siten, että laskennallisten kustannusten ja yksikköhintojen perusteella lasketusta valtionosuuden perusteesta vähennetään kunnan rahoitusosuus. Kunnan rahoitusosuus on valtionosuustehtävissä kaikissa kunnissa asukasta kohden yhtä suuri. Sen sijaan valtionosuuden määräytymisperusteissa otetaan huomioon kuntien erilaista palvelutarvetta kuvaavat tekijät sekä olosuhdetekijät. Tehtäväkohtaisten valtionosuuksien valtion ja kuntien välistä kustannustenjakoa koko maan tasolla kuvaava valtionosuusprosentti on opetus- ja kulttuuritoimessa 45,30 sekä muussa kulttuuritoimessa 29,70 vuonna 2006. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosentti on 33,26.

Valtion toimenpiteet lisäävät tai vähentävät kuntien ja kuntayhtymien menoja ja tuloja toiminnan muutosten, budjettipäätösten, valtionosuuksien indeksitarkistusten, valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen sekä verotuksen ja sosiaaliturvamaksujen muutosten johdosta. Valtion päättämien toimenpiteiden lisäksi kuntien valtionosuuksiin vaikuttaa ikärakenteen ja väestön määrän muutos. Muutoksesta johtuen koko maassa sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet lisääntyvät vuonna 2007 noin 48 milj. eurolla ja opetus-toimen osalta ikäluokkien pienentymisestä aiheutuu esi- ja perusopetuksen valtionosuuksi-

en vähentymistä 24 milj. euroa. Vuonna 2007 valtionosuustehtävien kustannustason muutoksen arvioidaan olevan 2,4 %. Valtio osallistuu kustannusten nousuun valtionosuuksiin tehtävien indeksikorotusten kautta. Vuonna 2007 valtionosuuksiin tehdään 2,0 prosentin indeksikorotus, joka on 75 prosenttia täysimääräisestä kustannustason muutoksesta. Täysimääräinen indeksikorotus olisi 2,6 %.

Indeksitarkistusten lisäksi kansallisen terveydenhuollon hankkeen ja sosiaalialan kehittämishankkeen toteuttamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollossa lisätetään valtionosuutta, mistä osa käytetään valtionosuusprosentin korottamiseen. Lisäksi valtionosuutta kohdennetaan erityislastentarhanopettajien palvelujen saatavuuden parantamiseen, päivätoiminnan laajentamiseen koskemaan kaikkein vaikeimmin vammaisia sekä tulkkipalvelujen lisäämiseen, omaishoitajille tarkoitetun vapaan lisäämiseen, elatustuen korottamiseen, perhehoitajien saatavuuden parantamiseen sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tukeen. Osana kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tukemiseksi toimeentulosta poistettiin asumismenojen omavastuu 1.9.2006 lukien, josta aiheutuvat kustannukset korvataan kunnille täysimääräisesti. Peruspalveluohjelman mukaan valmistellaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksu-uudistusta. Uudistuksen tarkoituksena on turvata kunnallisten palvelujen asiakasmaksupohja ja maksujen oikeudenmukainen jakautuminen.

Opetus ja kulttuuritoimissa toteutetaan eräitä muutoksia, joilla on vaikutuksia sekä menoihin että tuloihin. Kouluhyvinvoinnin tueksi käynnistetään laaja valtakunnallinen toimenpidekokonaisuus, johon kohdennetaan valtionavustuksia kunnille. Aamu- ja iltapäivätoiminnan korvattava tuntimäärä lisätään kolmesta neljään tuntiin. Tietoliikenneyhteyksien parantamiseen ja oppisopimusopiskelijoiden lisäkoulutukseen kohdennetaan lisärahoitusta.

Vuosille 2005 – 2008 jaksotetun valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen viimeisen erän maksamista kunnille aikaistetaan vuodelle 2007. Se suoritetaan siten, että kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä pienennetään ja valtionverotuksen veroperusteita muutetaan siten, että verovelvollisen asemaan muutoksilla ei ole merkittävää vaikutusta.

Tehtäväkohtaisia ja yleistä valtionosuutta lisätään tai vähennetään kuntakohtaisesti valtionosuuksien tasauksella, joka perustuu kunkin kunnan laskennallisten verotulojen määrään. Vuoden 2007 tasaus perustuu verovuoden 2005 tietoihin. Tasauksesta kohdistuu 57 % sosiaali- ja terveydenhuoltoon, 37 % opetus- ja kulttuuritoimeen ja 6 % yleiseen valtionosuuteen. Tasauslisää saa 329 kuntaa ja tasausvähennys tehdään 72 kunnalle. Lohjan tasausvähennys vuonna 2007 on 4,4 milj. euroa kun se korkeimmillaan vuoden 2002 hyvän verotulokehityksen seurauksena oli 6,7 milj. euroa vuonna 2004.

8.6 LASKENTAPERUSTEET

Kaupungin taloudelle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi lautakunnat oikeutetaan hallintosäännön 15 §:n nojalla tarkistamaan vuonna 2007 perittäviä maksuja, myyntihintoja ja korvauksia 2,5 %:lla, jos hintoja on tarkistettu vuodelle 2006 ja enintään 5 %:lla, jos hintoja on tarkistettu viimeksi vuodelle 2005. Suuremmat korotukset on saatettava kaupungin hallituksen hyväksyttäväksi samoin kuin käyttöönotettavat uudet maksut. Talousarvioon sisältyvät maksujen ja hintojen korotukset on erikseen selvitetty toimialakohtaisesti toiminnallisissa muutoksissa.

Talousarvion määrärahojen perustana olevien käyttösuunnitelmien laatimisessa on noudatettu seuraavia arviointiperusteita:

1. Yleinen hintataso on vuonna 2007 keskimäärin 1,1 % korkeampi kuin vuonna 2006 ja 2,2 % korkeampi kuin vuonna 2005. Vuosina 2008 – 09 hintatason muutos on 2 % vuodessa.

Kunnallisten palvelujen ja yksityisten asiakaspalvelujen kustannustason muutos vuosina 2008 - 09 on keskimäärin 3,0 % vuodessa.

2. Kokouspalkkiokustannukset on arvioitu jäsenmäärän, kokousten lukumäärän sekä 1.1.2005 (kv 13.12.2004) voimaantulleen luottamushenkilöiden palkkiosäännön ja henkilöstöjaoston 10.1.2005 tekemän päätöksen mukaisesti. Vuonna 2009 kokouspalkkioita korotetaan noin 10 prosenttia.

3. Vuoden 2007 palkkataso on keskimäärin 4,0 % korkeampi kuin 1.5.2006 palkkataso KVTES:n alaisissa palkoissa, 3,5 % korkeampi opetusalan, teknisten alojen ja tuntipalkkaisten sopimusten alaisissa palkoissa sekä 1,5 % korkeampi lääkärisopimuksen alaisissa palkoissa.

4. Yhteenlaskettu sosiaaliturva- ja työttömyysvakuutusmaksuprosentti on vuosina 2007 - 2009 7,5 %.

5. Eläkevakuutusmaksujen kokonaisprosentti vuosina 2007 - 2009 on keskimäärin 23,9 %, joka sisältää eläkemaksut ja eläkkeiden omavastuuosuudet. Mikäli eläkkeiden omavastuuosuudet budjetoidaan erikseen (kuten perusturva), on laskennallinen prosentti 22,5. Opettajien eläkemaksuprosentti on vanhan järjestelmän piirissä olleilla 20,5 %.

6. Lämmitysöljyn ja kaukolämmön hinnan arvioidaan olevan vuonna 2007 keskimäärin 19 % korkeampi kuin vuonna 2005. Vuosina 2008 – 09 hintatason nousu on 4 % vuodessa.

7. Sähköenergian ja siirron hinnan arvioidaan vuonna 2007 olevan keskimäärin 22 % korkeampi kuin vuonna 2005. Vuosina 2008 – 09 hintatason nousu on 4 % vuodessa.

8. Kokonaisuutena huoneistomenojen ja sisäisten vuokrien hintataso on vuonna 2007 16,0 % korkeampi kuin vuonna 2005. Vuosina 2008 – 09 sisäisten vuokrien nousu on 3,5 % vuodessa.

9. Sisäisten palvelujen käytön ja sisäisen laskutuksen osalta tuottajayksiköt ovat ilmoittaneet tilaajille sovellettavat laskutushinnat. Määrärahararpeen arvioimiseksi tilaajayksiköt ovat yhdessä tuottajayksiköiden kanssa arvioineet palvelujen käytön.

Yleisen hinta- ja palkkatason lisäksi menoihin vaikuttavia tekijöitä ovat palvelumäärään ja laatuun perustuva resurssien käytön muutos sekä keskimääräisistä hinnoista ja palkoista poikkeavat muutokset. Tuloihin lisäksi vaikuttavia tekijöitä ovat vastaavasti myytyjen palvelujen määrän muutokset sekä maksujen ja hintojen keskimääräisistä tarkistuksista poikkeavat muutokset.

9 SUUNNITTELUKAUDEN ASUNTOTUOTANTO

9.1 KAAVAVARANTO JA ALUEIDEN KÄYTTÖÖNOTTO

1.1.2006 tarkistettuun kaavavarantoon sisältyy kerrostaloasuntojen (AK) rakennusoikeutta n. 68 000 k-m², josta valmiin kunnallistekniikan piirissä n. 63 000 k-m². Vuoden 2006 aikana on rakenteilla tai valmistumassa tästä n. 20 000 k-m² (n. 270 asuntoa). Rivitalojen

(AR/AKR) rakennusoikeutta oli kaavavarannossa n. 182 000 k-m², josta valmiin kunnallistekniikan piirissä n. 76 000 k-m². Rivitaloasuntoja on vuoden 2006 aikana valmistunut tai rakenteilla n. 18 000 k-m² (n. 200 asuntoa). Valmiin kunnallistekniikan piirissä oli n. 400 omakotitonttia (AO) ja kunnallistekniikan ulkopuolella n. 270 tonttia. Laskennallisesti koko kaavavaranto riittää n. 9 200 asukkaalle (AK: 1,5 asukasta/asunto, AR/AKR: 2,8 asukasta/asunto, AO: 3,8 asukasta/asunto).

Kaavoihin sisältyvän tonttivarannon määrää koskevaa erillistä selvitystä päivitetään vahvistettujen kaavojen ja tonttien rakentamisen perusteella. Inventointiin eivät sisälly eräiden vanhentuneiden kaavojen alueet eivätkä vajaasti rakentuneet tontit. Myöskään keskeneräisten kaavojen tonttivarantoa ei ole otettu huomioon.

Keskusta

Ydinkeskustassa on useita yksityisten (lähinnä kiinteistöyhtiöiden ja pankkien) omistuksessa olevia tyhjiä tai vajaasti rakentuneita kohteita, joista useiden arvioidaan rakentuvan suunnittelukaudella. Kaupungin omistuksessa ovat kerrostalotontit kortteleissa 42 (Nyyrikinkatu) ja 36 (Sepänkatu), joiden asemakaavanmuutokset ovat vireillä.

Hiidensalmen alueen asemakaavoitus on alkamassa keväällä 2006 ratkaistun arkkitehtuurikilpailun pohjalta. Alueella on vireillä yleiskaavoitus. *Kiviniemenrannan ja Rajapartiokaaren* rivi- ja paritaloalueet rakentuvat loppuun vuoden 2006 aikana.

Gunnarlassa on rakentamattomia rivi- ja kerrostalotontteja kunnallistekniikan piirissä. Gunnarlan pientaloalueen loppuosan kunnallistekniikka rakennetaan v. 2009. *Vienolan* pientaloalueen asemakaavan muutos on hyväksytty keväällä 2006 ja alueen 19 kaupungin omistuksessa olevaa tonttia tulevat myyntiin v. 2007. *Nummentaustan* alueella on Gunnarlan ja Vienolan lisäksi lähes 100 yksityisten omistamaa yksittäistä omakotitonttia.

Haikarin asuntoalueen asemakaavaan sisältyy rakennusoikeutta n. 50 kerrostaloasunnolle ja n. 130 pientaloasunnolle. Alue rakentuu vaihteittain muutaman vuoden kuluessa. Alueen kunnallistekniikan rakentaminen on aloitettu vuonna 2006. Asuntorakentaminen alkaa v. 2007.

Etelä-Lohja

Virkkalan keskustassa on useita kaupungin ja yksityisten omistuksessa olevia asemakaavoitettuja ja kunnallistekniikan piirissä olevia kerrostalotontteja. *Vappulassa* viimeisen Vappulantien pohjoispuolisen kohteen kunnallistekniikka rakennetaan syksyllä 2006. Vappulantien eteläpuolella on vireillä asemakaavan muutos ja alueelta on tarkoitus myydä 18 omakotitonttia v. 2007.

Maksjoen Haukkavuoren alueen tonteista on myyty yli puolet, myynnissä on syksyllä 2006 edelleen 9 tonttia. *Entisen konepajakoulun* alueelle suunnitellun pääosin yksityisessä omistuksessa olevan pientaloalueen asemakaavoitus on kesken.

Länsi-Lohja

Roution asuinalueen ja Karnaisten liittymän väliin jäävän alueen yleiskaavoitus ja Roution asemakaavoitetun alueen laajentaminen on esitetty kaavoitusohjelmassa toteutettaviksi vuosikymmenen loppuun mennessä. Moottoritien rakentuminen Karnaisten kautta lisännee

Länsi-Lohjalle suuntautuvaa asuntokysyntää. Routiolla on useita rakentamattomia rivitalotontteja sekä kunnallistekniikan piirissä että sen ulkopuolella kaupungin ja yksityisten omistuksessa.

Rajaporttiin ollaan laatimassa asemakaavaa, jossa alueelle muodostuu n. 80 kaupungin ja 30 yksityisten omistuksessa olevaa omakotitonttia sekä kaksi rivitalotonttia. Alueen kunnallistekniikan suunnittelu on käynnissä. *Paloniemessä* on vireillä yleiskaavoitus.

Pohjois-Lohja

Muijalassa asemakaavoitettu Ojalanpellon alue on rakenteilla v. 2006. Muijalan asemakaava-alueen laajennuksen yleiskaavatasoinen tarkastelu sisältyy kaavoitusohjelman vuoden 2009 tavoitteisiin.

Immulan asemakaavaehdotus hyväksyttäneen kaupunginvaltuustossa vuoden 2006 syksyllä. Kaavaehdotuksessa on 40 kaupungin omistuksessa olevaa omakotitonttia sekä 8 500 k-m² rivitalojen (AR) rakennusoikeutta ja 4 000 k-m² rivi- tai kerrostalojen (AKR) rakennusoikeutta. Alueen kunnallistekniikan rakentaminen ajoittuu suunnitelman mukaan vuosille 2008-2009 ja ensimmäiset 25 omakotitonttia tulevat myyntiin v. 2008.

Asemanrinteessä on valmiin kunnallistekniikan piirissä tai rajalla kaupungin ja yksityisten omistuksessa olevia pien- ja rivitalotontteja, joilla on rakennusoikeutta yhteensä n. 5 900 k-m². *Lempolassa* ja *Asemanpellolla* on yksityisessä omistuksessa olevaa pientalotonttivarantoa.

Haja-asutus

Haja-asutusalueelle on 2000-luvulla myönnetty/tehty keskimäärin n. 40 ympärivuotista asumista koskenutta poikkeamislupaa tai myönteistä suunnittelutarveratkaisua vuodessa. Hajarakentamisen on arvioitu jatkuvan ja jakautuvan alueellisesti edellisvuosien tapaan siten, että n. 60 % rakentamisesta sijoittuu kaupungin osa-aluejaossa Pohjois-Lohjan alueelle.

Haja-asutuksen kasvun yhteydessä vesihuollon tarpeet kasvavat nykyisten vesihuollon toiminta-alueiden ulkopuolella, jossa asuu tällä hetkellä n. 6 000 henkilöä. Vesihuollon kehittämiskäytännöt on esitetty ”Lohjan kaupungin vesihuollon kehittämissuunnitelmassa” (23.9.2003) alueille, joilla on asukastiheyden takia olemassa edellytykset verkostojen rakentamiselle.

9.2 VALTION TUKEMA ASUNTOTUOTANTOTAVOITE VUOSINA 2006 - 2009

Vuonna 2003 vuokralla asuvia asuntokuntia oli 5 035 kpl eli 31,8 % kaikista asuntokunnista (yhteensä 15 840 kpl). Vuokralla asuvien asuntokuntien määrä on vuodesta 2000 kasvanut 6,5 %, mutta suhteellinen osuus pudonnut koko ajan 1990 -luvun loppuvuosista.

Vuokra-asuntojen osuus asuntokannasta on Lohjalla alhaisempi kuin kaupungeissa keskimäärin. Vuokra-asuntoja oli 100 asukasta kohti vuonna 2004 Lohjalla 14,4, kun vastaava luku Suomen kaupungeissa oli keskimäärin 19,0 ja koko maassa 16,1. Uudenmaan maakunnan keskiarvoluta 19,7 Lohja jäi selvästi. Aravavuokra-asuntojen osuus Lohjalla (6,7 asuntoa 100 asukasta kohti) oli vuonna 2004 maan keskiarvoa (7,4) alempi. Uudenmaan maakunnassa ja kaikissa Suomen kaupungeissa aravavuokra-asuntojen osuus (8,9; 8,5) on tuntuvasti suurempi kuin Lohjalla.

Asuntomarkkinoiden tasapaino, kehittyvä elinkeinoelämä ja kaupunkilaisten tarpeet edellyttävät, että Lohjalle valmistuu tulevinakin vuosina valtion tukemia asuntoja. Kaupunki liittyi vuonna 2003 Kunta-asunnot Oy:n osakkeenomistajaksi. Kunta-asunnot Oy:n tulo Lohjan asuntomarkkinoille varmistui vuokra-asuntotuotannon jatkumisen. Muut yleishyödylliset yhteisöt (YH-Suomi, Asokodit, Alkuasunnot Oy) monipuolistavat vuokra-, osaomistus- ja asumisoikeusasuntomarkkinoita. Valtion tukeman asuntotuotannon tarpeeksi arvioidaan noin 50 asuntoa vuosittain. Tämä määrä taannee vuokra-asuntojen määrän säilymisen, vaikka niiden suhteellinen osuus edelleen laskee ja omistusasuntojen osuus kasvaa. Asuntomarkkinoiden viimeaikaiset muutokset ovat lisänneet vaihtuvuutta kaupungin omassa vuokra-asuntokannassa, joten varsinkin perheasuntojen saatavuus on parantunut etenkin muualla kuin keskustassa.

Vuokra- ja asumisoikeusasuntotalojen rakentaminen tasaa käyttöön otettavan alueen palvelutarvetta pitkällä tähtäimellä. Vuokra- ja asumisoikeusasunnoissa asukkaiden vaihtuvuus on suurempi kuin omistusasunnoissa. Alueelle, jonne rakennetaan pelkästään uusia omakotitaloja, asukkaiden päivähoito- ja koulupalvelujen tarve ajoittuvat samaan ajankohtaan, sillä muuttavien asukkaiden perherakenne on samankaltainen. Tämä ”piikki” menee muutamassa vuodessa ohi, kun lapset kasvavat ja asteittain muuttavat pois, mutta talo jää usein edelleen supistuneen perheen käyttöön.

Vuokra- ja asumisoikeustaloissa asukkaiden lukumäärä ja ikärakenne säilyvät varsin vakioina. Aukkaat muuttavat suurista vuokra- tai asumisoikeusasunnoista yleensä toisaalle viimeistään silloin, kun asunto käy tarpeettoman isoksi ja kalliiksi. Tilalle muuttaa yleensä uusi lapsiperhe. Tämä takaa palvelujen kysynnän suhteellisen stabiilitetin. Tältä kannalta monipuolinen asuntojen hallintamuotojakautuma tukee palvelujen säilymistä alueilla, joissa esimerkiksi päivähoitotarpeen väheneminen muutoin uhkasi jättää päiväkodin tyhjilleen tai vajaakäyttöön.

Vuokra- ja asumisoikeusasuntotuotannon yleiset edellytykset ovat seuraavat: soveliaita tontteja kyetään osoittamaan riittävästi, arava- ja korkotukilainamäärärahoja saadaan riittävästi, rakennuskustannukset saadaan optimaalisiksi ja asuntojen tuottajiksi löytyy kiinnostuneita tahoja.

Suunnittelukaudella 2007-2009 asetetaan tavoitteeksi rakentaa arava- ja korkotukilainoitettuja vuokra-, osaomistus- tai asumisoikeusasuntoja seuraavasti:

2007:

* 30 vuokra-asuntoa (yleishyödyllinen yhteisö)

* 20 asumisoikeus- tai osaomistus-asuntoa (yleishyödyllinen yhteisö)

2008:

* 30 vuokra-asuntoa (yleishyödyllinen yhteisö)

* 20 asumisoikeus- tai osaomistus-asuntoa (yleishyödyllinen yhteisö)

2009:

* 30 vuokra-asuntoa (yleishyödyllinen yhteisö)

* 20 asumisoikeus- tai osaomistus-asuntoa (yleishyödyllinen yhteisö)

10 TOIMINNALLISET MUUTOKSET

10.1 TARKASTUSLAUTAKUNTA

10.1.1 Tunnusluvut ja suoritteet

	2005 Toteutu- nut	2006 Tavoite	2007 Tavoite	2008 Tavoite	2009 Tavoite
1002 TARKASTUSLAUTAKUNTA					
Ulkoisen valvonta					
Lautakunnan kokoukset, kpl	6	8	8	8	8
Tarkastuspäivät, tilintarkastajat	44	60	60	60	60
Tehty työaika, henkilötyövuodet	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
*Toimintakulut, eur/asukas	1,41	2,01	1,77	1,80	1,85
Ostopalvelut % kuluista	58,8	50,6	56,3	56,3	55,9

10.2 YLEINEN LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO

10.2.1 Tunnusluvut ja suoritteet

	2005 Toteutu- nut	2006 Tavoite	2007 Tavoite	2008 Tavoite	2009 Tavoite
1003 YLEINEN LUOTTAMUSHENKI- LÖHALLINTO					
Valtuuston kokoukset, kpl	9	11	10,00	10,00	10,00
* eur/kokous	23921	17651	21232	21505	22983
Hallituksen kokoukset	25	26	31	31	31
Henkilöstöjaoston kokoukset	11	12	12	12	12
Kehittämisen- ja elinkeinojaoston kokoukset	11	12	12	12	12
*eur/kokous	8497	8852	7909	8081	8499

10.3 KESKUSHALLINTO

10.3.1 Toiminnalliset muutokset

Edunvalvonta ja suhdetoiminta

Kaupungin tiedottamista ja viestintää tehostetaan palkkaamalla keskushallintoon uutena henkilöstöressurssina viestintäpäällikkö, jonka toiminnasta aiheutuvat kustannukset ovat yhteensä noin 69 000 euroa.

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopolitiikan strategiset tavoitteet on määritelty vuonna 2006 valmistuneessa elinkeinopoliittisessa ohjelmassa. Lohjan kaupungin matkailun suuntaviivojen määrittäminen on käynnistynyt ja jatkossa toiminnasta vastaa uusi matkailusihteeri. Markkinoinnin kehittäminen kohdentuu asukas-, yritys- ja tapahtumamarkkinointiin, jota koordinoidaan poikkihallinnollisesti ja yhdessä kaupallisten toimijoiden kanssa. Kaupunkikeskustan kehittämistä jatketaan yhteistyössä kaupunkisuunnittelukeskuksen ja Lohcase ry:n kanssa eri kohteiden kaupallisilla selvityksillä, tapahtu-

milla ja yhteistyöllä yrittäjien kanssa huomioiden asukasnäkökulma. Uusi aluekehittämisen ohjelmakausi alkaa 1.1.2007. Tulevassa AKO-ohjelmakaudessa tulee painopiste olemaan elinkeinopolitiikassa ja seudullisten palvelurakenteiden kehittämisestä tullaan siirtymään palvelututannon kehittämiseen. Lohja toteuttaa seutuyhteistyötä Hiiden pilotin yhteistyönä.

Vuoden 2007 talousarvion määrärahojen korotus elinkeinotoimessa johtuu elinkeinotoimenpiteiden toiminnallisen tason vakiinnuttamisesta. Markkinointiresurssit on yrityspalvelukeskuksessa pidetty vuoden 2006 talousarvion tasolla ja kaupungin omassa talousarviossa markkinointiin on varattu 70 000 euroa. Lohjan päättäessä erota Suomen Eteläkärjen Matkailu Oy:stä on talousarviosta vähennetty 15 000 euron kustannusosuus.

Seudullisen yhteistoiminnan laajenuksena vuoden 2007 alusta lukien maatalouden asiantuntijapalveluja myydään Samatkan kunnalle noin 20 % kapasiteetista, jolloin tulot kasvavat nykytasosta 15 000 euroa. Maaseudun kehittämistä jatketaan uudella ohjelmakaudella vuoden 2007 alusta sitä tukevalla Leader-rahoituksella.

Hallinto- ja talouspalvelut

Toiminnan painopisteenä on hallinnon prosessien kehittäminen lisäämällä tietotekniikan hyväksikäyttöä sekä valmistelemalla seudullisen taloushallinnon yksikön toimintaa. Muutoin hallinto- ja talouspalvelujen toiminnan laajuus ja resurssointi on vuoden 2006 tasolla. Ainoastaan suunnittelupäällikön ja kaupunginsihteerin palkkojen tarkistaminen 1.9.2006 vaikuttaa kustannusten muutokseen palkka- ja hintatason yleistä nousua enemmän.

Henkilöstöpalvelut

Toiminnan painopisteet on määritelty kaupunkistrategian mukaisissa tavoitteissa, muutoin toiminnan laajuudessa ja sisällössä ei vuonna 2007 tapahdu oleellisia muutoksia. Virka- ja työsuhtehallintoon on lisätty 5 000 euroa sopimuskirjojen hankintaan ja 10 000 euroa ammattijärjestöjen luottamusmiesten palkkoihin. Työllistämisen atk-palveluihin on lisätty 3 000 euroa kesätyöntekijöiden sähköiseen rekrytointiin. Työterveyshuollon kustannusten kasvu vuoden 2006 toteuman perusteella on 130 000 euroa, mikä johtuu palvelujen käytön kasvusta sekä perusturvan hintojen korotuksista. Osa kustannusten noususta saadaan KELA:n maksamina korvauksina.

Talouden tasapainottamistoimenpiteinä palkanlaskennasta on lakkautettu osa-aikainen palkanlaskijan virka, jonka säästövaikutus on 15 000 euroa. Työllistämistuloja on lisätty 19 000 euroa, kun työllistämisrahoilla palkataan aikaisemmista vuosista poiketen vain pitkäaikaistyöttömiä, joiden työllistämistuki on korkeampi. Kustannusten mitoitusperusteena on 16 nuorta nuorisotyöpajaan 6 kuukaudeksi ja 1 velvoitetyöllistetty 8 kuukaudeksi. Kesätyöntekijöiden palkkaamisesta on vähennetty 15 000 euroa, jonka vaikutus on 10 kesätyökuukautta. Vuodesta 2007 lukien luovutaan 20-vuotismitaleiden jakamisesta. Sen sijaan 20-vuotiskuntoutuslomien rahamäärää on korotettu 50 eurolla 470 euroon henkilöä kohden ja 40-vuotta palveluksessa olleille esitetään 20-vuotislomaa vastaavaa lomaa.

Oikeuspalvelut

Oikeuspalveluissa henkilöstöresurssin käyttöä kuluttajaneuvonnan, velkaneuvonnan ja yleisen edunvalvonnan kesken on tarkistettu, muutoin toiminnan laajuus ja resurssit pysyvät kuluvan vuoden tasolla. Tulot on yliarvioitu vuoden 2006 talousarviossa, jolloin toteuman perusteella vuodelle 2007 tarkennetut tulot pienenevät, mikä vaikuttaa myös toimintakatetta heikentävästi.

Tietopalvelut

Tietohallinnon toiminnassa jatketaan vuoden 2006 toimintalinjoja. Toiminnallinen uusi käyttöönottoprojekti on työasemainfrastruktuurin ja ohjelmistojen vakiointi ja näiden yhdenmukais-taminen Hiiden alueen puitteissa. Käytännössä tämä tarkoittaa käyttäjähakemistopalveluiden (kirjautumispalvelut) sekä sähköposti- ja työryhmäkalenterijärjestelmien uudistamista. Nykyiset perusjärjestelmät ovat vanhentumassa eikä niiden käytettävyys vastaa nykyajan vaatimuksia. Vastaavat perusinfrastruktuurihankkeet on käynnissä Nummi-Pusulassa ja koulutuskuntayhtymässä. Karkkilan järjestelmät ovat Hiiden alueen linjauksien mukaiset. Perusinfrastruktuurihankkeen myötä Hiiden alueen kunnilla on tietoverkon kirjautumistavat, työpöytäohjelmit ja sähköposti- sekä kalenterijärjestelmät yhdenmukaiset. Toimintojärjestelmistä pilotoidaan hankin-taporttaalia ja jatketaan web-tallennuksen käyttöönottoa.

Vuoden 2007 aikana jatketaan seudullisen potilastietojärjestelmän rakentamista, vahvistetaan tietoverkkoa telestrategian toteuttamiseksi sekä uusitaan työasemia, konesalipalvelimia ja – laitteistoja. Tietohallinnon talousarvio nykyisellä tasolla kattaa nykyisen toiminnan ylläpitämi- seen tarvittavat käyttökustannukset ja pienempien hankintojen toteuttamisen. Suurimmat kehittä-mishankkeet toteutetaan investointibudjetin kautta.

Seudullisen tietohallinnon toimintakulut koostuvat Lohjan ja Karkkilan kaupunkien, Nummi-Pusulan kunnan ja Länsi-Uudenmaan ammatillisen koulutuskuntayhtymän atk-järjestelmistä ja palkkakuluista. Vuoden 2006 alusta siirtyi Karkkilan ja koulutuskuntayhtymän laskujen käsittely ja käytön seuranta edellä mainittujen organisaatioiden vastuulle. Organisaatioiden yhteistoimin-tabudjetti on 1 285 032 euroa (v. 2006: 1 646 009 euroa), josta Lohjan kaupungin osuus on 1 019 196 euroa (v. 2006: 952 391 euroa). Tästä on tietotekniikan osuus 891 775 (v. 2006: 809 719 euroa) ja teletekniikan 127 421 (v. 2006: 142 672 euroa). Karkkilan kaupungin osuus yhteistoimintakuluista on 69 605 (v. 2006: 304 878 euroa) ja Nummi-Pusulan kunnan osuus 144 644 (v. 2006: 145 132 euroa). Kuntayhtymän toimintakustannusten osuus on 51 588 euroa (v. 2006: 243 608).

Keskushallinnon investoinnit

Tietohallinnon investointeihin vuonna 2007 tarvitaan 545 000 euroa, mikä on 165 000 euroa enemmän kuin vuoden 2006 talousarviossa. Määrärahasta on suunniteltu käytettäväksi verkon ja palvelinympäristön laitteiden ajanmukaisuuden varmistamiseen 105 000 euroa, verkon ja perus-palvelujärjestelmien sekä tietoturvan parantamiseen 215 000 euroa, työasemahankintoihin 70 000 euroa sekä toiminnallisten järjestelmien hankintaan, uusimiseen ja täydentämiseen 155 000 euroa.

10.3.2 Tunnusluvut ja suoritteet

	2005 Toteutu- nut	2006 Tavoite	2007 Tavoite	2008 Tavoite	2009 Tavoite
1004 KESKUSHALLINTO					
Elinkeinopalvelut					
Työpaikkojen määrä, kpl	15500	16400	15500	15500	15500
Perustetut/siirtyneet yritykset, kpl	187	160	160	160	160
Työttömyysaste, %	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Maatalouden aktiivivilat (yli 3 ha), kpl	145	145	140	140	140
Hakemukset, kpl	780	600	600	600	600
Elinkeinopalvelut yhteensä					
(Johdon Vertin mukaiset tunnusluvut: sisältää työllistämisestä aiheutuvat kustannukset)					
Tehty työaika, henkilötyövuodet		6,0	6,6	6,6	6,6
*Toimintakulut, eur/asukas	35,33	25,18	28,61	29,17	29,71
*Toimintakate, eur/asukas	-28,86	-23,64	-25,99	-26,51	-27,02
Hallinto- ja talouspalvelut					
Taloushallinto					
Ostolaskut, kpl	51571	53000	49000	49000	49000
Tositteet, kpl	64231	63000	62000	62000	62000
*Toimintakulut, eur/tosite	5,10	5,42	5,68	5,87	6,07
Keskusjohdon hallintopalvelut					
Kokoukset, kpl (kv, kh, jaostot)	56	61	65	65	65
*Toimintakulut, eur/kokous	3828	3673	3717	3844	3974
Virastopalvelut					
Arkistohyllyt, m	1944	1944	1944	1944	1944
*Toimintakulut, eur/m	45,67	50,98	49,07	50,72	52,43
Monistamon kopiot, milj. kpl	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
*Toimintakulut, eur/kopio	0,05	0,06	0,06	0,06	0,06
Hallinto- ja talouspalvelut yhteensä					
Tehty työaika, henkilötyövuodet	25,00	27,7	27,7	27,7	27,7
*Toimintakulut, eur/asukas	55,00	57,18	58,71	60,00	61,33
*Toimintakate, eur/asukas	-50,27	-49,78	-49,28	-48,79	-48,31
Henkilötyövuodet/10 000 asukasta	6,8	7,5	7,4	7,3	7,3
Henkilöstöpalvelut					
Kaupungin vakinaisen henkilökunnan määrä	1795,00	1845,0	1942,3	2021,3	2021,3
Määräaikaiset työntekijät	662,0	450,0	450,0	450,0	450,0
Työllistettyjen määrä	26,0	18,0	17,0	17,0	17,0
Kesätyöllistetyt	76,0	65,0	60,0	60,0	60,0
*Työllistämiskulut, eur/asukas	12,58	10,80	10,81	11,06	11,32
*Henkilöstöpalvelut, eur/vak.työntekijä	70,66	70,59	61,86	61,20	63,01
*Työsuojelu ja työterveydenhuolto, eur/vak.työntekijä	266,88	303,45	312,52	309,54	319,09
Henkilöstöpalvelut yhteensä					
Henk.hallinnossa tehty työaika, henkilötyövuodet	14,2	15,7	16,1	16,1	16,1
*Toimintakulut, eur/asukas	55,50	51,30	56,53	57,78	59,05
*Toimintakate, eur/asukas	44,46	-43,00	-45,56	46,84	48,15
Vak+määräaika.työntekijä/henkilötyövuosi	173,03	146,18	148,77	153,50	153,50
Oikeuspalvelut					
Kuluttajaneuvonnan asiakkaat	2009	1850	1900	1900	1900
*Toimintakulut, eur/asiakas	27,37	26,67	26,76	27,69	28,61
Velkaneuvonnan asiakkaat	173	200	200	200	200
*Toimintakulut, eur/asiakas	248,12	307,05	268,01	277,33	286,64

Sovittelutoiminnan asiakkaat	35	85	85	85	85
*Toimintakulut, eur/asiakas	491,43	88,13	0,38	0,38	0,39
Pysäköintivirhemaksut	7005	8400	8400	8400	8400
*Toimintakulut, eur/virhemaksu	17,07	18,79	16,04	16,58	17,14
*Toimintakate, eur/virhemaksu	20,52	19,73	17,72	20,19	16,90
Oikeuspalvelut yhteensä					
Tehty työaika, henkilötyövuodet	9,40	10,4	11,0	11,0	11,0
*Toimintakulut, eur/asukas	10,90	12,07	12,06	12,35	12,65
*Toimintakate, eur/asukas	0,18	0,85	0,40	0,71	1,02
Henkilötyövuodet/10000 asukasta	2,6	2,8	3,0	2,9	2,9
Tietopalvelut					
Käyttäjätunnukset yhteensä	1682	1800	1850	1900	2000
Tehty työaika, henkilötyövuodet	10,50	13,0	13,00	13,00	13,00
*Toimintakulut, eur/käyttäjätunnus	491,19	449,84	482,04	484,04	474,24
*Käyttäjätunnuksia/henkilötyövuosi	160	138	142	146	154
Puheviestintä					
Puhelinvaihteen ala-liittymät, kpl	775	790	800	805	810
Centrex-alaliittymät, kpl	274	252	250	250	250
Matkapuhelimet, kpl	475	510	515	520	525
Tehty työaika, henkilötyövuodet	1	1	1	1	1
Toimintakulut, eur/vaihteen liittymä	87	92	81	83	85
Tietopalvelut yhteensä					
Toimintakulut, eur/asukas	26	26	27	28	28
Asukasmäärä	36585	36946	37320	37694	38070
Henkilökunnan määrä	73,8	73,8	75,4	75,4	75,4

10.4 PERUSTURVALAUTAKUNTA

10.4.1 Toiminnalliset muutokset

Hallinto- ja talouspalvelut

Hallintopalveluissa toiminta-avustusten yhdistäminen vähentää määrärahaa 15 000 euroa. Toimintilojen tiivistäminen vähentää kuluja 5 000 euroa. Yhteisöjen avustusmääräraha on yhteensä noin 118 000 euroa. Uusiin kehittämishankkeisiin varataan 20 000 euroa.

Asuntomarkkinoiden muuttuessa voimakkaasti vuokra-asuntojen markkinointia ja hallintoa kehitetään. Vuokra-asuntojen markkinointiin on tulosalueen sisäisin siirroin varattu 5 000 euroa. Asuntopalveluiden käytöstä poistuu arviolta viisi vuokrahuoneistoa myynnin tai muun poistuman kautta. Poistumat vähentävät tuottoja ja siten lisäävät nettomenoja 35 000 euroa. Erityisasumista kehitetään syksyllä 2006 hyväksytyyn suunnitelman mukaisesti. Kunta-asunnot Oy ja YH-Suomi Oy rakennuttavat uusia valtion tukemia asuntoja.

Vanhus- ja vammaispalvelut

Vanhuspalveluita kohdennetaan strategian mukaisesti yhä huonokuntoisempien asiakkaiden kokonaisvaltaiseen hoitoon. Suurimpana haasteena on henkilöstön riittävyyden ja työkyvyn turvaaminen parantamalla rekrytointiosaamista sekä kehittämällä työyhteisöjä työnhakijoita houkuttelevammiksi. Erityisesti huomioidaan esimiesten jaksamisen tukeminen ja esimiestyön kehittäminen. Vuonna 2006 perustetun seitsemän varahenkilövakanssin erilliskorvauksiin on varattu 62 000 euroa.

Vastuuhoidajajärjestelmän syventäminen ja hyödyntäminen kaikilla kotihoidon palvelualueilla sekä vanhusten palvelukeskuksessa parantaa asiakaslähtöisen hoidon sisältöä ja laatua. Vastuuhoidajuus ja vanhuspalveluiden yhtenäisen tietojärjestelmän käyttöönotto vuonna 2007 kohentaa tiedonvälitystä eri yksiköiden ja yhteistyökumppaneiden välillä.

Kotihoidon kuudes palvelualue parantaa palveluiden kattavuutta, palveluohjausta ja neuvontaa sekä tasapainottaa eri alueiden henkilöstön ja esimiestyön kuormitusta. Asiakkaiden ollessa yhä hoidollisempia muutetaan vapautuvia vanhustyöntekijän vakansseja lähihoitajiksi. Vakansseja arvioidaan vapautuvan kolme vuonna 2007. Vanhusten palvelukeskuksen sairaanhoidollista osaamista lisätään muuttamalla vapautuva lähihoitajan vakanssi sairaanhoitajaksi. Omaishoidontuen kriteerien tarkistus vähentää määrärahatarvetta 40 000 euroa.

Kehitysvammopalvelut paranevat vuonna 2007, kun Uudenmaan vammaispalvelusäätiön palvelukoti vakiinnuttaa toimintansa Nummentakana. Palvelukodissa voidaan järjestää asumispalvelut myös vaikeammin kehitysvammaisille ja laitoshoidon voidaan vähentää. Uuden yksikön käyttöönotto helpottaa kehitysvammopalveluiden kokonaistilannetta ja parantaa laatua.

Yksityisten sosiaalipalveluiden valvontaa tiivistetään ja kehitetään yhteistyössä lääninhallituksen kanssa. Tavoitteena on turvata asiakkaille alueella toimivien palveluntuottajien tarjoamien palvelujen hyvä laatu.

Sosiaalityö

Sosiaalityön virkarakennetta muutetaan aikuissosiaalityön palvelutarvetta vastaavaksi. Kaksi sosiaalityöntekijän virkaa lakkautetaan ja tilalle perustetaan johtavan sosiaalityöntekijän ja sosiaalineuvojan (amk-sosionomi) virka. Muutos helpottaa rekrytointia ja vahvistaa aktivoivan, muutokseen tähtäävän sosiaalityön osuutta. Rakennemuutos on kokonaiskustannusvaikutuksiltaan käytännössä neutraali.

Hiiden Palkkeelta ostopalveluna hankitun sosiaalityöntekijän työpanoksen tilalle perustetaan toimistosihteerin virka. Työpanos kohdennetaan toimeentulotukeen ja osin lastensuojelun toimistotehtäviin kuten asiakasmaksujen perintään. Tavoitteena on vähentää laskennallisen toimeentulotuen osuutta sosiaalityöntekijöiden työajasta ja lisätä muutostyön osuutta.

Kuntouttavan työtoiminnan kaksi sosiaalityöntekijää siirtyvät työskentelemään Työvoiman palvelukeskukseen, jonka toiminta on alkanut 1.9.2006. Yhteispalvelun kohderyhmänä ovat ensisijaisesti nuoret ja alle 40-vuotiaat pitkäaikaistyöttömät ja vaikeasti työllistyvät.

Perussosiaalityöhön on sisäisin siirroin sisällytetty Lohjan mielenterveysseuran klubitalohankkeen kuntaosuus 30 000 euroa. Seudullisen sosiaalipäivystyksen hankerahoitus päättyy 31.12.2006 ja perussosiaalityöhön on sisällytetty sosiaalityön päivystysjärjestelmän edellyttämä määrärahavaraus 47 000 euroa. Toiminta muuttuu lakisääteiseksi vuoden 2007 alussa.

Lastensuojelun laitoshoidon määrärahatarve kasvaa voimakkaasti. Huostaan otettujen lasten määrä on edelleen lisääntymässä. Talousarvioon on lisätty laitoshoidon määrärahaa 800 000 euroa. Kasvu vuoden 2005 tilinpäätökseen nähden on noin 30 prosenttia. Lastensuojelun tasausrasto on lakkautettu 31.12.2005, joten sekä osuusmaksu että avustus jäävät pois ja ne on korvattu valtionosuudella.

Perusterveydenhuollon avopalvelut

Perusterveydenhuollon avopalvelujen tärkeimmät toiminnalliset muutokset liittyvät Lohjan sairaalan laajennushankkeeseen. Pääterveysaseman virka-ajan ulkopuolinen päivystys siirtyy sairaalan yhteyteen valmistuviin perusterveydenhuollon tiloihin. Päivystys on tarkoitettu kaikille Lohjan sairaanhoitoalueen kunnille. Uutena toimintana valmistuvissa tiloissa käynnistetään päivystystä tukeva 18-paikkainen vastaanotto-osasto. Vastaanotto-osaston paikoista kuusi on tarkoitettu ensisijaisesti päihdepotilaiden osastotasoista katkaisuhuitoa varten. Nykyisestä päiväaikaisesta vastaanottotoiminnasta uusiin tiloihin siirtyy neljän omalääkärin vastaanottotoiminta. Uudet tilat mahdollistavat hoitaja-lääkäri -työparityöskentelyn kehittämisen.

Päivystyksen ja vastaanotto-osaston palvelut tuottaa tarjouskilpailun perusteella valittu ulkopuolinen palveluntuottaja. Toimintojen nettolisäkustannukset ovat arviolta yhteensä noin 200 000 – 300 000 euroa riippuen monista osatekijöistä. Uuden päivystyksen ja vastaanotto-osaston toiminnan kehittämiseksi pyritään edesauttamaan potilaan ohjautumista oikeaan hoitopaikkaan porrastusperiaatteen mukaisesti. Tällä perusterveydenhuollon roolin vahvistamisella pyritään myös säästöihin erikoissairaanhoidon päivystyksen ja vuodeosastojen käytössä.

Jotta vastaanottotoiminnan toimipisteiden määrä ja tämän myötä toiminnan haavoittuvuus eivät kasvaisi, Roution terveysaseman vastaanottotoiminta siirretään pääterveysasemalle, millä saadaan toiminnallisten hyötyjen lisäksi 15 000 euron säästö. Siirto mahdollistaa ennen kaikkea lääkäri- ja hoitajatyövoiman optimaalisemman ja nykyistä tarkoituksenmukaisemman käytön. Terveysasemien aukioloaikajärjestelyt vähentävät kuluja 15 000 euroa.

Terveysneuvontaan perustetaan uusi perhetyöntekijän vakanssi. Perhetyöntekijän työpanos kohdennetaan lapsiperheille, jotka tarvitsevat ohjausta ja tukea lyhytaikaisissa kriisitilanteissa. Hallinnollisten ja toiminnallisten prosessien kehittäminen sekä toimitila- ja palveluverkon arviointi erityisesti neuvolatoiminnassa vähentää kustannuksia arviolta 10 000 euroa. Kuntoutuksessa vakiinnutetaan ikäihmisten kuntosalitoiminta. Uuden fysioterapeutin vakanssin työpanos kohdennetaan uudelle vuodeosasto 5:lle (50 %) ja vastaanotto-osastolle (50 %) sisäisenä palvelun myyntinä. Lisääntyvät ostopalveluterapiakustannukset ovat suuri haaste kuntoutukselle.

Laboratoriotoiminnassa oma tuotanto loppuu ja laboratoriopalvelut ostetaan Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin laboratorioliikelaitokselta, HUSLAB:lta. Lisääntyvä pikatestien käyttö ja kaikkien HUSLAB:in näytteenottopisteiden aukeaminen lohjalaisille mahdollistavat luopumisen nykyisistä Mäntynummen ja Virkkalan näytteenottopisteistä. HUSLAB:n arvioidaan vähentävän kustannuksia 20 000 euroa. Kaupungin palveluksessa olevat yhdeksän laboratoriotyöntekijää siirtyvät HUSLAB:n palvelukseen ns. vanhoina työntekijöinä 1.1.2007 alkaen.

Päihdehuollossa huumeongelmaisten laitoshoitokustannusten kasvu on parin edellisen vuoden tapaan keskeinen toiminnallinen haaste. Päihdeklinikan esimiehenä toimivan sosiaalityöntekijän vakanssi muutetaan johtavan sosiaalityöntekijän viraksi. Perheneuvolan esimiehenä työskentelevän sosiaalityöntekijän vakanssi muutetaan johtavan sosiaalityöntekijän viraksi. Nimikemuutoksilla yhdenmukaistetaan esimiesvakansseja.

Perusterveydenhuollon hoivapalvelut

Hoivapalvelujen merkittävin muutos on Lohjan sairaalan yhteyteen vuodenvaihteessa 2006-2007 valmistuva 30-paikkainen terveyskeskuksen vuodeosasto. Uudelle vuodeosastolle nro 5 tuleva henkilöstö koostuu osastonlääkäristä, osastonhoitajasta, 14 sairaanhoitajasta, yhdeksästä perushoitajasta, osastosihteeristä, fysioterapeutista (50 %) ja sosiaalityöntekijästä (50 %). Uusi vuodeosasto keskittyy lyhyempiin hoitoihin ja niiden potilaiden hoitamiseen, jotka tarvitsevat erikoissairaanhoidon käyntejä hoidon yhteydessä. Pääterveysaseman osastoilla keskitytään pitkäaikaiseen kuntoutukseen ja jaksohoidon kehittämiseen. Uuden vuodeosaston nettokustan-

nukset ovat noin 1.800.000 euroa. Sitä kompensoi erikoissairaanhoidon käytön vähentyminen arviolta 500.000 eurolla sekä Meltolan ja Jokelan ostolaitospaikkojen käytön vähentyminen yhteensä 320.000 eurolla. Jäljelle jäävien Meltolan ja Jokelan ostopaikkojen käytöstä luopumista selvitetään.

Henkilöstön kouluttamista tuetaan edelleen, jotta pyrkimys hoitaa yhä enemmän perusterveydenhuoltoon kuuluvia ja aiempaa sairaampia potilaita pääterveysaseman vuodeosastoilla ja Kartanomäessä voi toteutua. Henkilöstörakennetta muutetaan vielä jonkin verran sairaanhoitajapainotteisemmaksi muuttamalla neljän perushoitajan tointa sairaanhoitajaksi ja yksi vanhustyöntekijän vakanssi lähihoitajan tehtäväksi. Vuonna 2006 perustetun yhdeksän varahenkilövakanssin erilliskorvauksiin on varattu 70.000 euroa.

Pääterveysaseman vuodeosastot saneerataan vuosien 2007-2009 aikana. Lääkkeiden inflaatiota nopeampaan kustannusnousuun on varauduttu ylimääräisellä 50.000 eurolla.

Suun terveydenhuolto

Suun terveydenhuollon toiminnalle tuo haasteita paheneva hammaslääkärripula. Jonotusajat ovat kahdesta kolmeen kuukauteen. Seudullista yhteistyötä kehitetään Hiiden alueella sähköisissä potilastietojärjestelmissä, johon on saatu lääninhallituksen avustus. Seudulliseen hammaslääkäripäivystykseen selvitetään vaihtoehtoja mukaan lukien ulkoistettu päivystys. Lohjan sairaalan laajennuksen myötä käynnistetään seudullinen suun terveydenhuollon leikkaussalitoiminta tarpeen mukaan. Vuoden aikana selvitetään mahdollisuuksia toimia akateemisenä terveyskeskukseksi mm. hammaslääkäreiden erikoistumispaikkana ja orientoivien harjoittelupaikkana. Suun terveydenhuolto on mukana Stakesin suun terveydenhuollon valtakunnallisessa kehittämishankkeessa sekä Hiiden seutuhankkeessa tavoitteena digitaalisen kuvantamisen verkko.

Suun terveydenhuollossa kehitetään edelleen kannustavaa palkkausjärjestelmää, joka huomioi hammashoidon erityisluonteen, nelikätistyöskentelyn. Tämä erityispiirre vaikuttaa siihen, että hammashoitajan työpanos on merkittävä osa potilastyön tuloksellisuutta. Työtehtävien porrastuksen tehostamiseksi hammaslääkäreiden ja suuhygienistien kesken kehitetään kannustavaa toimenpidepalkkiojärjestelmää suuhygienisteille.

Henkilöstöresurssien kehittämiseksi on laadittu pitkän aikavälin suunnitelma. Hallinnollisten ja toiminnallisten prosessien kehittäminen sekä toimitila- ja palveluverkon arviointi erityisesti hammashoitoloiden osalta vähentää kuluja arviolta 15 000 euroa.

Terveydenhuollon täydentävät palvelut

Työterveyshuollon väestövastuuelvoite on rajattu koskemaan Lohjan kaupungin työntekijöitä. Työterveyskeskus keskittyy ennaltaehkäisyyn sekä toteuttamaan yritysten kanssa tehtyjä sairaanhoitosopimuksia. Työterveyshuollon taksoja nostetaan, jolloin tuotot kasvavat 50 000 eurola. Toimintakatetavoite on 0 eli tuotot kattavat kulut. Yliopistoon ja Työterveyslaitokseen ollaan tiiviissä yhteistyössä erityisesti koulutustehtävän takia. Kaksi lääkäriä jatkaa erikoistumista työterveyshuoltoon koulutusohjelman mukaisesti.

Uuden sosiaalityöntekijän vakanssi kohdennetaan uudelle vuodeosasto 5:lle (50 %) ja vastaanotto-osastolle (50 %) sisäisenä palvelun myyntinä. Rintamaveteraanien kuntoutusta kehitetään siten, että tuetaan kotona selviytymistä lisäämällä erityisesti kotiin tuotavaa kuntoutusta sekä päivätoimintaa. Yhteistyötä tehdään jatkossakin kuntoutuslaitosten ja paikallisten kuntoutuspalvelu- ja tuottavien tahojen kanssa. Kaikille veteraaneille lähetetään kotiin veteraanipalveluja koskeva esite.

Erikoissairaanhoido

Erikoissairaanhoidossa on Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) kanssa neuvoteltu palvelusopimus, jonka loppusumma on 32 543 000 euroa. Kasvua talousarvioon 2006 verrattuna on 5,7 %. Hoitotakuun toteutumista seurataan tiiviisti. Eläkkeiden omavastuuosuuksiin on varattu 1 200 000 euroa.

Lohjan sairaalaan laajennuksen yhteyteen tulee tilat Lohjan sairaanhoitoalueen kuntien perusterveydenhuollon yhteispäivystykselle ja vastaanotto-osastolle. Erikoissairaanhoidon osalta sairaalan laajennus parantaa päiväkirurgisia palveluja sekä useiden erikoisalojen poliklinista toimintaa. Dialyysihoito alkaa uutena toimintona 1.1.2007. Matkat dialyysihoitoon lyhenevät tämän myötä oleellisesti. Lohjan sairaalan kanssa sovitaan työnjaosta päivystyspotilaiden osalta. Pyrkimyksenä on vähentää erikoissairaanhoidon päivystyskäyntejä ja osastohoitojaksoja niiden potilaiden osalta, jotka eivät tarvitse erikoissairaanhoidon palveluja. Perusterveydenhuollon tilojen läheisyys tarjoaa mahdollisuuden joustaville erikoissairaanhoidon konsultaatioille. Saumattoman palveluketjun rakentamista jatketaan edelleen tavoitteena potilastietojen sähköinen siirtyminen perusterveydenhuollosta erikoissairaanhoidon ja päinvastoin potilaan antamalla valtuutuksella.

Hiiden terveydenhuoltoalueselvitys jatkuu HIITA-hankkeen II vaiheena, johon on saatu Sosiaali- ja terveysministeriöltä (STM) hankerahaa 320 000 euroa. Kunnat osallistuvat hankkeeseen 25 %:n maksuosuudella. Hankkeen II vaihe päättyy 30.4.2006. Tämän jälkeen kunnat päättävät hankkeen jatkosta ja STM:n rahoituksen hakemisesta III vaiheelle, jossa laadittaisiin yksityiskohtainen suunnitelma uuden organisaation toteuttamiseksi. Lisäksi Hiita-hankkeen II-vaihe sisältää tulevasta organisaatoratkaisusta riippumattomia konkreettisia toimenpide-esityksiä tietyille toiminnallisille kehittämishankkeille.

10.4.2 Tunnusluvut ja suoritteet

	2005	2006	2007	2008	2009
	Toteutu-	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
	nut				
Hallinto- ja talouspalvelut					
Kaupungin hallitsemat vuokra-asunnot, kpl	1650	1630	1650	1650	1650
Asukasvalintapäätökset, kpl	500	600	700	700	700
Valvottavat aravavuokra-asunnot, kpl	1380	1380	1350	1350	1350
Valmistuvat arava- ja korkotukilainoitettut asunnot, kpl	30	30	30	50	50
Korjausavustukset yksit.henkilöille, kpl	5	5	5	5	5
Korjausavustukset yhtiöille	30	20	20	20	20
Asumisoikeuden saajat	70	50	50	50	50
Vanhus- ja vammaispalvelut					
<i>Vanhuspalvelut (sis.vanhainkotihoidon suorit-</i>					
<i>teet)</i>					
Yli 65-vuotiaat	5083	5004	5087	5204	5284
% väestöstä	13,9	13,5	13,6	13,8	14,0
Yli 75-vuotiaat	2188	2102	2131	2169	2193
% väestöstä	6,0	5,7	5,7	5,8	5,8
Laitoshuoltopaikat yli 75-v.kohden,%	3,0	3,0	4,0	4,0	4,0
Asumispalvelupaikat yli 65-v.kohden,%	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Tehty työaika, henkilöstölk.m.	159	166	166	166	166
Toimintakulut, e/yli 65-vuotias	2069	2114	2198		
*Toimintakate, e/yli 65-vuotias	-1623	-1665	-1714		
Yli 65-vuotiaita/henkilötyövuosi	37,8	38,6	39,1	40,0	40,0
Kotihoidon piirissä yli 75-vuotiaita,%	21	23	23	23	23
<i>Vammaispalvelut</i>					
Asiakas, kpl	360	360	360	360	360
Hoitopäivät	3290	3295	3300	3300	3300
*Toimintakulut, e/asukas	112	114	120		
*Toimintakate, e/asukas	-110	-112	-119		
Sosiaalityö (sis. päihdehuollon ja perheneu-					
lan)					
Tehty työaika, henkilötyövuodet	39	40	41	41	41
*Toimintakulut, e/asukas	177	180	194		
*Toimintakate, e/asukas	-120	-123	187		
Henkilötyövuosia/10 000 asukasta	10,6	10,8	10,7	10,7	10,7
<i>Lastensuojelu</i>					
Avohuollon asiakasmäärä	300	310	330	330	330
Huostaanotettujen määrä	80	85	90	90	90
<i>Toimeentulotuki</i>					
Asiakasruokakunnat	1650	1600	1600	1600	1600
% kaikista ruokakunnista	11	11	11	11	11
*Toimintakulut, e/asukas	75	99	97		
*Toimintakulut, e/asiakasruokakunta	1658	2277	2255		
*Toimintakate, e/asiakasruokakunta	-1563	-1580	-1561		
<i>Elatusturva</i>					
Tehty työaika, henkilötyövuodet	1,6	2,0	2,0	2,0	2,0
Elatustukea saavat lapset	954	900	900	900	900
*Toimintakulut, e/tuensaaja	1455	1508	1409		
*Toimintakate, e/tuensaaja	-882	-875	-804		
Henkilötyövuosia/10 000 asukasta	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5

Perusterveydenhuolto

Avohoidon käynnit	280000	280000	290000	290000	290000
Hoitopaikat	100	100	148	148	148
Hoitopäivät	36800	36800	48845	48845	48845
Lääkärit ja hammaslääkärit/10 000 asukasta	12,7	12,6	13,2	13,2	13,2
Hoitohenkilöstö/10 000 asukasta	53,5	52,9	65,0	65,0	65,0
Tehty työaika, henkilötyövuodet	207	215	274	274	274
*Toimintakulut, e/asukas	438	456	697		
*Toimintakate, e/asukas	-346	-406	-528		
Asukasta/henkilötyövuosi	177	172	136	134	133
Käynnit/asukas	7,7	7,6	7,8	7,8	7,7
Hoitopäivät/asukas	1,01	1,00	1,31	1,30	1,30

Vanhainkotien suoritetiedot sisältyvät vanhuspalveluiden suoritetietoihin

Erikoissairaanhoido

Hoitojaksot	6800	6800	14600	14600	14600
Hoitopäivät	14700	13800	14500	14500	14500
Avohoitokäynnit	57000	57000	47000	47000	47000
*Toimintakulut, e/asukas	857	847	904		
*Toimintakulut, e/hoitajakso	4605	4599	5192		
*Toimintakulut, e/hoitopäivä	2130	2266	2327		
*Toimintakulut, e/avohoitokäynti	549	549	718		
Erikoissairaanhoidon osuus sos.- ja terveydenhuollon kuluista,%	42	41	39	38	37

10.5 OPETUSLAUTAKUNTA**10.5.1 Toiminnalliset muutokset****Hallinto- ja talouspalvelut**

Hallinto- ja talouspalveluissa aloitetaan tuotteistamisen pilottihankkeena varhaiskasvatuksen tuotteistaminen. Strategian mukaiset keskeiset ydinprosessit kuvataan vuoden 2007 aikana.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen henkilöstön täydennyskoulutusvelvoite (sosiaalihuoltolaki 53 § 50/2005) edellyttää kunnan huolehtivan siitä, että kukin työntekijä osallistuu 3-10 täydennyskoulutuspäivään vuodessa. Täydennyskoulutuksen määrä yksittäisen työntekijän osalta riippuu henkilön peruskoulutuksen pituudesta, työn vaativuudesta ja toimenkuvasta. Täydennyskoulutuksen aiheet määräytyvät kaupungin varhaiskasvatuksen ja alueellisten strategioiden mukaisesti. Täydennyskoulutuksen toteuttamistapoina voidaan käyttää ulkoista ja sisäistä koulutusta, työnkiertoa, tutustumiskäyntejä jne.

Täydennyskoulutusvelvoite katetaan vuonna 2007 siten, että järjestettävän koulutuksen pääpaino on Keski- ja Länsi-Lohjan osalta ”Avaimia päivähoiton arkeen” –hankkeessa. Hankkeen tavoitteet vastaavat varhaiskasvatuksen strategian tavoitteita, eli pääpaino on alueellisessa yhteistyössä, varhaisessa puuttumisessa sekä lasten erityisen tuen tarpeen tunnistamisessa ja siihen vastaamisessa. Hankkeen kautta järjestetään erimittaisia koulutustilaisuuksia kaikille varhaiskasvatuksen ammattiryhmille sekä kunnalliseen että yksityiseen päivähoitoon.

Avaimia päivähoidon arkeen –hankkeen lisäksi henkilöstön koulutusta toteutetaan työntekijäkohtaisten suunnitelmien mukaisesti. Varhaiskasvatukseen talousarvioon koulutusmääräraha on hankkeen määrärahaa lukuun ottamatta jaettu yksiköihin suhteutettuna yksikön henkilöstömäärään.

Varhaiskasvatukseen henkilöstömäärä on vuoden 2006 aikana kasvanut 24 työntekijällä.

Talousarvion 2006 hyväksymisen yhteydessä lisättiin varhaiskasvatukseen varahenkilöiden määrää neljällä; näistä kaksi tehtävää on täytetty suomenkieliseen ja yksi ruotsinkieliseen päivähoitoon ja yksi koululaisten iltapäivätoimintaan.

Pohjois-Lohjalla on Muijalan päivähoitoon lisätty yksi lastenhoitaja ja kaksi ryhmäperhepäivähoitajaa vuoden 2006 alun päivähoidon tarpeen kasvun vuoksi. Keski-Lohjalle lisättiin samasta syystä kaksi ryhmäperhepäivähoitajaa Nummentaustan alueelle ja Voudinpuistossa tehtiin nimikemuutoksia sekä Etelä-Lohjalle lisättiin Virkkalaan 2 lastenhoitajaa. Lisäksi Virkkalaan saatiin lastenhoitaja, jonka avulla pystyttiin aloittamaan aamu- ja iltahoito päiväkotia Ompussa.

Toimintavuoden 2006–2007 järjestelyjen yhteydessä on Etelä-Lohjalle lisätty lastentarhanopettaja, ryhmäavustaja ja kaksi lastenhoitajaa Vieremän päivähoitoa ja lastentarhanopettaja ja lastenhoitaja esiopetusta varten. Lisäksi Vieremän alueelle on lisätty avoimen kerhotoiminnan kokeilu varten määräaikainen lastentarhanopettaja.

Perhepäivähoidon haasteena on saada alueille lisää perhepäivähoitajia sekä perhepäivähoidon varahoitojärjestelmä toimivaksi. Varahoitojärjestelmän hoitamiseksi on tarkoitus palkata jokaiselle alueelle omassa kodissaan työskentelevä perhepäivähoitaja vain varahoitoa varten.

Varhaiskasvatuksen johtamisjärjestelmän kehittäminen on alkanut toteutua vuoden 2006 syksystä, mutta se ei vielä ole aiheuttanut muutoksia henkilöstömäärään. Vuoden 2007 alusta johtamisjärjestelmän kautta tulee henkilöstömäärään kahden henkilön lisäys. Ruotsinkielinen päivähoito saa hallinnollisen esimiehen viran, joka täytetään 50 % hallinnollisena esimiehenä/50 % erityislastentarhanopettajana. Pohjois-Lohjalla päiväkodin johtajan virka muuttuu hallinnolliseksi ja lapsiryhmätyöhön lisätään yksi lastentarhanopettaja.

Kartanonpuiston päiväkodissa on koulun yhteydessä olevaa esiopetusryhmän lapsimäärää lisätty alueen esiopetustarvetta vastaavaksi. Tähän ryhmään tarvitaan päivähoitoasetuksen mukaisen henkilöstömäärän täyttämiseksi lastenhoitaja, jossa työaika on 5 t/pv. Muijalan päiväkodin esiopetusryhmän muututtua lähes kokonaan myös päivähoitoa tarvitseviin lapsiin, tarvitaan ryhmään uusi lastenhoitaja. Syyskauden 2006 ajan tehtäviä hoidetaan varahenkilö- ym. järjestelyin.

Virkarehtorijärjestelmän myötä on koulujen toimistosihteerien tehtäviä järjestelty uudelleen. Tämän johdosta on varhaiskasvatukseen pystytty lisäämään kaksi toimistosihteeriä pääasiassa päivähoiton ”kenttätöihin” päiväkotien johtajien tehtäväruuhkaa helpottamaan. Tehtävistä toinen on kokopäiväinen ja toisen työaika 20 t/vko.

Kaikki nämä muutokset huomioiden varhaiskasvatukseen henkilöstömäärä on yhteensä 384.

Vuoden 2007 investointitarve päivähoitossa selviää alueellisten lapsimääräennusteiden valmistuttua. Aluittain on suunniteltu Muijalassa Onnen Omenan laajentamista kahdella lapsiryhmällä, Gunnarlan laajentamista ryhmällä sekä Etelä-Lohjan päivähoiton lisäämistä vielä määrittelemättömässä paikassa. Muijalan laajennuksen on suunniteltu vastaavan osin myös Immulan tulevaa tarvetta. Kasvatushenkilöstön tarve yhtä lapsiryhmää kohden on yksi lastentarhanopettaja ja kaksi lastenhoitajaa.

Lasten kotihoidon tuen kuntalisän jatkamisesta päätetään Stakesin syyskuussa valmistuvan tutkimuksen tulosten perusteella.

Perusopetus

Oppilasmäärän arvioidaan laskevan hitaasti lähivuosina. Talousarvioesitys sisältää perusopetuksen tuntikehyksen 2,5 % karsinnan (208.000 euroa, vuositasolla 500.000 euroa) 1.8.2007 lukien ja 1.8.2008 lukien samoin 2,5 %:lla. Esityksen mukaan tuntikehys pienenee 120 vuosiviikkotunnilla/lukuvuosi. Mikäli kouluverkon tiivistämisellä saadaan muita säästöjä, vähenee tuntikehykseen tarvittava säästön määrä samassa suhteessa. Perusopetuksen puheterapeutin pitkään täyttämättä ollut tehtävä täytetään 1.9.2006 alkaen. Toiminta järjestetään yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa. Kouluavustajia opetustoimessa on 83. Uudet kouluavustajat on otettu toistaiseksi työsuhteeseen, mikäli määräaikaisuuden perustetta ei ole.

Johtamisjärjestelmässä vuoden 2006 aikana toteutetut muutokset rehtorien virkarakenteessa on otettu talousarviossa huomioon. Koulujen toimistosihteerien aluejakoa on tarkistettu siten, että toimistotyöresurssia on siirretty varhaiskasvatukseen 20 tuntia. Koulutuksellinen painopiste on arvioinnin ja oppilashuollon kehittämisessä. Näitä tarkastellaan johtamisen näkökulmasta. Täydennyskoulutus jatkuu kuntien välisenä yhteistyönä.

Lukiokoulutus

Talousarvioesityksessä lukion kurssimäärää on karsittu 1 %:lla sekä 1.8.2007 että 1.8.2008. Lukion koulupsykologin (3 pv/vko) palkkaamiseen on määrärahavaraus vuodelle 2007. Koulupsykologin työstä yksi päivä myydään Helsingin kaupungin opetusvirastolle. Källhagens skolan ja Virkby gymnasiumin rakentaminen käynnistyy vuonna 2007. Lohjan yhteislyseon lukion laajennushanke toteutetaan liikuntatilojen rakentamisella Tennarin yhteyteen.

10.5.2 Tunnusluvut ja suoritteet

Toimielin/toiminta	2005 Toteutunut	2006 Tavoite	2007 Tavoite	2008 Tavoite	2009 Tavoite
Varhaiskasvatus					
- 0-6-vuotiaat	3 094	3 094	3 082	3 052	3 075
- Läsnaolopäivät 1 (sis. kotihoidon tuki)	525 581	525 000	577 500	580 500	589 500
- Läsnaolopäivät 2 (ilman kotihoidon tukea)	210 581	230 000	279 500	282 500	288 500
- Hoitopaikat (sis. kotihoidon tuki)	2 694	2 748	2 827	2 848	2 890
- Koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta, lapsia	245	250	250	250	250
- Koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta, kerhopäiviä	23 378	25 000	25 500	25 500	25 500
- Päiväkotipaikat, % paikoista	39,0	40,1	40,8	41,0	41,8
- Perhepäivähoidon paikat, % paikoista	17,2	13,5	13,1	13,0	12,8
- Kotihoidontuen ja yksit. hoidon tuen paikat, % paikoista	38,8	40,1	40,9	40,8	40,2
- Ostopalvelupaikat, % paikoista	5,0	6,3	5,2	5,2	5,1
- Kotihoidontuen saajia (lapsia)	864	805	857	860	860
- Yksityisen hoidon tuen saajia (lapsia)	275	300	298	300	300
- Tehty työaika, henkilötyövuodet	280,7	277,0	292,0	300,0	304,0
* Toimintakulut, euroa/0-6 v.	5 470	5 804	0	6 348	6 490
* Toimintakulut, euroa/läsnaolopäivä 1	31	33	0	33	34
* Toimintakate, euroa/0-6-vuotias	-4 830	-5 159	-5 415	-5 634	-5 762
* Toimintakate, euroa/läsnaolopäivä 1	-27	-29	0	-30	-30
- Läsnaolopäivät 2/henkilötyövuosi	856	921	957	942	962
- Käyttöaste, %	79,4	85	85	85	85
Peruskoulut					
- Peruskoulut	25	25	25	25	25
- Oppilasmäärä	4 939	4 960	4 889	4 875	4 860
- Kokonaistuntimäärä	359 182	357 316	355 335	351 560	350 060
- Päätoimiset opettajat	373	367	367	365	365
* Toimintakulut e/oppilas	4 773	5 123	5 352	5 543	5 741
* Toimintakate, e/oppilas	-4 575	-4 907	-5 195	-5 381	-5 575
- Tuntia/oppilas	72,7	72,0	72,7	72,1	72,0
- Oppilaita/Päätoiminen opettaja	13,2	13,5	13,3	13,4	13,3
- Oppilas/koulu	196,8	198,4	195,6	195,0	194,4
- Vieraspaiikkakuntalaisten osuus oppilaista %	9,4	10,0	10,0	10,0	10,0
Lukio					
- Lukiot	3	3	3	3	3
- Opiskelijamäärä	917	931	919	920	920
- Kokonaiskurssimäärä	1 292	1 296	1 294	1 292	1 292
- Päätoimiset opettajat	54	53	54	54	54
* Toimintakulut, e/opiskelija	4 030	4 051	4 178	4 313	4 458
* Toimintakate, e/opiskelija	-3 894	-3 892	-4 043	-4 043	-4 316
- Kurssimäärä/opiskelija	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4
- Opiskelijoita/päätoiminen opettaja	17,0	17,6	17,0	17,0	17,0
- Vieraspaiikkakuntalaisten osuus oppilaista %	19,0	22,0	22,0	22,0	22,0
Asukasmäärä	36 585	36 951	37 320	37 694	38 070

10.6 SIVISTYS-JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA

10.6.1 Toiminnalliset muutokset

Hallinto- ja talouspalvelut

Sivistystoimen maksujen, taksojen ja vuokrien määräytymisperusteiden yhtenäistämistyö on aloitettu. Strategian mukaiset keskeiset ydinprosessit kuvataan vuoden 2007 aikana.

Hiiden Opisto

Karjalohjan liittyminen Hiiden Opistoon 1.1.2007 lisää Hiiden Opiston tuntimäärää 527:llä. Kuntasopimukset on uudistettu.

Musiikkiopisto

Musiikkiopistolle on asetettu 30.000 €n säästötavoite, joka on kohdistettu tuntipalkkaiseen opetajiin. Musiikkileikkitoimintaa laajennetaan määrärahojen puitteissa.

Nuorisotoimi

Nuorisotoimen talotoiminnan kävijämääriä lisätään toiminnallisten menetelmien monipuolistamisella, toimintojen mainonnan lisäämisellä ja koulukontaktien kasvattamisella. Erityisnuorisotyö, Linkki ja nuorisotyöpaja integroituvat entistä enemmän. Verkostot ja moniammatillinen työ(mm. Mo-Net –yhteistyö) laajenee. Osallisuushankkeen tulokset (mm. vartivaltuustot) nivoutetaan osaksi nuorisotoimintaa. Leiritoiminta järjestetään 250 lapselle Lohjansaaren koululla. Linkin vakinaistaminen kaupungin omaksi toiminnaksi sisältyy talousarvioon.

Museotoimi

Museotoimissa selvitetään sähköisen varaushjelman hankkimista näyttelytoimintaan. Kuvakoelmien tietoja aletaan syöttää Musketti-ohjelmaan vuoden 2007 aikana. Uusi näyttely kaivosmuseossa.

Orkesteri

Orkesterin toiminnan tehostamisen ja talouden tasapainottamisen edellyttämä 20.000 €n säästö toteutetaan suhteuttamalla konserttien määrä annettuihin taloudellisiin resursseihin. Pääpaino on vierailukonserteissa Hiiden pilotin alueella. Paikallinen yhteistyötä tehdään muiden taidetoimijoiden (kuorot, seurakunta, Lohjan Tenoripäivät, museo, Lohjan Kesä) kanssa. Orkesteri on aktiivinen toimija Lohjan Tenoripäivillä.

Teatteri

Teatterissa valmistuu kolme produktiota vuoden 2007 aikana. Produktiossa on otettu huomioon kohderyhmät ja teatterin eri lajityylit.

Kulttuuritoimi

Lohjan Tenoripäivät esittää kreivitär Mariza -operetin. Operetista on kymmenen esityskertaa. Yleisen kulttuuritoimen avustukset ja seurain- ja työväentalojen avustukset pidetään vuoden

2006 tasolla. Asukasyhdistysten toiminta-avustukseen on varattu 3 800 euron määräraha. Lohjan kuvataidekoulun, tanssistudio Funkan ja käsityökeskuksen avustukset pidetään vuoden 2006 tasolla.

Kirjastotoimi

Kirjastotoimessa aineistomäärärahaa on korotettu 5 %:lla vuoden 2006 tasosta. Kirjastoverkkoselvitys tehdään vuoden loppuun mennessä.

Liikuntatoimi

Liikuntatoimen rahoitusosuudesta on karsittu 57 000 euroa. Sivistystoimen irtaimen omaisuuden investoinneissa ollut liikuntatoimen osuus 50 000 euroa on siirretty käyttötalousmenoksi. Lohjan skeittipuistotyöryhmän esitys 70 000 euron varaaminen skeittipuiston varusteluun ei sisälly talousarvioon.

10.6.2 Toimielimen tunnusluvut ja suoritteet

Toimielin/toiminto	2005	2006	2007	2008	2009
	Toteutunut	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
Kirjasto					
-Kirjastokäyntien lukumäärä vuodessa	304 406	438 000	461 890	484 000	500 000
-Lainausten määrä	595 445	684 000	739 000	775 100	800 000
-Tehty työaika, henkilötyövuodet	32,0	34,1	33,5	34,5	34,5
*Toimintakulut, e/asukas	38,62	39,67	41,46	42,77	44,09
*Toimintakulut/lainaus	2,34	2,12	2,09	2,06	2,06
-Toimintakate, e/asukas	-36,96	-37,36	-39,22	-40,50	-41,79
*Toimintakate/lainaus	-2,27	-2,00	-1,98	-1,95	-1,95
-Lainaukset/henkilötyövuosi	18 608,0	20 076,0	22 059,7	22 466,7	23 188,4
-Lainausten määrä/asukas	16,28	18,51	19,80	20,56	21,01
-Kirjastokäyntien määrä/asukas	8,32	11,86	12,38	12,84	13,13
Vapaa-aikatoimi					
-Opiskelijamäärä	11 090	12 000	11 160	11 230	11 300
Hiiden Opisto	9 440	..	9 450	9 500	9 550
Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto	920	..	980	1 000	1 020
Muut (Kuvataidekoulu+Funka)	730	..	730	730	730
-Tunnit	19 697	47 700	47 000	47 000	47 000
Hiiden Opisto	19 697	21 000	21 000	21 000	21 000
Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto		26 700	26 500	26 750	27 000
-Nuorisotoimen kerhojen. kävijäm.	12 772	14 000	13 000	13 000	13 000
-Nuorisoleirien leirivuorokaudet	760	750	750	750	750
-Orkesterin konsertit, kpl	106	55	100	100	50
-Teatterin näytökset, kpl	64	60	45	60	60
-Näyttelyt, kpl	16	15	15	15	15
-Museon kävijämäärä (sis kaivos)	28 363	35 000	28 500	29 000	29 500
-Neidonkeidas, kävijämäärä	261 198	264 000	262 000	263 000	264 000
-Muiden liikuntapalvelujen käyttäjämäärä	818 522	846 000	820 000	820 000	820 000
-Tehty työaika, henkilötyövuodet	86,1	90,2	94,3	93,3	93,3
-Järjestöjen avustukset, e/asukas	6,10	5,84	6,72	6,79	6,86
*Toimintakulut, e/asukas	192,31	189,69	179,68	185,35	191,23
*Toimintakate, e/asukas	-151,04	-151,15	-143,02	-147,77	-152,71
-Henkilötyövuodet	23,8	24,7	25,0	24,8	24,5
Asukasmäärä	36 585	36 951	37 320	37 694	38 070

10.7 TEKNINEN LAUTAKUNTA

10.7.1 Toiminnalliset muutokset

Teknisen lautakunnan alainen talousarvio vuodelle 2007 on rakennettu nykytasaisen toiminnan mukaisena huomioiden talouden tasapainottamiseen tähtäävät toimenpiteet. Toimintaa ohjaa hyväksytyyn kaupunkistrategian tavoitteet sekä kaupungin voimakkaan kehittymisen mukanaan tuomat palvelu- ja investointipaineet. Seutuyhteistyön osalta valmisteilla on mm. vesihuollon yhteisen organisaation muodostaminen, vesihuoltoyhteistyö Sammatin, Karjalohjan ja Nummi-Pusulan kanssa alueellisen vesihuoltosuunnitelman mukaisesti ja Sammatin palveluyhteistyö. Seutuyhteistyön mahdollisia vaikutuksia ei ole sisällytetty esitykseen. Esityksen toimintatuottojen kasvu on tarkistetun talousarvion 2006 tasosta 5,4 % ja toimintamenojen kasvu 3,3 %. Tilinpäätöksestä 2005 on toiminnallisena muutoksena tapahtunut hälytystoiminnan siirtyminen valti- on hoidettavaksi 1.12.2005.

Hallinnon tulosalue

Hallinnon tulosalueella hallinnon palvelut on varattu nykytasaisena kustannusten kehitys huomioiden. Jätehuollon varaukseen on sisällytetty ent. Ojamonkankaan kaatopaikan pilaantuneiden maiden poistamisen käynnistämiseen 20 000 euroa. Pilaantuneiden maiden poistaminen jatkuu vuonna 2008, kustannusvaraus suunnitteluvuodelle on 150 000 euroa. Jätehuollon erillissopimuksen mukaiset palvelut tuotetaan maksutuotoin siten, että erillissopimuksen mukaisista palveluista ei aiheudu talousarviorasitetta. Järjestely edellyttää palvelujen vähentämistä (aluekeräyspisteet) ja maksutuottojen korottamista (erityisesti ekomaksu).

Yksityistieavustusten määrää on alennettu 80 000 eurolla vuoden 2006 tasosta.

Pelastustoimen maksuosuutta varten on varattu 2 170 639 euroa. Pelastuslaitos on ilmoittanut talousarviotarpeeksi 2 352 453 euroa, joka sisältää toiminnan resurssilisäyksiä. Ilmoitus on pelastuslaitoksen esitys Espoon kaupunginvaltuustolle, eikä varausta vielä ole tehty ilmoituksen mukaisena.

Energiahuollon toimintamenot on poistettu talousarvioesityksestä. Energiajohtajan siirtyminen kokopäiväisesti lämpöyhtiön palvelukseen ja viran lakkauttaminen päätetään syksyn 2006 aikana.

Kunnallistekniikka

Kunnallistekniikan suunnittelun ja rakennuttamisen varaukset on tehty nykytoiminnan tasoisena kustannuskehitys huomioiden.

Liikenneväylien määrällisen kasvun osalta talousarvioon on sisällytetty 30 000 euron lisävaraus. Liikenneväylien kunnossapidon tasoa alennetaan siten, että 40 000 euron säästö toteutuu. Sorakatujen päällystämisen vaikutukseksi on arvioitu kunnossapitokustannusten 2 000 euron säästö. Katuvalaistuksen sammuttamisen eräiltä alueilta on arvioitu alentavan katuvalaistuksen kustannuksia 40 000 euroa. Liikenneväylien kunnossapitokustannuksiin sisältyy lumenkaatopaikan ylläpito. Lumenkaatopaikan ulkopuolisesta käytöstä valmistellaan taksa, jonka arvioidaan tuottavan lisäyksenä 8.000 euron maksutulot. Muilta osin maksutulojen kasvu on arvioitu laadintaohjeiden mukaisella tasolla.

Konekeskuksen palvelujen hinnoittelua on korotettu 6 %:lla vuoden 2006 hinnoittelusta. Konekeskuksen toiminnan tulee kattaa tuloillaan toimintamensa, myös konekaluston poistomenot.

Varikkotoiminnan tehostaminen sisältyy esitykseen suunnitteluvuosilla. Tehostaminen perustuu henkilöstön luonnollisen poistuman kautta tapahtuvaan henkilöresurssin vähenemiseen. Vuoden 2005 tilinpäätökseen verrattuna on sähköpalvelut eriytetty omaksi toiminnakseen. Sähköpalveluiden hinnoittelu perustuu työkustannukset kattavaan sisäiseen hintaan. Suunnitteluvuosilla tavoitteena on myös työnjohdollisten kustannusten kattaminen työkustannuksissa.

Puistotoiminnassa metsänmyyntitulot on alennettu 90 000 euroon. Metsänmyynti on usean vuoden ajan toteutunut 100 000-150 000 euron tasossa. Kaupunginhallituksen hyväksymän metsänhoitosuunnitelman perusteella metsänmyyntituotot asettuvat 60 000-70 000 euron tasoon suunnittelukaudella. Tasapainottamistimenpiteenä on puistojen hoidon menoja alennettu 20 000 euroa. Puistotoimintaan sisältyy venepaikkojen hoito. Venepaikkamaksuja korotetaan yli laadintaohjeiden mukaisen tason siten, että tuotto-odotus maksujen kasvuksi on 6 000 euroa. Puistotoiminnassa matonpesupaikkojen määrää, ylläpidettävien leikkipuistojen määrää sekä ylläpidettävien uimarantojen määrää alennetaan siten, että muodostuu 69 000 euron säästö.

Vesihuollon talousarvio rakentuu nykytasoiseen toimintaan kustannuskehitys huomioiden. Toiminnan tulos on asetettu siten, että saavutetaan 9 %:n tuotto sijoitetulle pääomalle. Vesihuollon seudullista organisoitumista selvitetään konsulttityönä. Esitys ei sisällä mahdollisen organisaatiomuutoksen vaikutuksia.

Tilapalvelut

Tilojen ylläpidon kustannukset perustuvat vuoden 2006 aikana toteutuneisiin tilajärjestelyihin, joihin sisältyy hallintotilojen tehostamiseen tähtäävät järjestelyt. Omassa käytössä olevien tilojen muutokset eivät aiheuta toimintakatemuutosta, koska omien tilojen kustannukset katetaan aina sisäisillä tuloilla. Ulosvuokrattujen tilojen väheneminen on vähentänyt tuloja 36 000 euroa ja uudet ulosvuokratut tilat (suurin hätäkeskus/palolaitos) on lisännyt nettotuloja 460 000 euroa. Energiakustannusten kasvu on arvioitu kustannustason mukaisena, ja on merkittävin kustannuksia nostava menoerä. Vuoden 2005 tilinpäätökseen verrattuna lämpöenergia nousee 38,2 % ja sähköenergia 21,2 %. Kiinteistöjen kuntokartoitusten toteuttamisen jatkamiseen on varattu 50 000 euron määräraha. Esitykseen on sisällytetty lisäksi tilaverkkosuunnitelman ennakoitujen toteutumisen johdosta 50 000 euron säästö sekä toimitilojen käyttökustannusten laskusta arvioitu 50 000 euron säästö.

Ruoka- ja siivouspalvelut

Ruoka- ja siivouspalvelujen hinnoittelun taso on asetettu siten, että palvelut kattavat tuloillaan kustannuksensa. Ruokapalvelujen hintatasoa on nostettu 8 % ja siivouspalvelujen 1 %. Esitykseen on sisällytetty erikoisruokavalioiden saannin rajoittaminen, joka alentaa kustannuksia 20 000 euroa sekä siivousmitoituksen alentamisen vaikutuksena 30 000 euron säästö. Ruoka- ja siivouspalvelujen tilapäistyövoima/sijaistyövoima on sisällytetty esitykseen kokonaisuudessaan varamiespalvelujen ostona. Ruoka- ja siivouspalvelujen aluemallin käyttöönotosta on tarkoitus tehdä päätökset vuoden 2006 aikana. Valittavan mallin mukaiset kustannusvaikutukset tulevat näkymään suunnitteluvuosilla. Eniten kustannuksia alentava ratkaisu edellyttää investointeja, joiden toteuttamisen johdosta kustannussäästöihin ei päästä vielä talousarviovuonna. Opetuslautakunnalta odotetaan päätöstä päiväkotien loma-aikaisista aukiolojärjestelyistä, joiden avulla voidaan saavuttaa 10 000 euron säästö.

10.7.2 Tunnusluvut ja suoritteet

	2005	2006	2007	2008	2009
	Toteutunut	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
Liikenneväylät					
Liikennöimisalueen pinta-ala, 1000m ²	1640	1651	1661	1670	1680
Liikenneväylät, km	247	249	251	253	255
Päällystysprosentti	82,5	84	85	86	87
Valaistut liikenneväylät, km	230	231	232	233	234
Valaisinpisteitä, kpl	7950	7970	8111	8130	8150
Maksullisia p-paikkoja, kpl	468	468	468	468	468
Yksityistiet, km	240	238	241	242	243
* yksityistieavutukset euro/asukas	4,95	4,06	2,43	2,45	2,48
Tehty työaika, henkilötyövuodet	9	9	9	9	9
* Toimintakulut euro/as	55,41	56,20	54,13	56,02	57,94
* Toimintakulut euro/m ²	1,24	1,26	1,22	1,26	1,31
* Toimintakate euro/m ²	-1,08	-1,06	1,05	1,09	1,14
* Liikennöimisalueen pinta-ala, 1000 m ² /hlötv	182,22	183,44	184,56	185,56	186,67
Puistot ja yleiset alueet					
Hoidettuja puistoalueita, ha	77,5	77	77	77	77
Puistometsiä, ha	429	429	429	429	429
Talousmetsiä, ha	840	840	840	840	840
Leikkipuistoja kpl	32	32	33	33	33
Uimarantoja, kpl	17	17	17	17	17
Venepaikkoja, kpl	1229	1229	1229	1229	1229
Matonpesupaikkoja, kpl	12	12	12	12	12
Vuokrattavia palstoja, kpl	141	141	141	141	141
Tehty työaika, henkilötyövuodet	16	16	16,5	16,5	16,5
* Toimintakulut euro/as	22,69	21,66	21,15	21,59	22,07
* Toimintakate euro/as	-16,03	-15,04	-16,17	-14,96	-15,38
Rakennettuja hoidettuja puistoja ha/hlötv	4,84	4,81	4,81	4,81	4,81
Vesi- ja viemärilaitos					
Verkostoon pumpattu vettä, m ³	2391303	2532000	2500000	2512000	2524000
Myyty vesi, m ³	2083581	2279000	2250000	2260800	2271600
Puhdistettu jätevesi, m ³	3907400	4100000	4300000	4500000	4700000
Vesijohtoverkoston pituus, km	275	274	277	280	283
Verkostoon liittyneitä	30304	30300	30600	30900	31200
Liittymisaste %	85	85	85	85	85
Jätevesiverkoston pituus, km	278	279	281	284	287
Liittymisaste %	86	86	86	86	86
Sadevesiverkoston pituus, km	115	112	114	116	118
Henkilötyövuodet	15,5	16,5	17,1	17,1	17,1
* Toimintakulut euro/myyty m ³	0,96	0,94	0,96	0,98	1,01
* Kokonaiskulut (sis. poistot) euro/myyt /m ³	1,54	1,71	1,74	1,76	1,78
* Toimintakate/euro/myyty m ³	0,92	1,44	1,46	1,49	1,52
* Tulos (sis poistot) euro/myyty m ³	1,50	0,67	0,68	0,72	0,75
* Myyty m ³ /henkilötyövuosi	134425	138121	131579	132211	132842
Veden hinta	0,93	0,94			
Jäteveden hinta	1,36	1,38			
Tilapalvelut					
Hallinnassa olevat tilat, k-m ²	174800	172000	169600	169600	169600
Hallinnassa olevat tilat hum ²	157500	154955	152800	152800	152800
Tehty työaika, henkilötyövuodet	35	35	33,5	33,5	33,5
* Toimintakulut, euro/as	134,44	139,59	146,87	150,38	153,95
* Toimintakulut, euro/hum ²	31,23	33,28	37,73	37,73	37,73

* Kokonaiskulut (sis poistot) euro/hum ²	32,32	35,18	37,79	39,01	40,27
* Hallinnassa olevat tilat/hlötyövuosi	4994	4914	4846	4846	4846
* Henkilötyövuosia/10000 asukasta	9,57	9,47	8,98	8,89	8,80
Ruokapalvelut					
Ateriat, kpl	1885335	1810217	1820000	1820000	1820000
Tehty työaika, henkilötyövuodet	75,06	79,3	79,3	79,3	79,3
Ostopalvelu %	0	0	0	0	0
* Toimintakulut euro/ateria	2,49	2,57	2,67	2,74	2,82
* Ateriat/henkilötyövuosi	25118	22827	22951	22951	22951
Siivouspalvelut					
Siivousala hum ²	116561	117174	117174	117174	117174
Tehty työaika, henkilötyövuodet	106,43	109,6	111,7	111,7	111,7
* Toimintakulut euro/as	91,08	98,26	98,17	100,49	102,90
* Toimintakulut euro/hum ²	28,59	30,98	31,27	32,33	33,43
* siivousala hum ² /henkilötyövuosi	1095	1069	1049	1049	1049
Asukasmäärä	36585	36946	37320	37694	38070

10.8 YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

10.8.1 Toiminnalliset muutokset

Ympäristölautakunnan alainen talousarvio vuodelle 2007 on rakennettu pääosin nykytasaisen toiminnan mukaisena huomioiden talouden tasapainottamiseen tähtäävät toimenpiteet. Toimintaa ohjaa hyväksytyn kaupunkistrategian tavoitteet sekä kaupungin voimakkaan kehittymisen mukanaan tuomat maankäytön suunnittelun ja rakentamisen paineet. Keskustan kehittämishankkeet ja osayleiskaavoitus on merkittäviä kaupungin tulevan kehityksen kannalta. Seutuyhteistyön osalta päätöksiä vailla on ympäristötoimen seudullinen organisoituminen ja Sammatin palveluyhteistyö. Seutuyhteistyön mahdollisia vaikutuksia ei ole sisällytetty esitykseen. Esityksen toimintatuottojen kasvu on talousarviosta 2006 12,8 % ja toimintamenojen kasvu 1,8 %.

Kehittämis- ja elinkeinojaosto

Kehittämis- ja elinkeinojaoston määrärahavarauxsiin sisältyy keskusta-alueen osalta kaksi arkkitehtikilpailua (torin ympäristö ja kortteli 42). Kilpailusihteerin palkkauksen jatkaminen koko vuoden 2007 ajaksi sisältyy talousarvioon.

Ympäristölautakunnan alainen hallinto

Ympäristölautakunnan alaisen hallinnon toimintamenoissa on mukana lautakunnan kokoustoiminnan menot, lautakunnan alaisen toiminnan hallintopalvelujen osuus ja Uudenmaan maakuntaliiton maksuosuus. Esitykseen on sisällytetty uutena tuloarviona maankäyttösopimusten tuotto-odotuksena 100 000 euroa. Tuottoarvio vuonna 2006 on 70 000 euroa.

Maankäyttö

Maankäytön henkilöresursseihin sisältyy tilinpäätökseen 2005 verrattuna vuodelle 2006 perustetut yleiskaavoittaja ja projektisuunnittelija. Asiantuntijapalveluiden taso on säilytetty vuoden 2006 tasossa. Esitys ei sisällä aiemmin kertaluonteisena saatua avustusta. Maankäytön suunnitelu perustuu hyväksytyyn kaavoitusohjelmaan vv. 2007-2009.

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen toiminnat on varattu nykyisen liikenteen kustannusten pohjalta. Määräraha-
raus on alustava, sillä palveluliikenteen järjestelyjen osalta perusturvatoimi ja koulutoimi antavat
syyskuun loppuun mennessä lausuntonsa kaupunkisuunnittelukeskuksen esityksestä maaseutu-
alueiden kuljetuspalvelujen järjestämisestä koulukuljetusten yhteydessä 1.9.2007 alkaen sekä
kaupungin keskustan / lähialueiden palvelulinjojen ja perusturvatoimen omien kuljetusten yh-
teensovittamisesta 1.1.2007 alkaen. Kaupungin palvelu- ja asiointiliikenteen kustannusten ja
liikenteenhoidon koordinoinnin kannalta palvelu- ja asiointiliikenteen yhdistely koulutoimen ja
perusturvatoimen kuljetuksiin on ainoa kustannustason nousua hillitsevä ratkaisu. Vaihtoehtoi-
na ratkaisuna on liikenteen lakkauttaminen tai huomattava supistaminen. Valtionosuuksien mää-
rä on arvioitu pysyvän vuoden 2006 tasolla lääninhallituksen supistuspäätösten johdosta
(144 000 euroa).

Määrärahaan sisältyy kaupungin osuus seutulogistikon palkkaukseen (17 000 euroa). Joukkoli-
kenteen kehittämishankkeina ovat mm. Länsi-Uudenmaan henkilöliikenteen palvelu- ja tavoite-
tasoselvityksen sekä Keskeisen Uudenmaan MPK –selvitykseen liittyvät jatkotoimenpiteet. Ko-
perusselvitykseen osallistuvat Länsi-Uudeltamaalta Karkkila, Lohja ja Vihti.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan toimintaan on talousarviossa varattu yksi uusi henkilö. Toiminnassa on ollut
selkeä resurssin lisäystarve ja Lohjan kaupungin henkilöstömäärä on ollut vertailutietojen mu-
kaan rakentamisen määrä huomiodien keskimääräistä alhaisempi. Talousarvio sisältää uuden
lisäresurssin lupa-, tarkastus- ja valvontatehtäviin. Nimike määrittää viran perustamispäätök-
sen yhteydessä. Vuodelle 2006 perustetun lvi-asiantuntijan työpanos kohdentuu osin rakennus-
valvonnan tehtäviin ja puolet lvi-asiantuntijan työpanoksesta kohdentuu tilapalvelujen toimin-
taan. Rakennusvalvonnan toimistoresurssien osalta on toteutettu parantava muutos loppuvuodes-
ta 2005. Toimintatuotoissa on huomioitu vuoden 2005 tilinpäätöksessä poikkeavasti tuottoja
kasvattava Prisma-hankkeen lupamaksu (70 000 €) tuottovarausta vähentävänä. Maksutuotot
sisältävät vuonna 2006 käyttöön otetun LVI-tarkastusmaksun tuotot 70 000 euron suuruisena.
Muilta osin tuottojen arvioidaan toteutuvat vuosien 2005-2006 tasoisena.

Ympäristö

Ympäristötoimen seudullisen organisoitumisen vaikutuksia ei esityksessä ole huomioitu. Num-
mi-Pusulana kanssa tehtävä yhteistyö sisältyy esitykseen sopimuksen mukaisena. Kustannukset
jakautuvat asukaslukuperusteisesti. Esitys sisältää seudullisen ympäristölupakokeilun mukaisen
toiminnan jatkumisen koko talousarviovuoden ajan. Lähtökohtana on, että lupamaksut (60.000 €)
kattavat toiminnan aiheuttamat menot. Uusia ympäristösuojeluhankkeita ei talousarvioon ole
sisällytetty. Asiantuntijapalkkiot ovat varattu vuoden 2006 tasoisena ja sisältävät Hiidenveden
kunnostusprojektin maksuosuuden. Ympäristötoimessa on tarve korottaa asiantuntijapalvelujen
käyttöä, mutta talouden tasapainottamistarpeiden johdosta määrärahan tasoa ei ole nostettu. Esi-
tys ei sisällä aiemmin kertaluontoisena saatua avustusta. Projektivarauksia ei esitykseen ole sisäl-
lytetty. Projektien käynnistymisen lähtökohtana on, että projektituloilla katetaan mahdollisesti
käynnistyvien projektien aiheuttamat menot.

Terveysvalvonnan ja klinisen eläinlääkinnän toimintavaraus on vuoden 2006 tasoisena. Maksu-
tuottoja on lisätty 10 000 euroa. Tuottojen kasvu edellyttää terveysvalvonnan palvelujen maksul-
lisuuden lisäämistä.

Kiinteistö- ja kartastopalvelut

Kiinteistötoimen esitykseen sisältyy kaupungingeodeetin viran kustannukset. Virka on perustettu, mutta vielä täyttämättä. Hallituksen päätöksen mukaisesti virka on täytettävissä sen jälkeen, kun eläkkeelle siirtymisten ajankohdat ovat varmistuneet. Kartastotoimen osa-aikaisen suunniteluavustajan tehtävä on kokoaikaistettu. Kiinteistötoimen puolella on lisäresurssina tarve koulutuksen määrärahojen kasvattamiseen. Esitys on kuitenkin kokonaismäärärahojen osalta pidetty kustannuskehitystä vastaavalla tasolla, eikä korotusta tältä osin ole tehty. Vuodelle 2006 tehty asiantuntijamäärärahojen korotus sisältyy saman tasoisena vuoden 2007 esitykseen. Asiantuntijamäärärahojen korotusta tarvitaan ohjelmien ylläpitomaksuihin, toiminnan kehittämiseen (paikatietoprojekti) sekä maanhankintaan ja maanmyyntiin liittyvien selvitysten (maaperäselvitykset, rakennettavuus) toteuttamiseen. Kaavoituksen pohjakartan systemaattinen ajantasaistaminen tulisi voida käynnistää. Nykyisin pohjakartta on vanhentunut erityisesti uusien teiden ja katujen osalta. Määrärahavarausten tasoa ei ole hanketta varten korotettu, joten toteuttaminen tulee aika-auluttaa vuoden 2006 tasoin määrärahoihin.

Mittaustoimen tehostaminen näkyy vasta suunnitteluvuosilla. Tehostaminen perustuu luonnollisen poistuman kautta tapahtuvaan henkilöstön vähenemiseen, jolloin uutta henkilöstöä poistuvan tilalle ei palkata. Vuoden 2007 aikana ei ole näkyvissä luonnollista henkilöstön vähenemää. Toimintatuottojen kehityksessä on huomioitu maa- ja vesialueiden vuokratuottojen hidas väheneminen, kun sopimuksia päättyy eri syistä enemmän kuin tehdään uusia. Mittauspalvelujen toimintatuotot on tilinpäätöstä alhaisemmalla tasolla johtuen vuonna 2005 olleista poikkeuksellisista mittaustehtävistä (mm. maakaasujohto).

10.8.2 Tunnusluvut ja suoritteet

Suoritteet ja tunnusluvut	2005	2006	2007	2008	2009
	Toteutuma	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA					
Maankäytön suunnittelu					
Hyväksytyt kaavat ha					
- yleiskaavat, ha	0	760	890	500	500
- asemakaavat, ha	42	75	50	80	90
- ranta-asemakaavat, ha	27	10	5	2	3
Kaavoitettua aluetta yhteensä, ha	5151	5180	5220	5800	6390
Kaavoitettu tonttivaranto					
- omakotitontit, kpl	120	150	150	120	130
- rivitalotontit, kpl	60	40	40	45	45
- kerrostalotontit, kpl	25	10	10	10	10
- liike- ja teollisuustontit, kpl	70	50	50	40	50
Maa-ainesluvut, m ³	871 000	50000	50000	100000	100000
Poikkeamisluvat, kpl	140	135	135	140	150
Joukkoliikenne					
- Tuetut matkat	324 349	335 000	330 000	335 000	340000
* Toimintakulut €/tuettu matka (netto)	0,50	0,53	0,59	0,61	0,63
Tehty työaika, henkilötyövuodet	9,3	10,3	10,3	10,3	10,3
* Toimintakulut €/asukas	22,16	24,03	24,38	19,72	20,10
* Toimintakate €/asukas	-16,54	-18,18	19,06	18,25	18,61
Henkilötyövuosia/10 000 asukasta	2,50	2,79	2,76	2,73	2,71
Kiinteistö- ja kartastotoimi					
Maanhankinta, ha	83	50	50	50	50
Maanluovutus, ha	14	10	10	10	10
Omakotitontit, kpl	34	45	40	50	50

Rivitalotontit, kpl	5	5	5	5	5
Kerrostalotontit, kpl	3	2	3	3	3
Liike- ja teollisuustontit	2	5	5	5	5
Vapaa-ajantontit, kpl	0	0	0	0	0
Pohjakartta					
yhteensä, ha	8450	8300	8300	8300	8300
täydennetty, ha	0	200	200	200	200
Rakennusten merkitsemisiä, kpl	230	150	150	150	150
Tonttijaot, kpl	32	25	30	30	30
Lohkomiset, kpl	84	70	70	70	70
Yleisten alueiden mittauksia, kpl	3	15	15	15	15
Tehty työaika, henkilötyövuodet	22,2	23,7	23,0	23,0	23,0
* Toimintakulut, euroa/asukas	23,19	24,14	25,07	25,66	26,26
* Toimintakate, euroa/asukas	-8,77	-9,45	-10,47	-10,88	-11,31
Henkilötyövuosia/10 000 asukasta	6,1	6,4	6,2	6,1	6,0
Rakennusvalvonta					
- Rakennusluvut (+ilmoitukset), kpl	659	620	600	600	600
- Katselmus, kpl	1703	1800	1850	1850	1850
Tehty työaika, henkilötyövuodet	4,3	4,8	5,4	5,4	5,4
* Toimintakulut, euroa/rakennuslupa	330,00	387,45	451,26	466,67	482,61
*Toimintatuotot, euroa/rakennuslupa	661,00	613,65	789,88	811,20	833,10
* Toimintakate, euroa/rakennuslupa	331,48	226,20	338,62	344,53	350,49
* Rakennusluvut/henkilötyövuosi	153	129	111	111	111
Ympäristö					
Tehty työaika, henkilötyövuodet	10,3	11,3	11,3	11,3	11,3
Ympäristönsuojelu/valvonta					
Valvottavia ympäristölupia, kpl	109	110	134	134	134
Ympäristölakien mukaiset ratkaisut, kpl	78	55	60	60	60
Katselmuksia, kpl	379	350	400	400	400
*Nettomenot, euroa/asukas	8,18	7,49	8,10	8,30	8,51
Terveysvalvonta					
Tarkastuksia, kpl	1230	2000	2000	2000	2000
Laboratoriotutkimuksia, kpl	1468	2000	2000	2000	2000
Eläinlääkärikäyntejä, kpl	2500	2500	2500	2500	2500
Nettomenot euroa/asukas	8,91	9,82	8,94	9,85	9,40
Asukasmäärä	36585	36946	37320	37694	38070